

**Uchwała
Rady Miasta Zakopane
z dnia 18 grudnia 2025 r.
nr XXII/237/2025**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1153), art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1214), Rada Miasta Zakopane uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Zakopane.

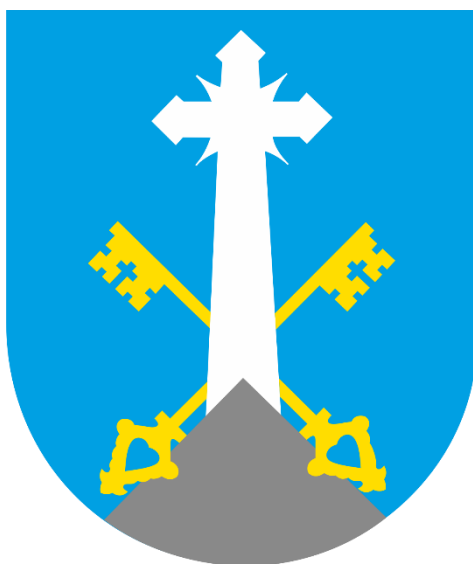
§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady

Grzegorz Jóźkiewicz

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH **MIASTA ZAKOPANE** NA LATA 2026-2030

ZAKOPANE

KRAKÓW / ZAKOPANE

LISTOPAD 2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem

Wsparcie eksperckie w zakresie opracowania dokumentu:

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA ZAKOPANE	5
ANALIZA SWOT W ZAKRESIE SYTUACJI I POLITYKI SPOŁECZNEJ MIASTA ZAKOPANE	47
WIZJA I MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ MIASTA ZAKOPANE	54
PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030	55
DZIECKO I RODZINA	57
OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	70
INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	83
WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO	90
ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030 Z WYTTCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU	103
SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, OCENY I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030	108
RAMY FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030	112
SPISY	117

WPROWADZENIE

Podstawę prawną i zakres opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych definiują art. 17 ust. 1 oraz art. 16b ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1214 ze zm.). Zgodnie z przepisami ustawy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych działań, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia obejmuje diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian, określenie celów strategicznych, kierunków działań, sposobów realizacji, ram finansowych oraz wskaźników osiągnięcia założonych celów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 jest dokumentem średniookresowego planowania strategicznego, który stanowi jeden z kluczowych elementów lokalnej polityki społecznej. Na podstawie kompleksowej diagnozy, określa wizję, priorytety i cele działań gminy w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców, w szczególności osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Dokument ten ma charakter wykonawczy wobec Strategii Rozwoju Miasta Zakopane, w szczególności w zakresie kierunków działań w obszarze społecznym, zdrowotnym i edukacyjnym oraz dotyczącym wielowymiarowego bezpieczeństwa.

Strategia stanowi narzędzie kompleksowego zarządzania lokalną polityką społeczną, zapewniające jej ciągłość, skuteczność i przejrzystość. Umożliwia koordynację i integrację działań różnych instytucji i podmiotów działających w sferze społecznej – samorządu lokalnego, jednostek organizacyjnych, podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych.

Dokument stanowi również instrument pozyskiwania środków zewnętrznych – krajowych i unijnych – na realizację przedsięwzięć o charakterze społecznym, w tym ukierunkowanych na rozwój lokalnej oferty i sieci wsparcia, wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego oraz deinstytucjonalizację usług.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 kontynuuje założenia poprzedniego dokumentu obowiązującego w latach 2020–2025, przy jednoczesnej aktualizacji diagnozy i celów w odpowiedzi na nowe wyzwania demograficzne, społeczne, zdrowotne, gospodarcze, w zakresie bezpieczeństwa, a także zmieniające się uwarunkowania prawne, technologiczne i inne. Uwzględnia ponadto kierunki działań wskazane w dokumentach krajowych i regionalnych.

Priorytetami niniejszej strategii, mającymi odzwierciedlenie w określonych obszarach, odpowiadających głównym grupom odbiorców oraz wyzwaniom polityki społecznej, a także w schemacie celów na najbliższe lata, są:

- wzmocnienie i integracja systemu wsparcia dziecka i rodziny,
- rozwój kompleksowej i skutecznej polityki wobec osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami oraz ich bliskich i rodzin,
- wsparcie oraz aktywizacja innych osób i grup zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, jak osoby bezrobotne, w trudnej sytuacji mieszkaniowej lub w kryzysie bezdomności,
- poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego mieszkańców,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

- rozwój lokalnego partnerstwa i współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej.

Proces opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 miał charakter partycypacyjny i oparty został na zasadach dialogu społecznego. Inicjatorem i koordynatorem prac był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, a działania merytoryczne prowadzone były we współpracy z ekspertami Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego – Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Prace obejmowały przygotowanie diagnozy sytuacji społecznej gminy, realizację warsztatów z udziałem przedstawicieli samorządu, jednostek organizacyjnych gminy, jak i powiatu, w tym edukacyjnych, profilaktycznych, ochrony zdrowia, kulturalnych, rynku pracy, służb mundurowych, a także liderów lokalnych i organizacji pozarządowych, w tym środowisk seniorskich. Dokument został poddany szerokim konsultacjom społecznym, co zapewniło jego adekwatność do realnych potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej.

Finalna wersja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 jest efektem wspólnej pracy i konsensusu wielu środowisk, a jej wdrożenie ma na celu wzmocnienie spójności społecznej, poprawę jakości życia mieszkańców Zakopanego oraz budowę miasta otwartego, solidarnego i przyjaznego dla wszystkich.

Tabela 1. Osoby uczestniczące w warsztatach, których celem było wypracowanie założeń projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030.

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko i/lub reprezentowany podmiot
1.	Dawid Hoinkis	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
2.	Wojciech Odzimek	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
3.	Urszula Chowaniec - Bombac	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
4.	Dorota Młynarczyk	Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem
5.	Bartłomiej Chruściel	Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem
6.	Krzysztof Chowaniec	Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem
7.	Zofia Szarzyńska	Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
8.	Jarosław Jach	Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
9.	Piotr Kopeć	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Heleny Marusarzówny w Zakopanem
10.	Renata Zielińska	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem
11.	Izabela Szlachetka - Lelek	Rada Miasta Zakopane
12.	Ewa Zydrón	Naczelnik Wydziału Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Urząd Miasta Zakopane
13.	Agnieszka Filar	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
14.	Angelika Augustowska - Koniarz	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
15.	Katarzyna Czernik	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
16.	Justyna Andrzejczuk	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
17.	Barbara Hadowska	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
18.	Jarosław Kościński	Państwowa Straż Pożarna w Zakopanem
19.	Adam Święty	Straż Miejska w Zakopanem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

20.	Grzegorz Bizoń	Straż Miejska w Zakopanem
21.	Dorota Barnaś Sarna	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka w Zakopanem
22.	Anna Janas	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem
23.	Barbara Dembińska	Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Urząd Miasta Zakopane
24.	Jakub Sikorski	Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Urząd Miasta Zakopane
25.	Małgorzata Bukowska - Talarczyk	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem
26.	Jerzy Jędrzyak	Rada Miasta Zakopane
27.	Barbara Poje - Komenda	Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
28.	Paulina Remiasz	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Heleny Marusarzówny w Zakopanem
29.	Jadwiga Sochacka Chowaniec	Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
30.	Dominika Jerzmanowska	Pełnomocnik ds. przeciwdziałania alkoholizmowi
31.	Władysław Przybylski	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
32.	Ewa Czamańska	Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
33.	Violetta Mańka	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
34.	Jolanta Brzyzek	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
35.	Marta Szlachetowska	Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Urząd Miasta Zakopane
36.	Grażyna Gąsienica	Przedszkole nr 7 im. Kazimierza Przerwy-Tetmajera w Zakopanem

Źródło: opracowanie przez MOPS Zakopane

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA ZAKOPANE

Ogólna charakterystyka

Gmina Zakopane jest gminą miejską, pokrywającą się swoim obszarem z granicą administracyjną miasta Zakopane. W ujęciu geograficznym autorstwa J. Kondrackiego leży na fragmentach Pogórza Spisko-Gubałowskiego (m.in. szczyt Gubałówka), Rowu Podtatrzańskiego (m.in. Kotlina Zakopiańska, w której rozlokowane jest centrum miasta) oraz pasma Tatr. Administracyjnie Zakopane jest najbardziej na południe wysuniętą gminą województwa małopolskiego, której południowa granica pokrywa się z granicą państwa ze Słowacją. Zakopane jest siedzibą władz powiatu tatrzańskiego, który poza nim tworzą gminy wiejskie Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Kościelisko oraz Poronin.

Gmina Miasto Zakopane nie posiada oficjalnego podziału na jednostki niższego rzędu jak osiedla czy dzielnice. Funkcjonuje tu natomiast podział zwyczajowy, czego dowodem jest chociażby bogata toponimia (spotyka się nazwy nie tylko osiedli, ale nawet ich fragmentów, poszczególnych pól czy skupisk domów, zwykle wywodzone od nazwisk bądź przydomków dawnych a niekiedy obecnych właścicieli), fragmentarycznie prezentowana na mapach i w przewodnikach turystycznych. W jej granicach znajduje się część Tatr, objęta ochroną za sprawą Tatrzańskiego Parku Narodowego, z licznymi szczytami, stawami, dolinami i innymi formami przyrody nieożywionej, typowej dla pasma wysokogórskiego.

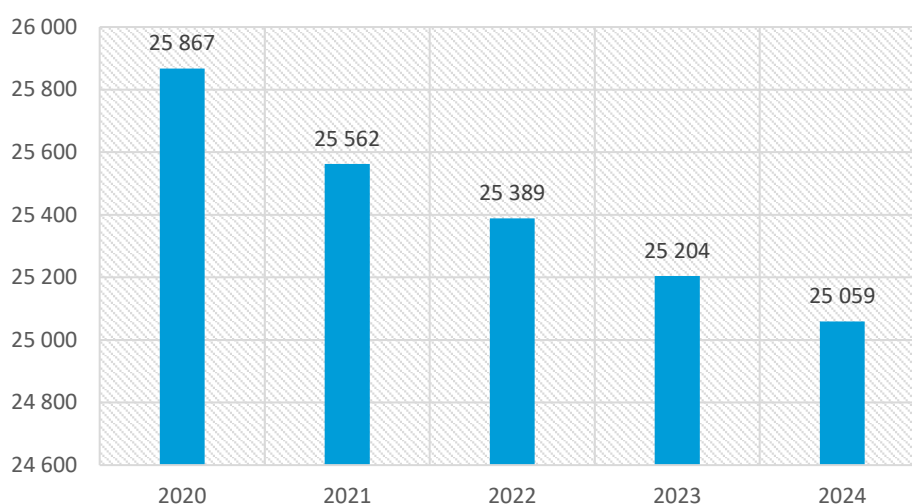
W powszechnej świadomości Zakopane funkcjonuje jako „zimowa stolica Polski”, chociaż i w pozostałym okresie miasto także jest popularną destynacją turystyczną. Lokalizacja, w połączeniu z dobrze rozwiniętą bazą turystyczną i sportową sprawiają, że liczba odwiedzających je turystów rokrocznie przekracza kilka milionów, co ma znaczenie nie tylko w kontekście rozwoju gospodarczego miasta, manifestującego się m.in. w silnie rozbudowanej bazie usług okołoturystycznych (noclegowych, gastronomicznych, zagospodarowania czasu wolnego itp.), ale też oddziałuje na problemy społeczne, jak chociażby sezonowe wzrosty wykroczeń, przestępczości i zapotrzebowania na pomoc lekarską, oraz na atrakcyjność osadniczą i sytuację demograficzną, z odpływem mieszkańców do mniej zatłoczonych i charakteryzujących się niższymi kosztami życia miejsc.

Kręgosłup komunikacyjny stanowi droga krajowa nr 47, odgałęziająca się w okolicach Chabówki od DK 7. Całość połączenia na odcinku od Krakowa funkcjonuje jako popularna „Zakopianka”. Jej środkowy fragment (Myślenice – Zabornia) posiada parametry drogi ekspresowej. Sieć ważniejszych dróg uzupełnia DW958, prowadząca z Zakopanego przez Kościelisko i Witów w kierunku Czarnego Dunajca. W odległości kilkunastu kilometrów od centrum Zakopanego możliwe jest przekroczenie granicy ze Słowacją (dawne przejścia graniczne Chochotów – Sucha Hora, Łysa Polana, Jurgów – Podspady), z czego korzysta przede wszystkim ruch turystyczny i lokalny. Dostępność komunikacyjną gminy uzupełnia jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 99 Zakopane – Chabówka, wykorzystywana w pasażerskim ruchu lokalnym i dalekobieżnym.

Demografia

Według danych GUS, z końcem 2024 r. miasto Zakopane zamieszkiwało 25 059 osób. Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba ta spadła o 3,1%. Spadek widoczny był także w skali powiatu tatrzańskiego (-1,0%) oraz całego regionu (-0,1%), jednak na znacznie niższą skalę. Co więcej, spośród pięciu gmin tworzących powiat tatrzański, spadek liczby ludności pomiędzy 2020 a 2024 r. wystąpił jedynie w gminie Biały Dunajec – ujemny wynik całego powiatu jest zatem w dużej mierze wynikiem ubytku ludnościowego samego Zakopanego.

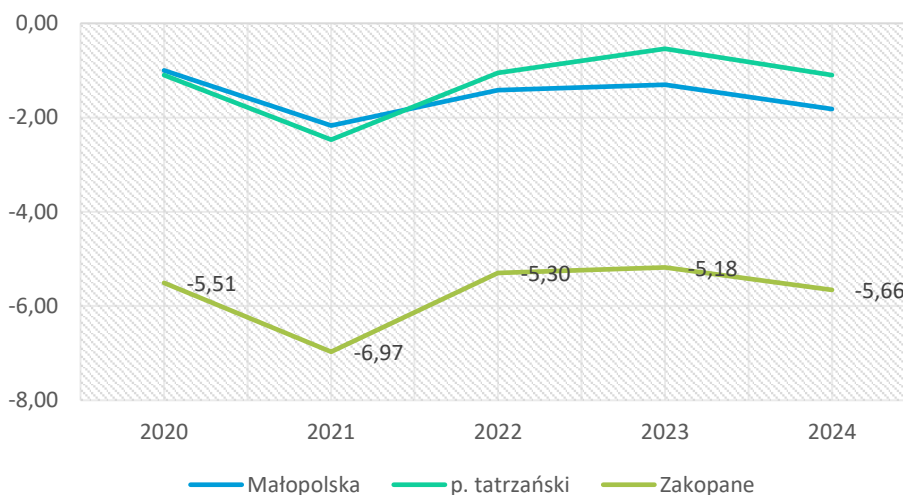
Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Spadek liczby ludności warunkowany jest dwoma czynnikami. Pierwszy z nich, przyrost naturalny, w całym analizowanym okresie pozostawał na poziomie ujemnym. Choć w skali powiatu i województwa także utrzymywała się przewaga zgonów nad urodzeniami, w przypadku Zakopanego różnica ta była o wiele bardziej widoczna – o czym świadczy chociażby różnica pomiędzy najniższą wartością salda przyrostu naturalnego dla powiatu (-2,47‰, 2021) i najwyższą odnotowaną w mieście (-5,18‰, 2023).

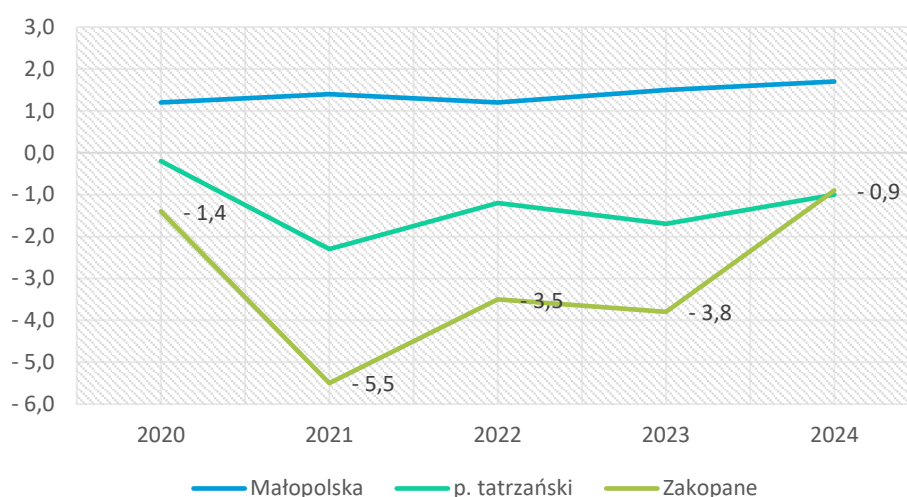
Wykres 2. Saldo przyrostu naturalnego [‰] jednostek porównywanych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Za ubytek mieszkańców Zakopanego odpowiadają także migracje – saldo przez cały okres 2020-2024 przyjmowało wartości ujemne. Podobnie przedstawiała się sytuacja w skali powiatu (choć przewaga wyjazdów nad osiedleniami była mniejsza), odmiennie natomiast w całej Małopolsce, gdzie nowi mieszkańcy poprawiają sytuację demograficzną. Można ponadto przypuszczać, że sytuacja w zakresie migracji jest jeszcze bardziej poważna, niż wykazują to oficjalne statystyki – nie rejestrują one bowiem migracji naukowej i zarobkowej (większe miasta, zagranica), w ślad za którą nie idą wymeldowania.

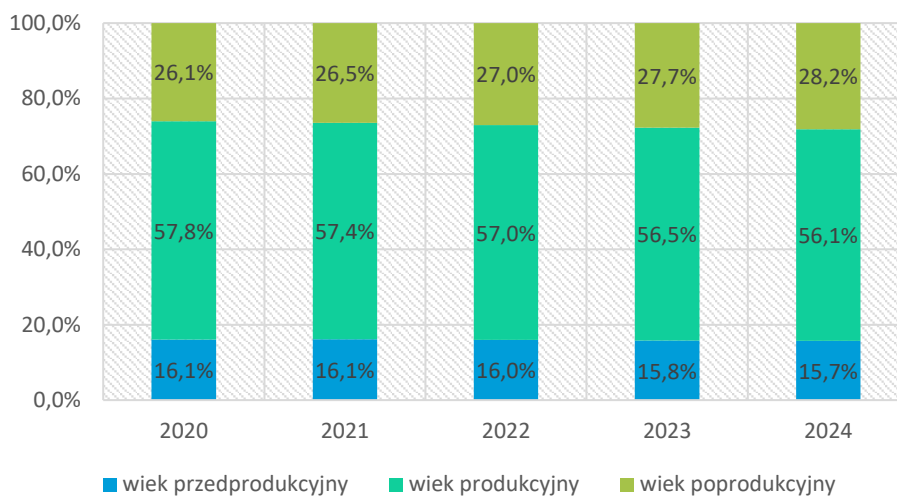
Wykres 3. Saldo migracji [‰] jednostek porównywanych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

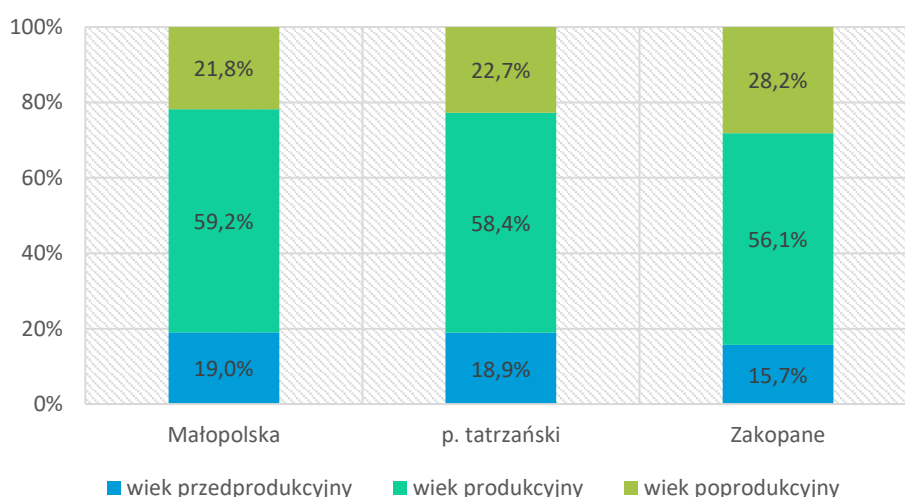
Ubytek liczby mieszkańców ma konsekwencję w strukturze wiekowej Zakopanego. Osoby w wieku przedprodukcyjnym (< 18 roku życia) stanowiły w 2024 r. zaledwie 15,7% ogółu, co także na tle powiatu tatrzańskiego (18,9%) i regionu (19,0%) było rezultatem bardzo niekorzystnym. Jednocześnie osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 28,2% ogółu. Okres 2020-2024 charakteryzował się ponadto ciągłym spadkiem wartości dla pierwszej i dość dynamicznym wzrostem dla drugiej grupy wiekowej.

Wykres 4. Struktura demograficzna miasta Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

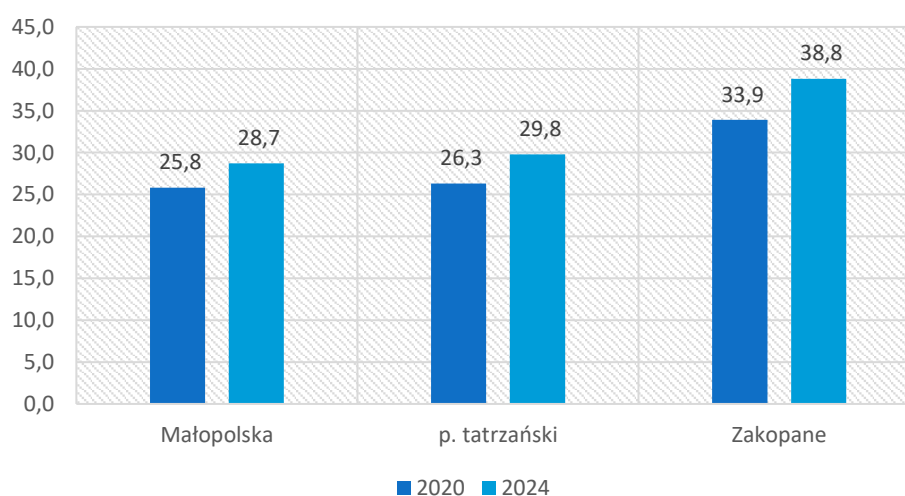
Wykres 5. Struktura demograficzna jednostek porównywanych (2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Potwierdzenie kryzysu demograficznego stanowi wartość wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (> 65 roku życia), która w 2024 r. dla Zakopanego wynosiła 38,8%, o 4,9 punktu procentowego więcej niż w roku 2020. W przypadku powiatu i regionu ani wartość, ani jej wzrost nie były w analogicznym okresie tak wysokie.

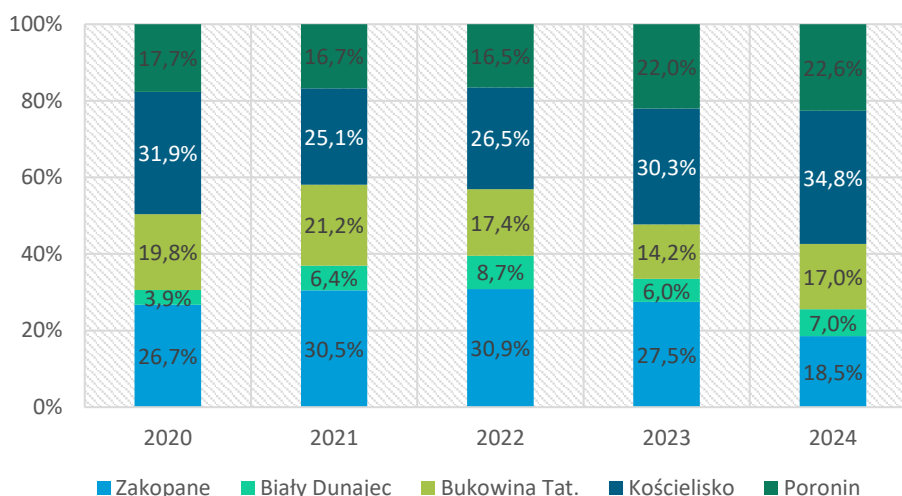
Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi [%] jednostek porównywanych (2020, 2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z danymi, wskazującymi na zapaść demograficzną Zakopanego, kontrastują te obrazujące budownictwo mieszkaniowe. Wynika z nich, że w skali powiatu tatrzańskiego Zakopane jest gminą o dość dużym ruchu budowlanym – w latach 2021 i 2022 odsetek budynków mieszkalnych oddawanych do użytku był tu najwyższy, a w pozostałych latach pozostawał znaczący (choć od 2022 r. widoczny jest trend malejący). Można przypuszczać, że wytłumaczeniem zjawiska jest budowa domów i mieszkań inwestycyjnych, wykorzystywanych jako baza noclegowa lub zasiedlanych okresowo. Wpływa to negatywnie na dostępność mieszkań dla mieszkańców o niskich i umiarkowanych dochodach, w tym młodych rodzin.

Wykres 7. Struktura budownictwa mieszkaniowego – odsetek budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania w gminach powiatu tatrzańskiego (2020-2024)

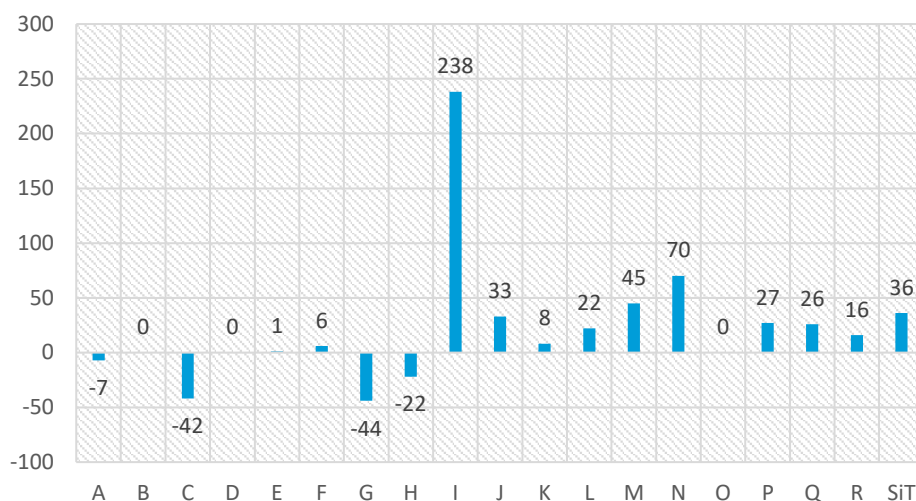
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gospodarka

Z końcem 2024 r. na terenie miasta Zakopane zarejestrowanych było 6 649 podmiotów gospodarczych, o 7% więcej niż w roku 2020. Wzrost w analogicznym okresie odnotowały także powiat i województwo, przy czym był on nieco wyższy (odpowiednio: 12% i 17%). Zakopane charakteryzuje się natomiast wysokimi wartościami podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – odnotowane z końcem 2023 r. 2 653 podmioty to znacząco więcej niż w przypadku powiatu (1 947) oraz województwa (1 456). Potwierdza to pozycję Zakopanego jako wiodącego ośrodka gospodarczego w tej części Małopolski, o potencjale i skali oddziaływania porównywalnej z nieodległym Nowym Targiem.

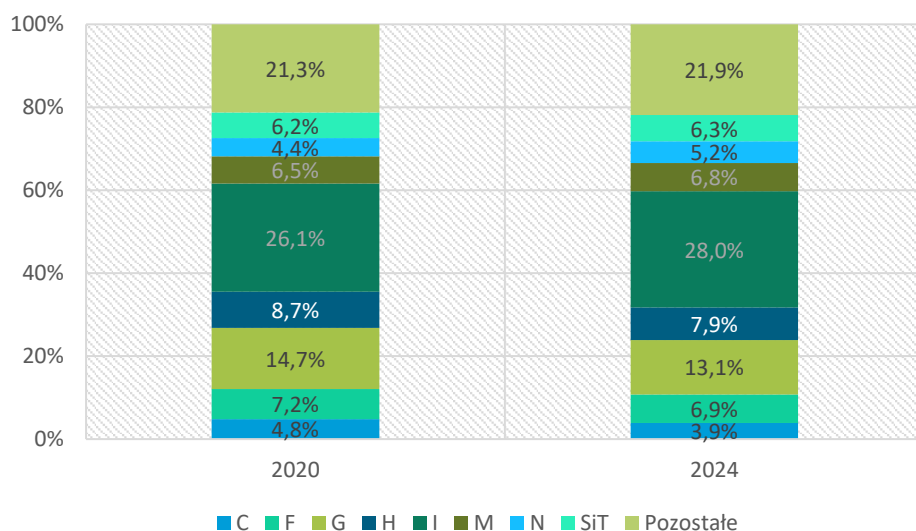
W strukturze gospodarczej miasta Zakopane, rozpatrywanej pod kątem przynależności podmiotów w REGON do sekcji PKD, zdecydowanie dominują te związane z szeroko pojętą obsługą ruchu turystycznego (sekcja I: zakwaterowanie i gastronomia), stanowiące z końcem 2024 r. 28,0% ogółu. Znaczący udział posiada także sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów) – 13,1%. Wartości pozostałych nie przekraczają poziomu 10%. Pomiedzy 2020 a 2024 r. zmiany w strukturze były nieznaczne, choć należy odnotować wzrost wartości sekcji I, co dodatkowo potwierdza, jakie znaczenie dla lokalnej gospodarki ma turystyka.

Wykres 8. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych na terenie Zakopanego w danej sekcji PKD (2020, 2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 9. Struktura gospodarcza miasta Zakopane (2020, 2024)

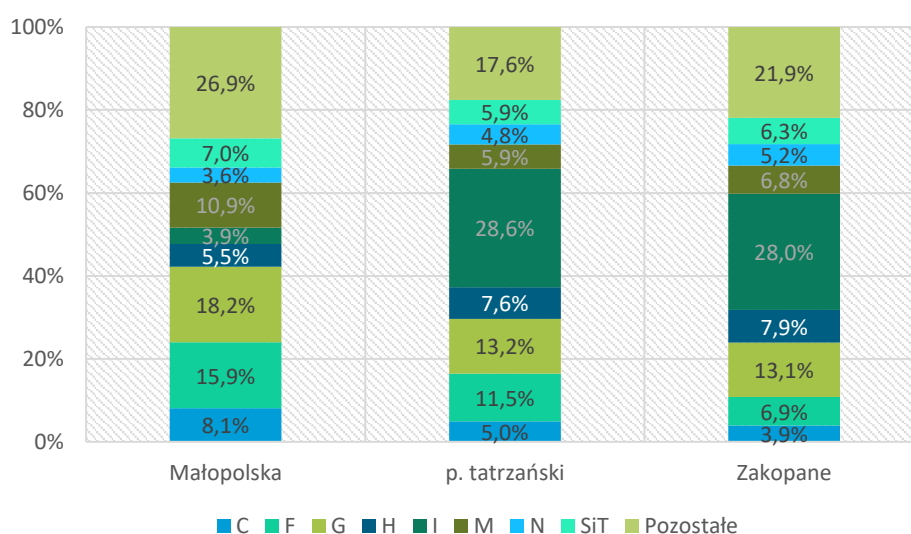

C – przetwórstwo przemysłowe, F – budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, SIT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Struktura gospodarcza Zakopanego jest zbliżona do obserwowanej w skali całego powiatu, gdzie także podmioty z sekcji I stanowią większość (28,6% w 2024 r.). Ich udział w skali całej Małopolski, pomimo atrakcyjności turystycznej tej części kraju, jest już znacznie niższy (3,9%).

Wykres 10. Porównanie struktury gospodarczej wybranych jednostek (2024)

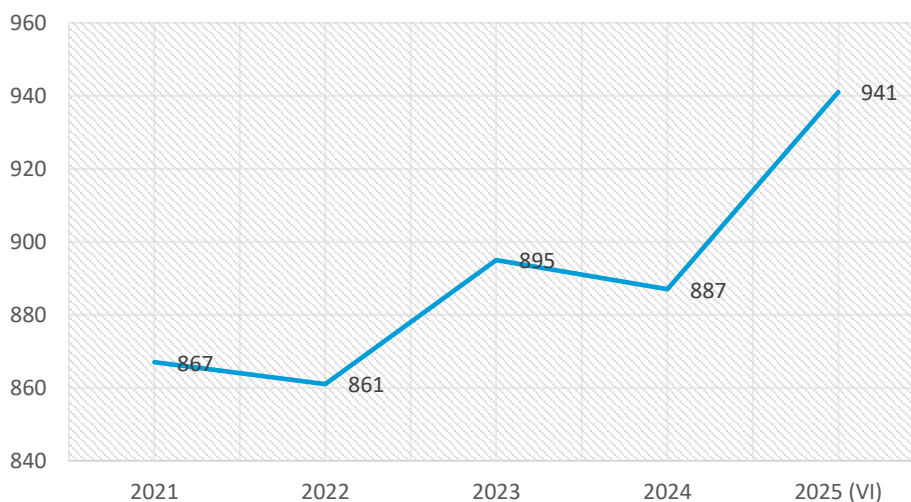
C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rynek pracy

Niepokojącym trendem jest obserwowany w okresie 2021-2025 wzrost liczby bezrobotnych z terenu miasta Zakopane. Przy jednoczesnym spadku liczby ludności może to wskazywać na rosnące problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Jednocześnie należy mieć na uwadze fakt, że statystyki dotyczące rynku pracy w znacznej części nie uwzględniają stanu faktycznego, na co wpływ ma silnie rozwinięty (szczególnie w branży turystycznej, ale i budowlanej czy usługowej) mechanizm zatrudniania „na czarno” czy też pracy sezonowej. Ta ostatnia bywa także świadczona za granicą, przy jednoczesnym figurowaniu jako zarejestrowany bezrobotny. Oficjalne statystyki nie są w stanie uchwycić rozmiarów tego zjawiska.

Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani na terenie miasta Zakopane (2021-2025)

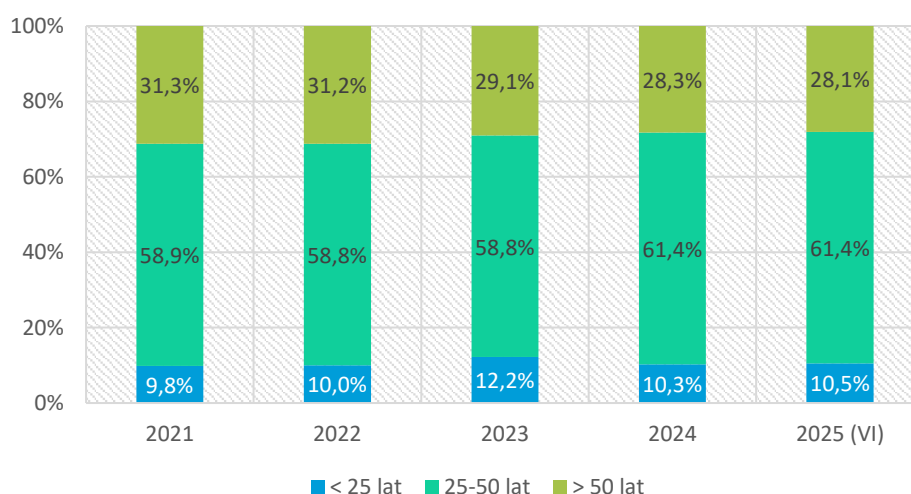

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Mało korzystną sytuację na lokalnym rynku pracy zdaje się potwierdzać publikowany przez GUS wskaźnik odsetka zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jego wartość w 2024 r. wyniosła 6,3%, co wyróżnia się na tle powiatu (5,7%) oraz regionu (3,0%). Mimo to, należy odnotować także fakt spadku tej wartości w porównaniu do roku 2020 o 0,7 punktu procentowego.

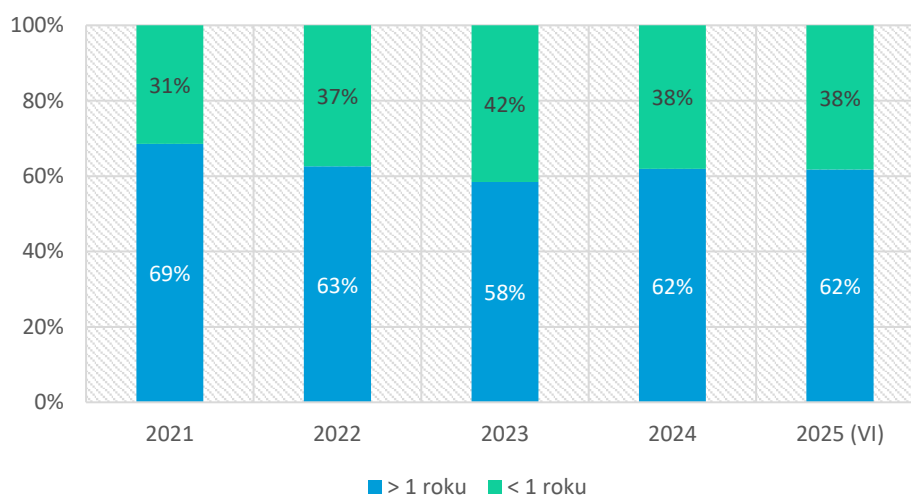
Struktura bezrobocia rejestrowanego pod względem wieku bezrobotnych wykazywała w okresie 2021-2025 dużą stabilność, z nieznacznymi zmianami w odsetku bezrobotnych przypadających na każdą z trzech analizowanych grup wiekowych. Równie nieznaczne zmiany dotyczyły struktury ze względu na czas pozostawania bez pracy (nieznacznie dominowali bezrobotni długotrwale) oraz na płeć (nieznaczna przewaga bezrobotnych mężczyzn).

Wykres 12. Struktura bezrobocia rejestrowanego w Zakopanem ze względu na wiek (2021-2025)

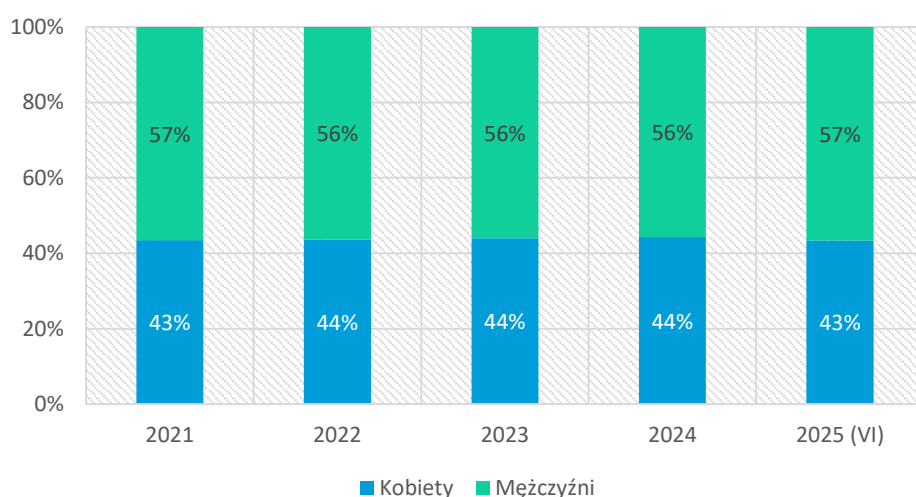
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 13. Struktura bezrobocia rejestrowanego w Zakopanem ze względu na czas pozostawania bez pracy (2021-2025)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykres 14. Struktura bezrobocia rejestrowanego w Zakopanem ze względu na płeć (2021-2025)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kapitał społeczny

Według danych zawartych w KRS, w połowie 2025 r. na terenie Zakopanego zarejestrowanych było 225 stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społecznych i zawodowych. Zestawienie to nie pozwala na określenie wiodącego kierunku ich działania, jak również na poziomu ich aktywności. Można jednak wyróżnić wśród nich takie, których nazwa jednoznacznie wskazuje na profil działalności mieszczący się w pojęciu polityki społecznej, np. poprzez wspieranie osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych, zrzeszania osób chorych i ich rodzin czy aktywizacji seniorów. W ocenie UM Zakopane, do organizacji najbardziej aktywnych w sferze polityki społecznej należą:

- Caritas Archidiecezji Krakowskiej,
- Fundacja Promowania Kultury, Sztuki oraz Rozwijania Pasji „Most Pokoleń”,
- Fundacja „Jesteśmy muzyką”,
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zakopanem,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Zakopanem.

Rejestr Jednostek Polityki Społecznej wskazuje, że na terenie Zakopanego działają trzy przedsiębiorstwa społeczne:

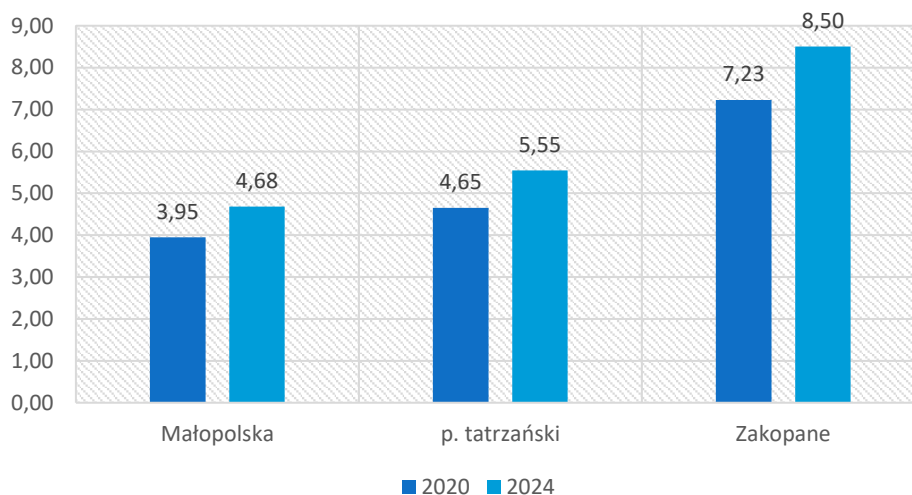
- Fundacja MKW Pomagamy (cel działalności: realizacja usług społecznych; przedmiot dominującej działalności: opieka zdrowotna i pomoc społeczna),
- Zakobite sp. z o. o. (działalność reintegracyjna; działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi),
- Ostoya sp. z o. o. (realizacja usług społecznych; opieka zdrowotna i pomoc społeczna),

Są to jednocześnie jedyne podmioty o tym charakterze, działające na terenie powiatu tatrzańskiego, cztery pozostałe gminy wiejskie tworzące tę jednostkę są pozbawione takich instytucji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Według GUS, Zakopane korzystnie prezentuje się na tle powiatu i całego regionu pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, działających w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Odnotowane w 2024 r. 8,50 podmiotu stanowi wartość niemalże dwukrotnie większą niż w skali całego regionu. Należy jednak pamiętać, że liczebność organizacji nie przekłada się na ich sprawność działania i zdolność do oddziaływania na społeczność lokalną.

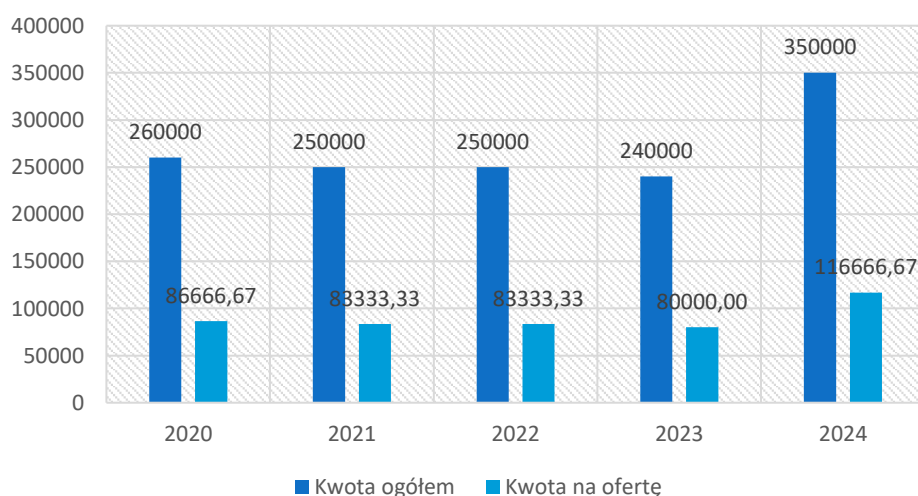
Wykres 15. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach (2020, 2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Podstawowym sposobem współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami trzeciego sektora są konkursy ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych. Przy zawężeniu tej formy współpracy do zadań z zakresu polityki społecznej można odnotować wzrost środków, jakie UM Zakopane przeznacza na ten cel w roku 2024 w stosunku do lat poprzednich (350 000 zł wobec ok. 250 000 zł). Wzrosła także średnia kwota przeznaczana na jedną wspieraną ofertę – tych zaś natomiast było 3 rocznie i wartość ta utrzymywała się przez cały analizowany okres.

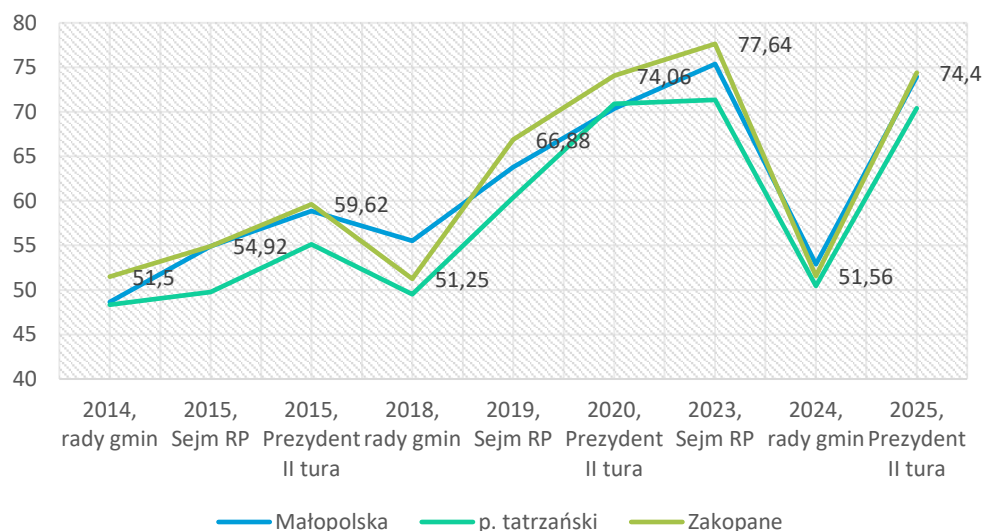
Wykres 16. Środki [zł] przeznaczane na realizację zadań publicznych z zakresu polityki społecznej w formie konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w Zakopanem (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Zakopane

Analiza frekwencji wyborczej w wybranych głosowaniach za okres 2014-2025 wskazuje, że w przypadku Zakopanego była ona z reguły wyższa (nawet o kilka punktów procentowych) niż średnia dla całego powiatu oraz regionu, z bardzo podobnie kształtującym się trendem. Najwyższą odnotowano w wyborach do Sejmu RP w 2023 r., do urn udało się wówczas 77,64% uprawnionych.

Wykres 17. Frekwencja wyborcza w niektórych wyborach ogólnopolskich (2021-2025)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

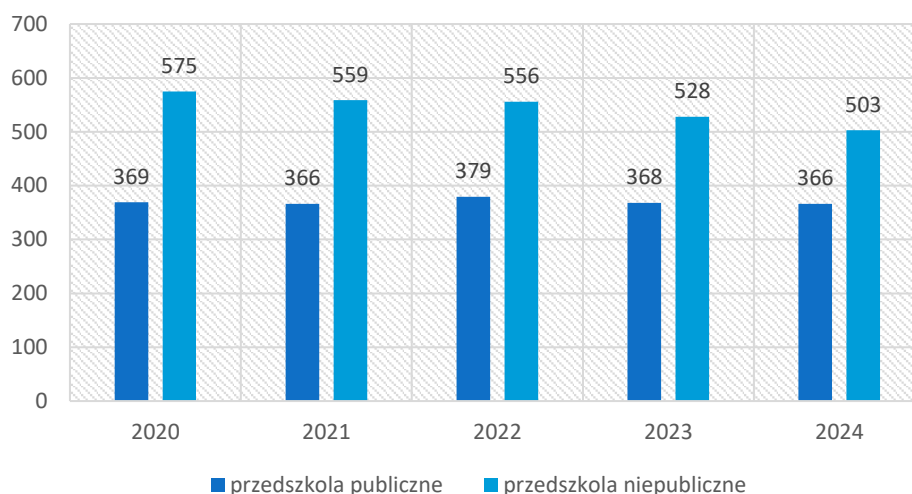
Oświata i wychowanie

Na terenie Zakopanego działają placówki ofertujące wychowanie bądź edukację do szczebla ponadpodstawowego włącznie. W większości są to placówki publiczne, prowadzone przez samorządy gminny i powiatowy. W 2025 r. oferta przedstawiała się następująco:

- w zakresie edukacji przedszkolnej – 3 przedszkola publiczne, 5 niepublicznych oraz 4 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych;
- w zakresie edukacji podstawowej – 7 publicznych szkół podstawowych, 5 placówek niepublicznych (z czego 2 dotowane z budżetu miasta);
- w zakresie edukacji ponadpodstawowej – Liceum Ogólnokształcące im. Oswalda Balzera, Zespół Szkół Budowlanych im. W. Matlakowskiego oraz Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych im. W. Zamoyskiego.

Na przestrzeni lat 2020-2024 widoczny jest spadek liczby dzieci, uczęszczających do zakopiańskich przedszkoli, przy czym trend ten uwidacznia się w placówkach niepublicznych. Placówki publiczne notują tę samą liczbę dzieci – najpewniej stanowią one podmioty „pierwszego wyboru”, a zdiagnozowana wcześniej sytuacja demograficzna, w jakiej znajduje się miasto, ma swoje odzwierciedlenie w malejącej liczbie dzieci w placówkach niepublicznych.

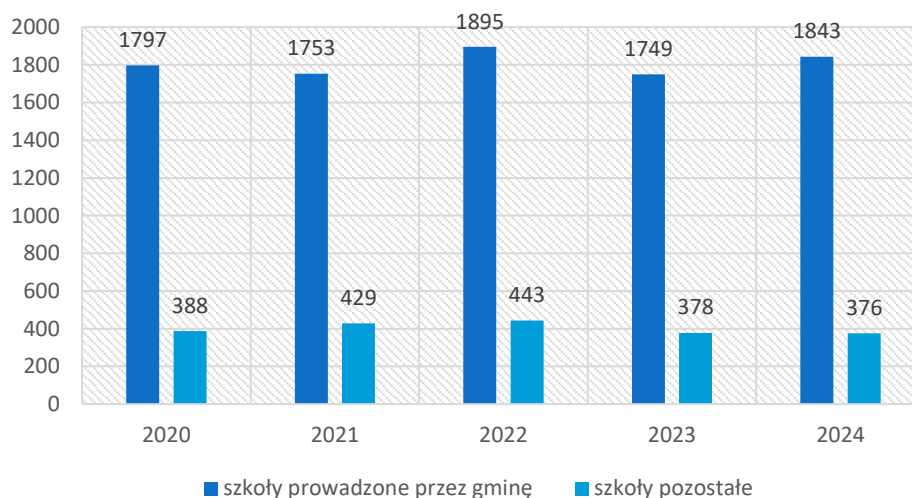
Wykres 18. Liczba dzieci w przedszkolach działających na terenie miasta Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przypadku szkół podstawowych trend spadku liczby uczniów w ostatnim pięcioleciu nie uwidocznił się. Liczba uczniów utrzymuje się bowiem na podobnym poziomie, ze znaczącą przewagą po stronie placówek publicznych. Można przypuszczać, że na rezultat ten wpływają także uczniowie zamieszkujący poza granicami miasta, które jako placówki swojej edukacji wybierają zakopiańskie szkoły.

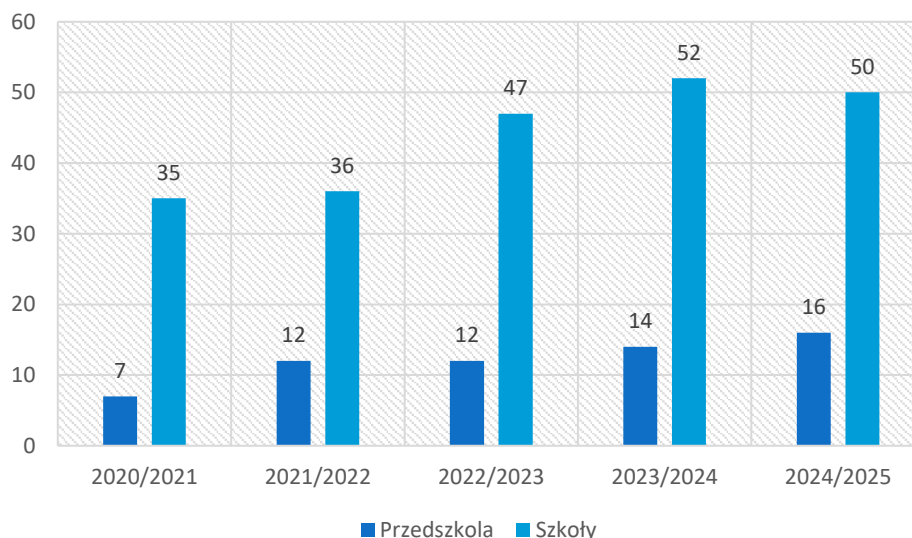
Wykres 19. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie miasta Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W okresie 2020-2024 w przedszkolach i szkołach podstawowych z terenu Zakopanego zauważalnie wzrosła liczba uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności. Nie był to trend ciągły, jednak ich liczba w ostatnim analizowanym roku (66) jest zauważalnie wyższa od tej odnotowanej na początku badanego okresu (42).

Wykres 20. Liczba dzieci/uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności w przedszkolach i szkołach na terenie Zakopanego (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Zakopane

Pomoc społeczna – wymiar instytucjonalny

Podstawową jednostką, realizującą zadania z zakresu polityki społecznej na terenie Zakopanego jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem. W strukturach jednostki znajduje się m.in. Punkt Konsultacyjny dla Rodzin Uwikłanych w Przemoc Domową oraz Noclegownia.

Działalność wymienionych instytucji wspierana jest za sprawą organów publicznych (np. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny) i organizacji pozarządowych, dla których szeroko rozumiana polityka społeczna stanowi jeden z zakresów tematycznych działania.

Działania z zakresu pomocy społecznej prowadzą także placówki, dla których organizatorem jest powiat tatrzański. Do mających siedzibę na terenie Zakopanego należą:

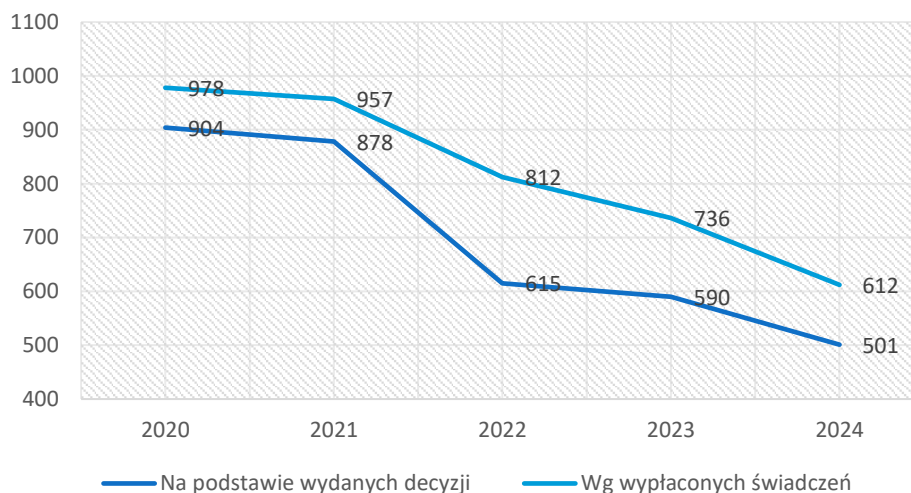
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Rodzinny Dom Dziecka,
- Dom Pomocy Społecznej,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tatrogród”,
- Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy.

Poza tym działają również:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowy Urząd Pracy.

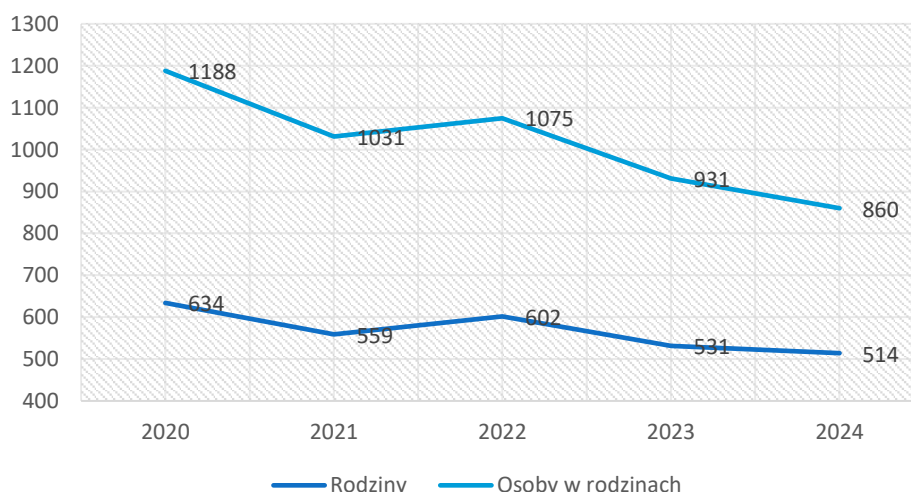
Pomoc społeczna – korzystający

Z dostępnych statystyk wynika, że pomiędzy 2020 a 2024 rokiem w Zakopanem spadła liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – zarówno liczona według wydanych decyzji, jak i według wypłaconych świadczeń. W obu kategoriach spadek był wyraźny, w dodatku zjawisko to utrzymywało się ciągle w całym analizowanym okresie.

Wykres 21. Liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

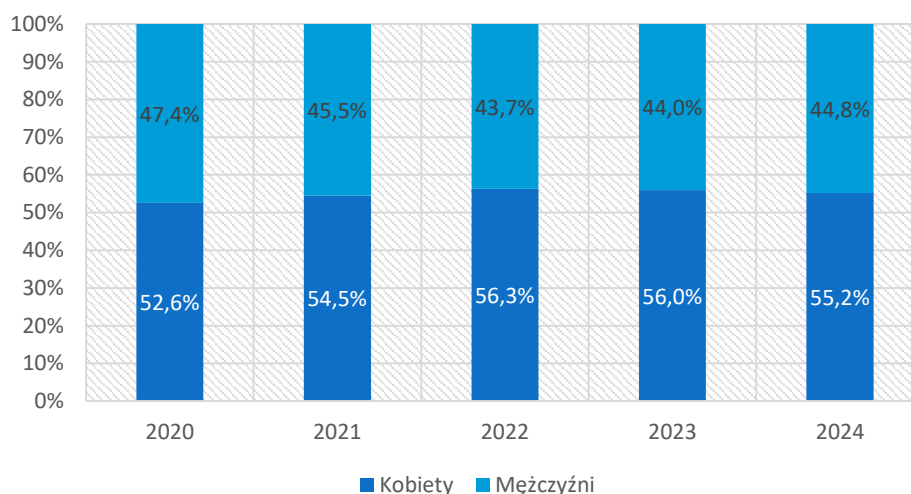
Zjawisko spadku zapotrzebowania na pomoc społeczną widoczne było także w odniesieniu do rodzin oraz osób w rodzinach, otrzymujących wsparcie. Różnica w stosunku do poprzedniej omówionej statystyki polegała jedynie na nieznacznym wzroście w roku 2022 w stosunku do poprzedniego. Nie wpłynęło to jednak na wspomniane wcześniej zjawisko spadku w obydwu kategoriach.

Wykres 22. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej (według liczby wypłaconych świadczeń) nieznaczną większość przez całe analizowane pięcioletnie stanowiły kobiety. Wartość parametru oscylowała wokół 55%, bez istotniejszych zmian w całym omawianym okresie.

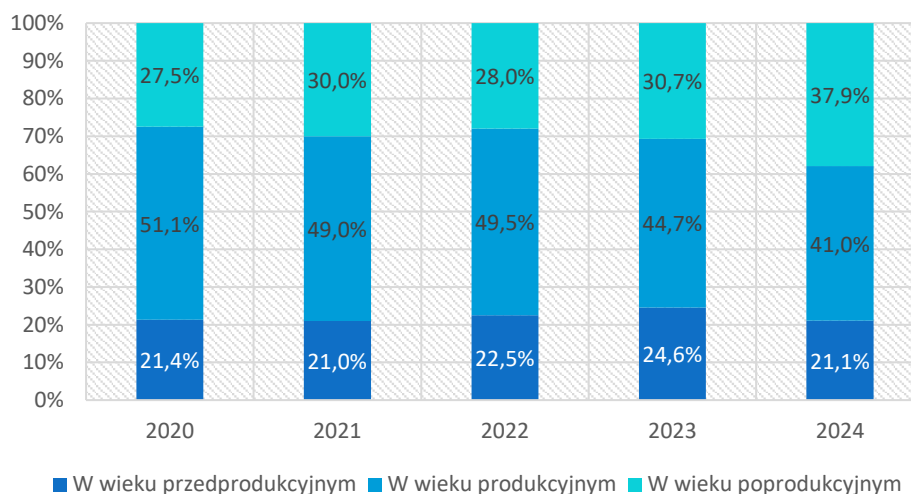
Wykres 23. Struktura korzystających z pomocy społecznej w Zakopanem ze względu na płeć (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Struktura korzystających z pomocy społecznej (według liczby wypłaconych świadczeń) w podziale na grupy wiekowe z ostatnich pięciu lat uwiarydociła wzrost zapotrzebowania na wsparcie wśród najstarszej grupy wiekowej (osoby w wieku poprodukcyjnym), co współistnieje z raportowanymi wcześniej zmianami w strukturze demograficznej miasta i podkreśla znaczenie, jakie dla polityki społecznej miasta będą mieć działania nakierunkowane na wspieranie i animowanie osób najstarszych.

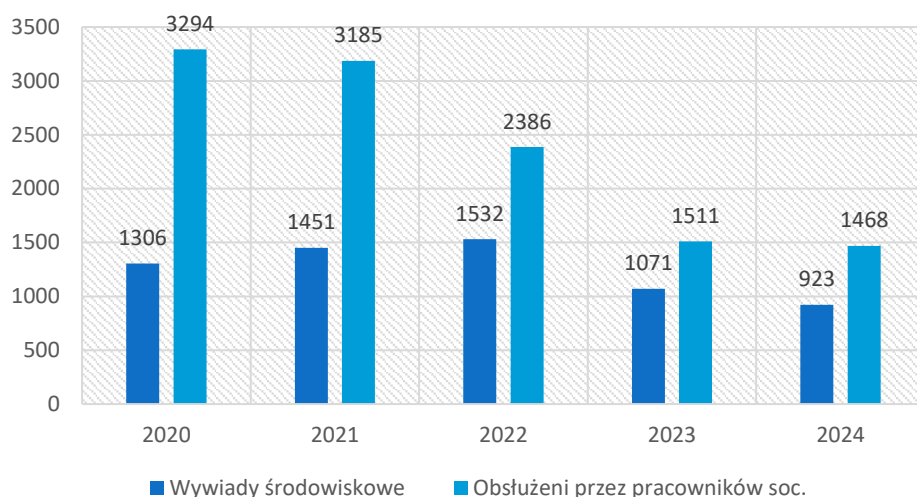
Wykres 24. Struktura korzystających z pomocy społecznej w Zakopanem ze względu na wiek (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pewnym uzupełnieniem danych dotyczących zapotrzebowania na pomoc społeczną jest statystyka obrazująca działalność MOPS Zakopane. Wynika z niej, że począwszy od 2023 r. wystąpił spadek liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych, zmniejszeniu uległa także liczba osób obsługiwanych przez pracowników instytucji. Obydwa zjawiska mogą mieć związek z ustąpieniem pandemii COVID-19. Zjawiskiem, które może niepokoić, jest natomiast zauważalny wzrost liczby skierowań na komisję ds. orzekania o niepełnosprawności - w 2024 r. było ich 31, niemalże dwukrotnie więcej niż w kolejnym w zestawieniu roku 2021 (17).

Wykres 25. Statystyka wybranej działalności MOPS Zakopane (2020-2024)

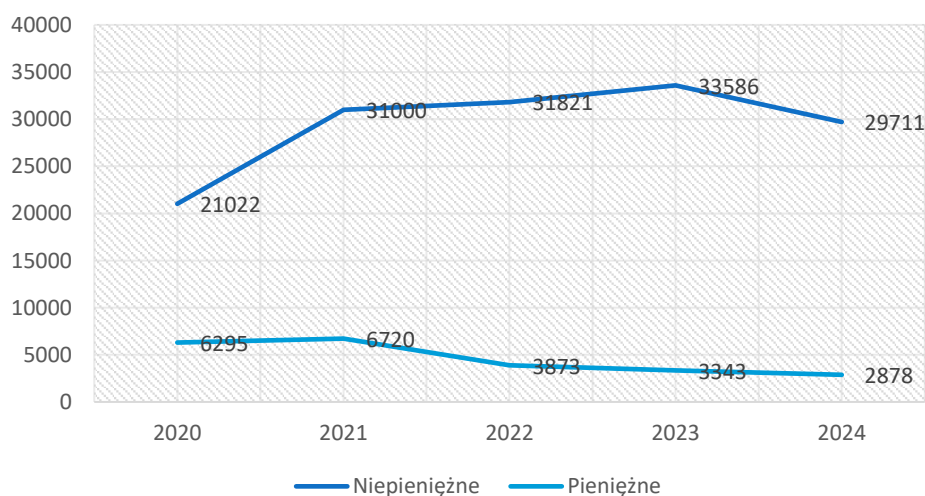

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne i niepieniężne

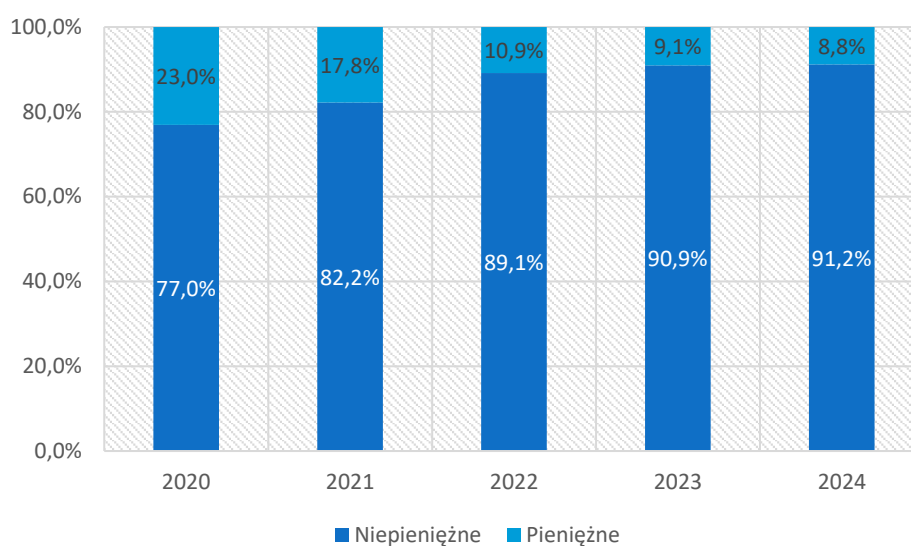
Wśród udzielanych świadczeń dominują niepieniężne – co więcej, na przestrzeni lat 2020-2024 zwiększyła się ich liczba, a także udział w ogólnej strukturze świadczeń. W 2024 r. stanowiły one nieco ponad 91% ogółu.

Wykres 26. Liczba świadczeń pomocy społecznej MOPS Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

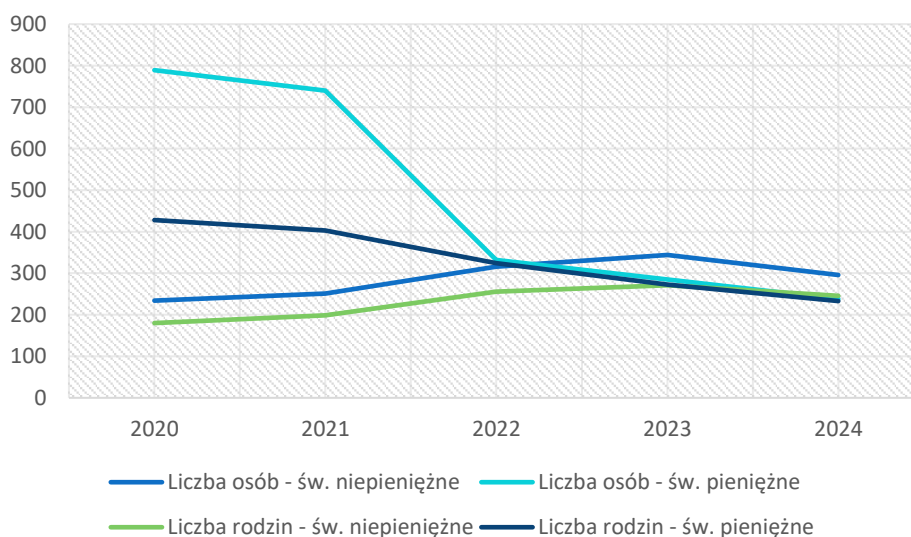
Wykres 27. Struktura świadczeń pomocy społecznej MOPS Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Na przestrzeni lat 2020-2024 doszło do znaczących zmian w liczbie osób i rodzin, korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. W przypadku świadczeń pieniężnych obserwowany był trwały spadek liczby beneficjentów, w zakresie świadczeń niepieniężnych wzrost – choć o nieregularnym trendzie i znacznie niższej dynamice. W efekcie, w roku 2024 liczba wspieranych osób i rodzin kształtowała się na podobnym poziomie, niezależnie od formy świadczenia.

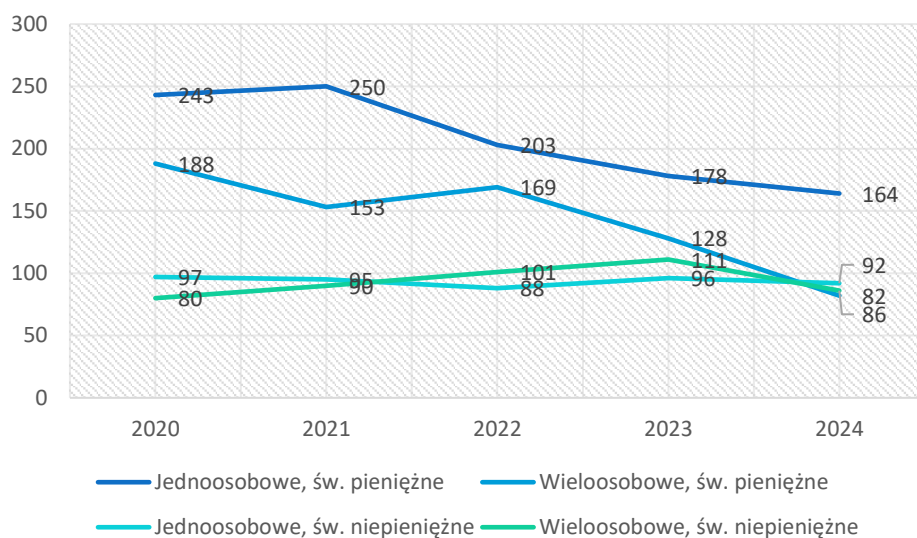
Wykres 28. Osoby i rodziny pobierające świadczenia pieniężne i niepieniężne (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Na przestrzeni analizowanego pięciolecia zmniejszyła się liczba rodzin (gospodarstw domowych) zarówno jednoosobowych, jak i wieloosobowych, korzystających ze świadczeń pieniężnych. W przypadku świadczeń niepieniężnych natomiast liczba wspieranych rodzin pozostawała na zbliżonym poziomie, niezależnie od ich liczebności.

Wykres 29. Rodziny jednoosobowe i wieloosobowe pobierające świadczenia pieniężne i niepieniężne (2020-2024)

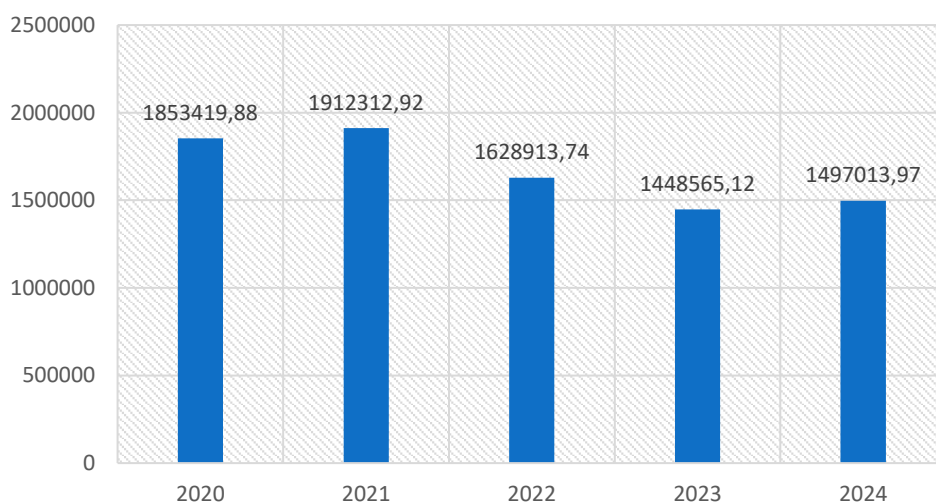

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne

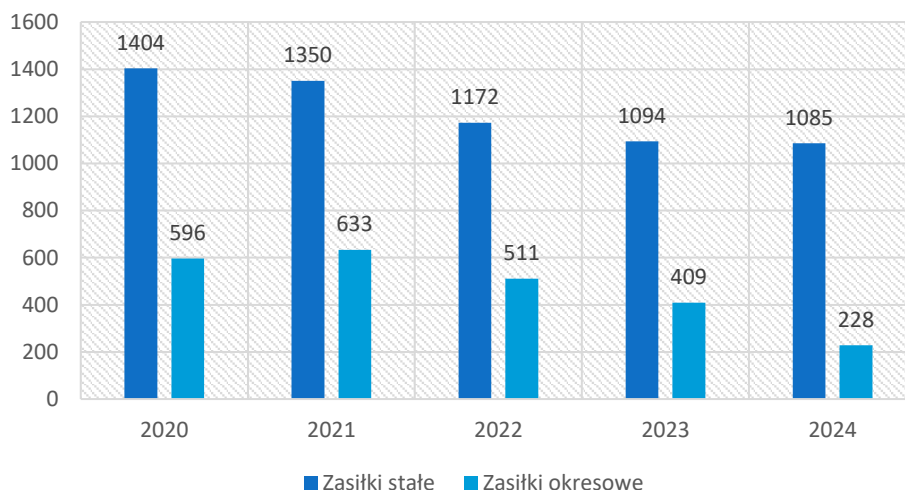
Okres 2020-2024 przyniósł nieznaczny spadek kwoty, przeznaczonej na wypłatę świadczeń pieniężnych, w ostatnim z analizowanych lat wynosiły one blisko 1,50 mln zł, wobec 1,85 mln zł w roku 2020. Spadek kwoty miał swoje odzwierciedlenie także w spadku liczby wypłacanych świadczeń – zarówno w przypadku zasiłków stałych, jak i okresowych.

Wykres 30. Kwota [zł] przeznaczana na wypłatę świadczeń pieniężnych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

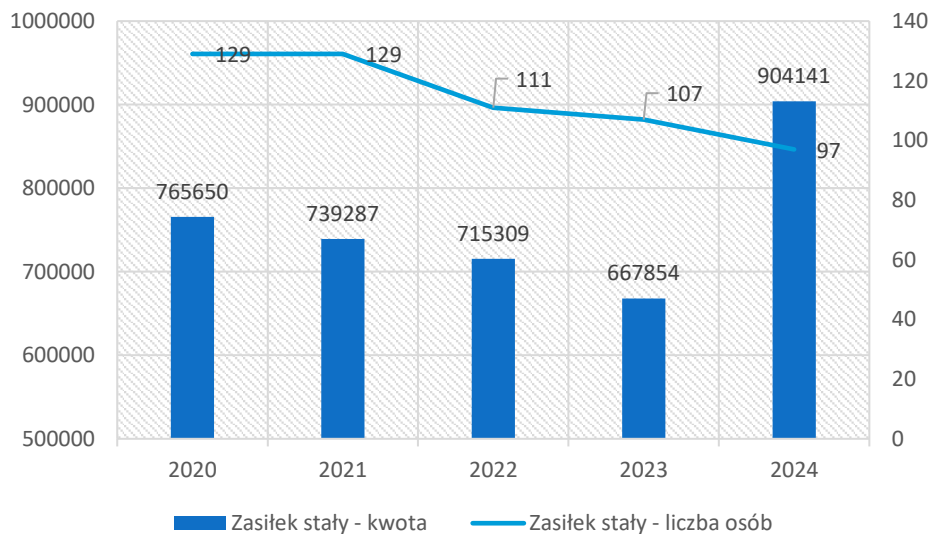
Wykres 31. Liczba wypłacanych zasiłków stałych i okresowych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

W przypadku zasiłków stałych zwraca uwagę znaczący wzrost wypłacanej kwoty, jaki nastąpił w roku 2024 w stosunku do lat poprzednich - tym bardziej, że począwszy od 2020 r. obserwowany był spadek wartości. Wzrost ten wystąpił przy jednoczesnym spadku liczby osób wspieranych z tego tytułu, co wskazuje na wyższą kwotę wsparcia, trafiającą do jednego przeciętnego beneficjenta. Od 1 stycznia 2024 r. wzrósł bowiem maksymalny zasiłek stały z 719 zł do 1000 zł.

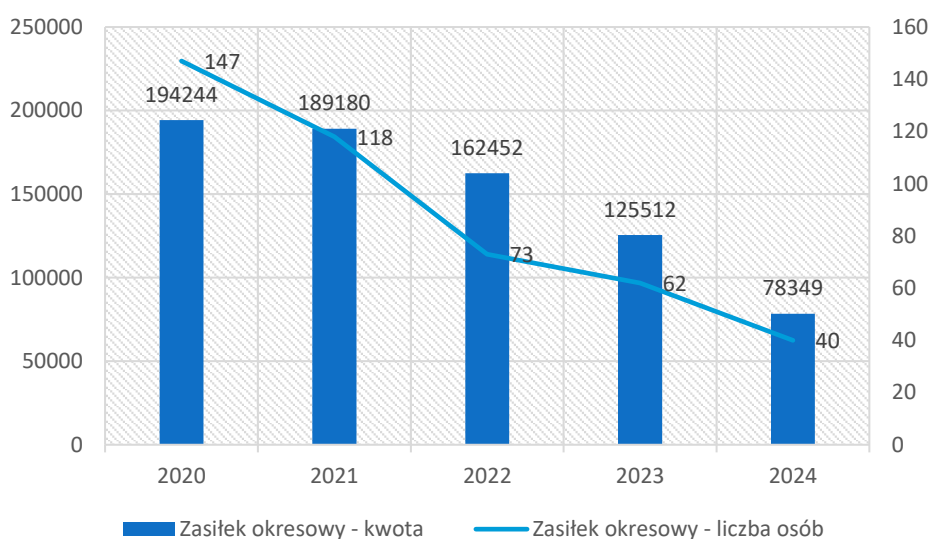
Wykres 32. Statystyka wypłat w ramach zasiłków stałych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

W przypadku zasiłków okresowych trend spadkowy utrzymywał się przez cały okres 2020-2024 zarówno w przypadku wypłacanej kwoty, jak i liczby beneficjentów. Wartości, osiągnięte w roku 2024, były w obu przypadkach najniższe w całym analizowanym okresie.

Wykres 33. Statystyka wypłat w ramach zasiłków okresowych (2020-2024)

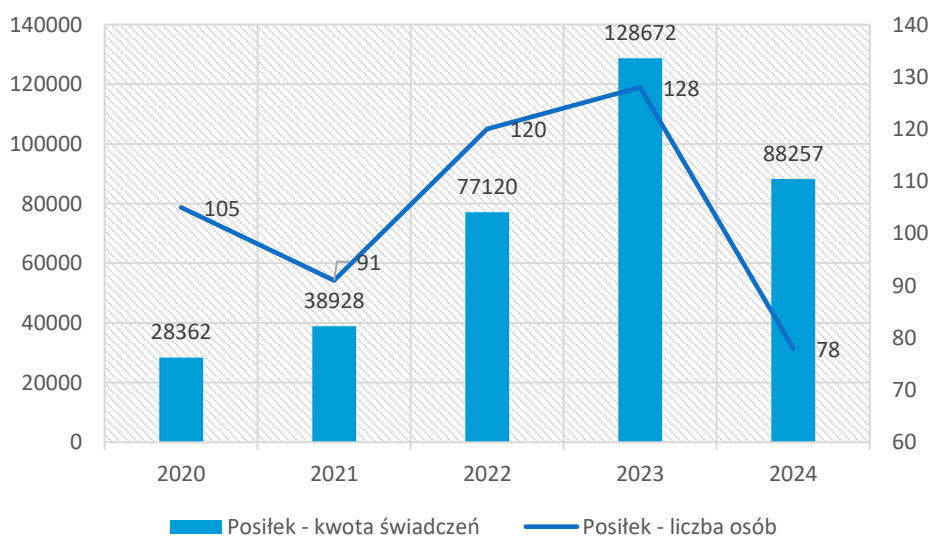

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – świadczenia niepieniężne

Dofinansowanie do posiłków, stanowiące jedną z form świadczeń niepieniężnych, udzielanych przez MOPS Zakopane, charakteryzowało się nieregularnym trendem zarówno w zakresie liczby beneficjentów, jak i kwot na nie przeznaczonych. Najwyższe wartości odnotowano w roku 2023.

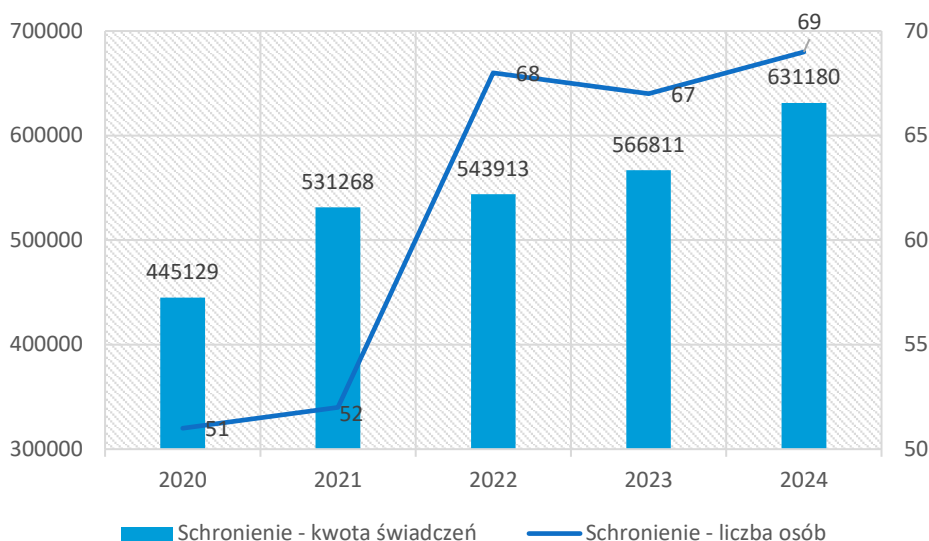
Wykres 34. Statystyka wsparcia w formie posiłków (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

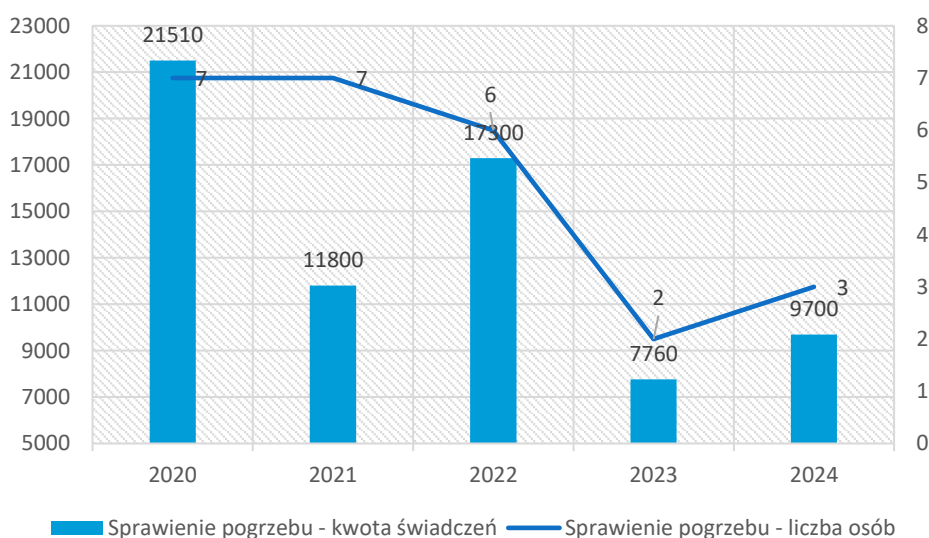
Wzrost liczby beneficjentów oraz kwot wystąpił natomiast w przypadku innego świadczenia niepieniężnego, obejmującego zapewnienie schronienia. Zauważalne zwiększenie się zapotrzebowania na to świadczenie, do jakiego doszło w roku 2022 w porównaniu z poprzednim, mogło mieć związek z kryzysem migracyjnym, związanym z inwazją Rosji na Ukrainę. W roku 2024 odnotowano najwyższe poziomy osobowe i kwotowe w całym analizowanym okresie. Spadek zapotrzebowania na świadczenia, choć nie było to zjawisko ciągłe, wystąpił natomiast w zakresie udzielania wsparcia na organizację pochówków.

Wykres 35. Statystyka wsparcia w formie udzielania schronienia (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 36. Statystyka wsparcia w formie sprawienia pogrzebu (2020-2024)

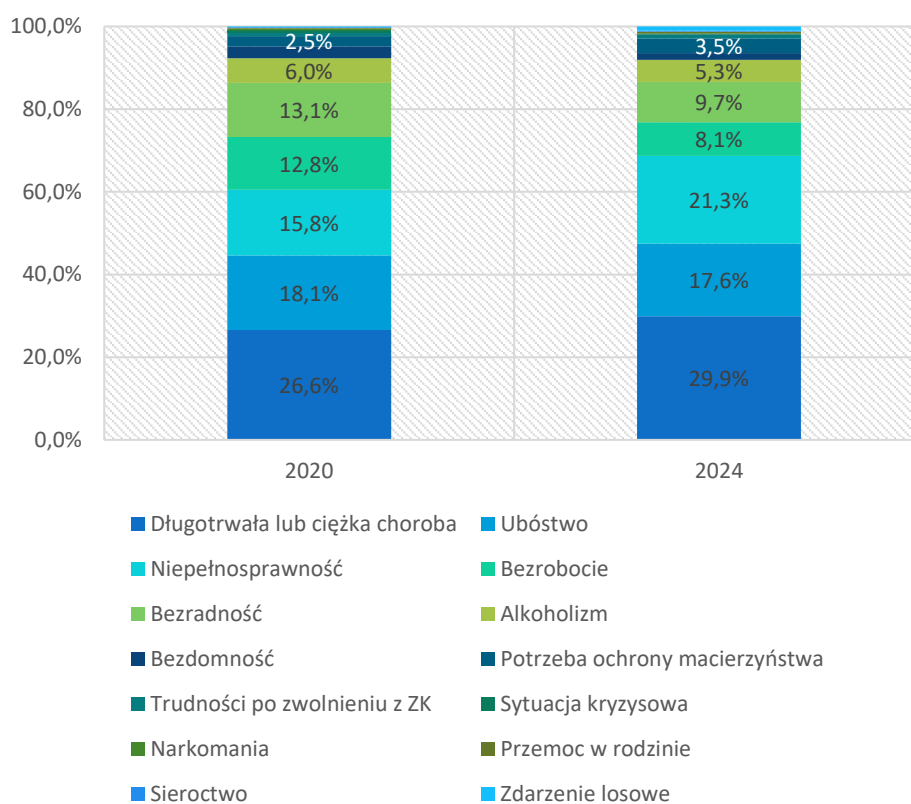
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – powody udzielania świadczeń

Do głównych powodów udzielania świadczeń, jeśli wziąć pod uwagę liczbę wspieranych rodzin z danego tytułu, należały te związane ze zdrowiem i przypadkami losowymi („długotrwała lub ciężka choroba”, „niepełnosprawność”) oraz z trudnościami natury ekonomicznej („ubóstwo”, „bezrobocie”). Łącznie cztery wymienione zarówno w 2020, jak i 2024 r. stanowiły około 75% ogółu. Istotnym powodem udzielania wsparcia pozostaje także bezradność (prawie 10%). Pomiedzy tymi datami zmiany w strukturze nie były znaczące, aczkolwiek zwraca uwagę dość wyraźny wzrost odsetka rodzin, do których wsparcie zostało skierowane z tytułu niepełnosprawności – co także może mieć związek ze

zmianami w strukturze demograficznej miasta, wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i towarzyszącym zwykle temu zjawisku zwiększeniem się odsetka chorych i niesamodzielných.

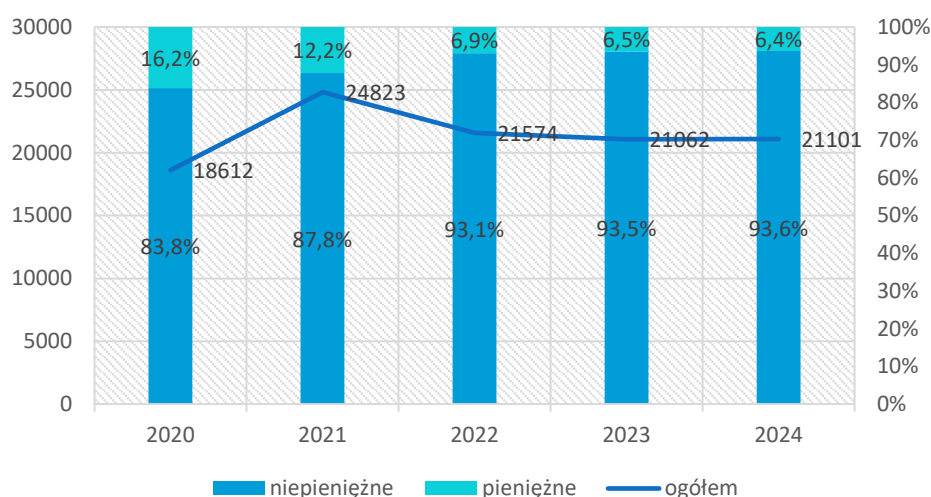
Wykres 37. Struktura powodów udzielania pomocy społecznej rodzinom w Zakopanem (2020, 2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

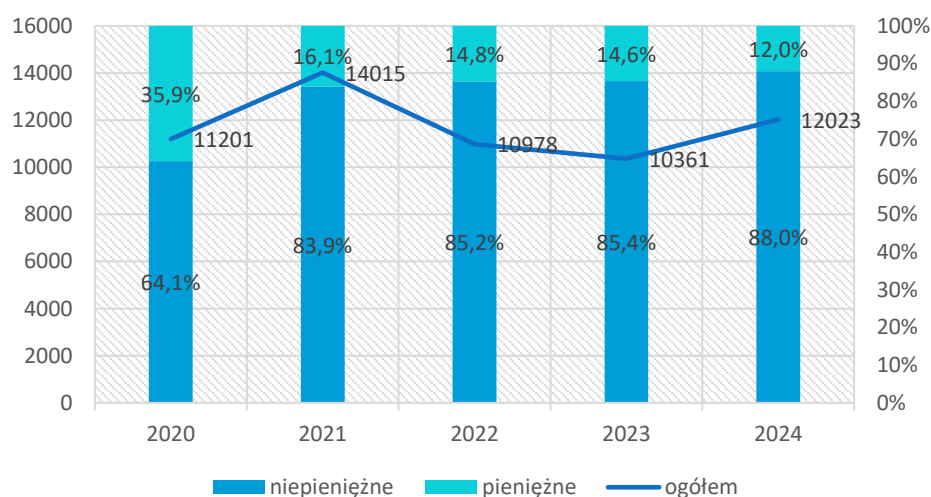
Liczba i struktura świadczeń pomocy społecznej ze względu na ich charakter (pieniężne i niepieniężne), udzielanych ze względu na najistotniejsze cztery powody występowania sytuacji kryzysowych („długotrwała lub ciężka choroba”, „niepełnosprawność”, „ubóstwo”, „bezrobocie”) w każdym przypadku wskazuje na dominację wsparcia niepieniężnego. Wśród zmian, jakie zachodziły w strukturze w okresie 2020-2024 zwraca uwagę różnica, jaka wystąpiła w przypadku świadczeń związanych z bezrobociem – jeszcze w 2020 r. wsparcie pieniężne stanowiło nieco ponad 44% ogółu. Warty odnotowania jest także spadek liczby świadczeń przyznawanych z tytułu ubóstwa oraz bezrobocia, jaki zarysował się w analizowanym okresie, co może świadczyć o generalnie poprawiającej się kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych.

Wykres 38. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby (2020-2024)

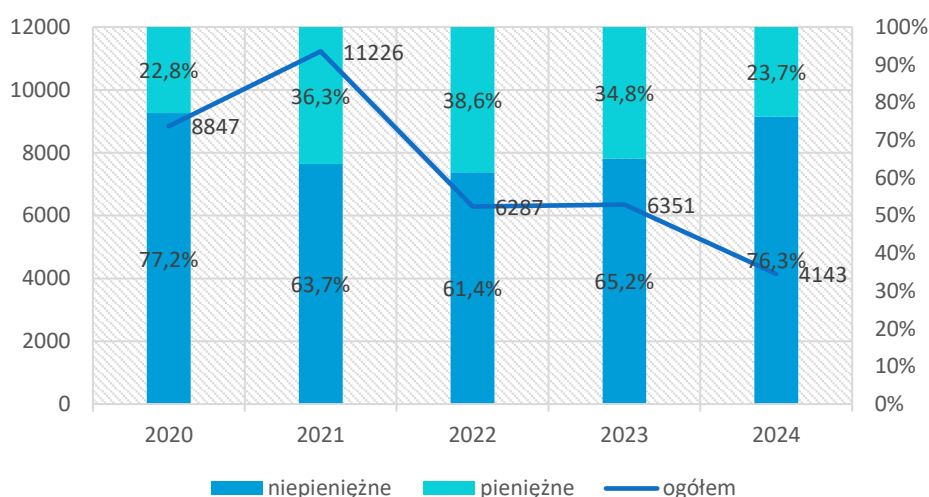
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 39. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu niepełnosprawności (2020-2024)

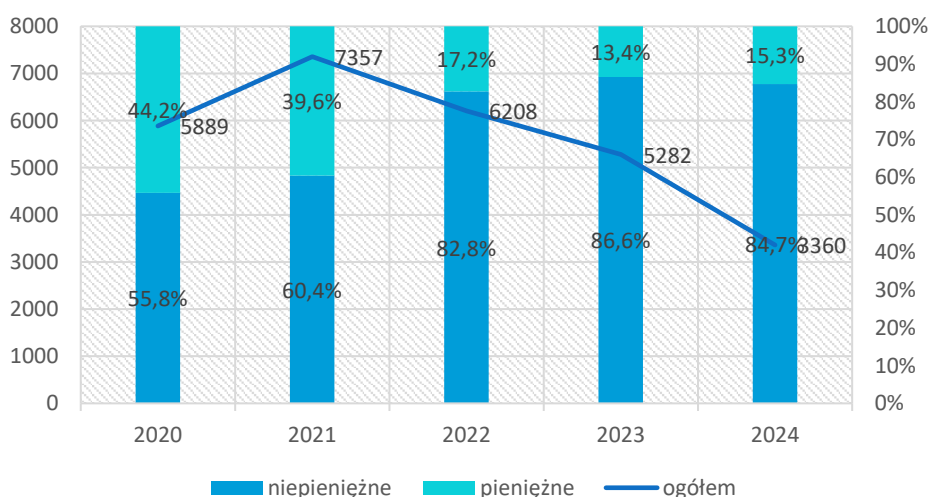
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 40. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu ubóstwa (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 41. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu bezrobocia (2020-2024)

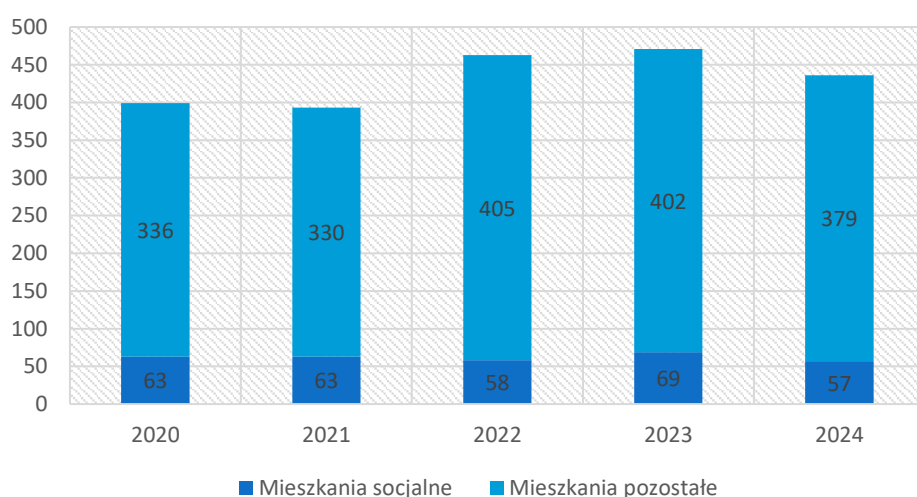

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – zasoby mieszkaniowe

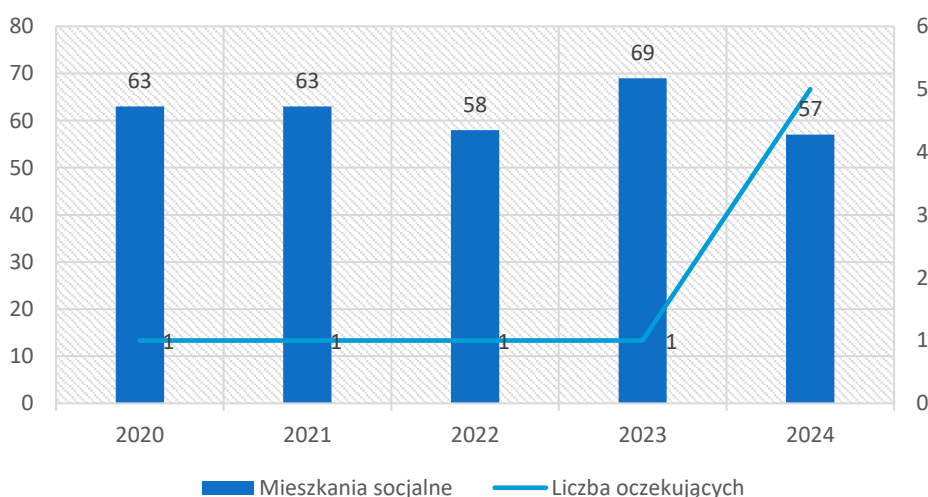
Baza mieszkaniowa, jaką dysponuje miasto Zakopane, utrzymuje się na w miarę stałym poziomie – z końcem 2024 r. było to 57 mieszkań (lokali) socjalnych oraz 379 pozostałych.

Wykres 42. Mieszkania komunalne w zasobie Zakopanego (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

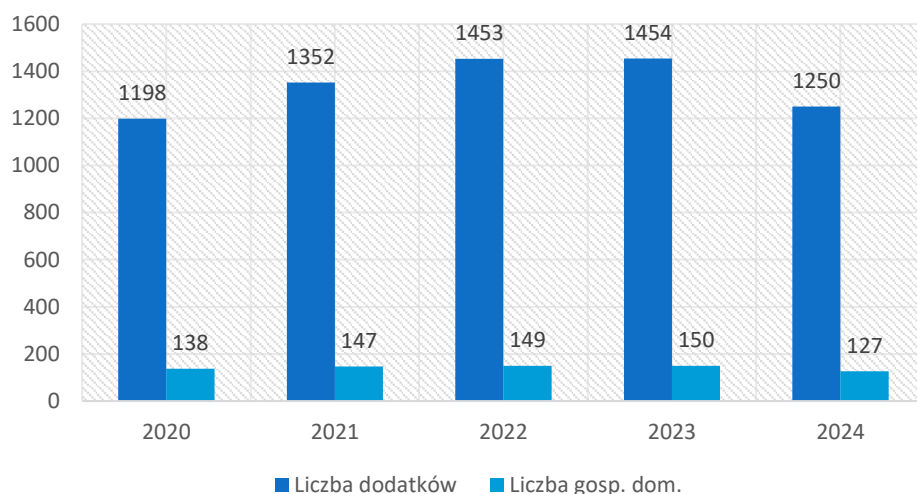
Wykres 43. Statystyka zapotrzebowania na mieszkania socjalne w Zakopanem (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomiędzy rokiem 2020 a 2024 liczba gospodarstw domowych, którym udzielano dodatków mieszkaniowych, nie podlegała istotniejszym wahaniom, aczkolwiek zwraca uwagę rezultat odnotowany w roku 2024 (127) w zestawieniu z rokiem poprzednim (150). Nieco odmiennie kształtował się trend obrazujący liczbę wypłacanych dodatków, z najwyższą wartością w roku 2023 (1454). Także w 2023 r. kwota dodatków mieszkaniowych była najwyższa w całym analizowanym okresie i wynosiła niewiele ponad 399 tys. złotych.

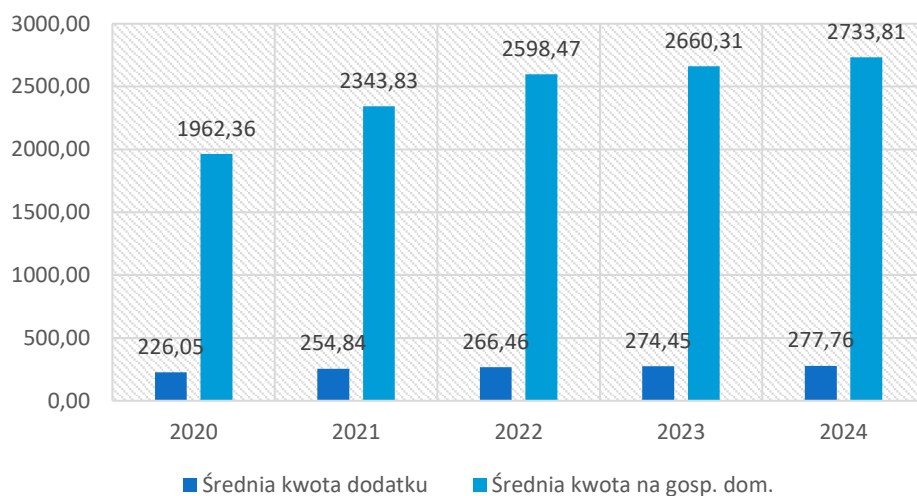
Wykres 44. Statystyka dodatków mieszkaniowych i gospodarstw domowych objętych tą formą wsparcia (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Okres 2020-2024 przyniósł także wzrost średniej kwoty jednego dodatku mieszkaniowego (o nieco ponad 50 zł) oraz średniej kwoty dodatku w przeliczeniu na jedno gospodarstwo domowe (o ponad 770 zł).

Wykres 45. Statystyka kwot wypłacanych w ramach dodatków mieszkaniowych (2020-2024)

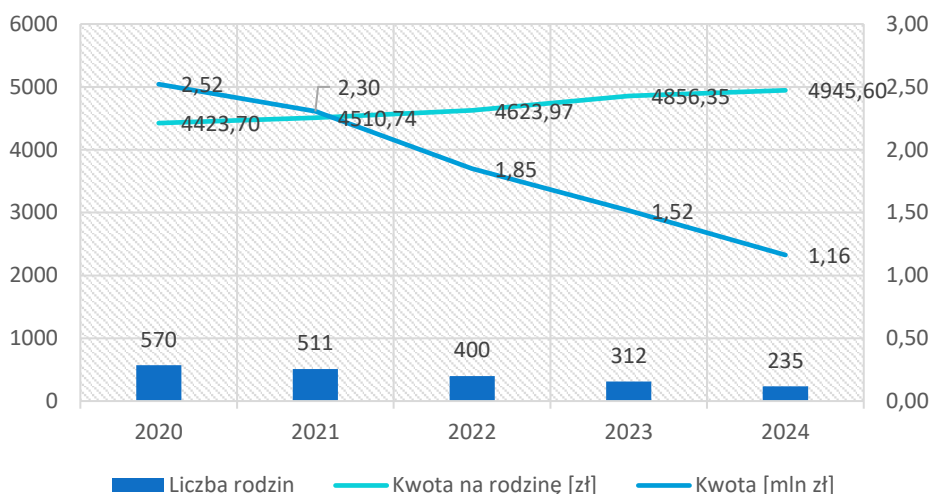

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – zasiłki rodzinne

Okres 2020-2024 odznaczył się spadkiem wartości wskaźników, obrazujących wykorzystanie formy wsparcia, jaką stanowią zasiłki rodzinne. Zmniejszyła się zarówno liczba rodzin (niemalże dwukrotnie) objętych tą formą pomocy, jak i kwota przeznaczana na ten cel (ponad dwukrotnie). Przeciętna kwota, jaką rocznie otrzymywała jedna rodzina z tytułu zasiłków rodzinnych w 2024 r. wyniosła blisko 5 tys. złotych i na przestrzeni analizowanego pięciolecia nieznacznie wzrosła.

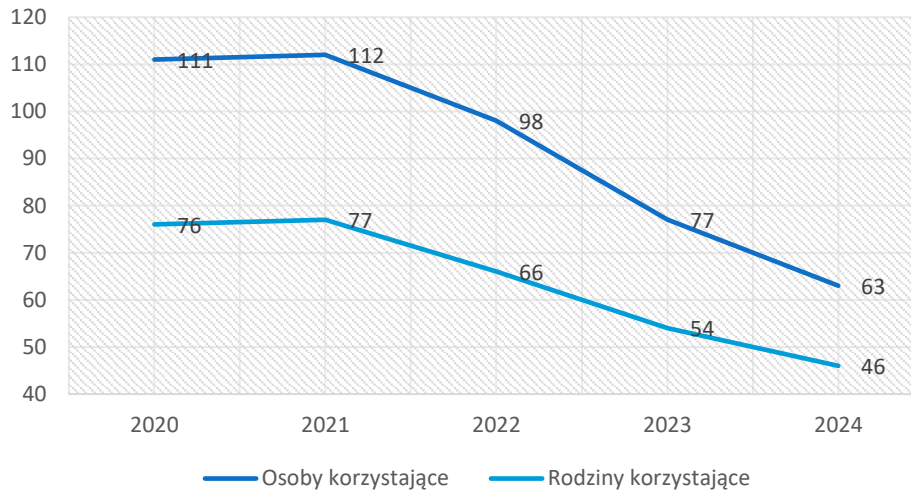
Wykres 46. Statystyka wsparcia w formie zasiłków rodzinnych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

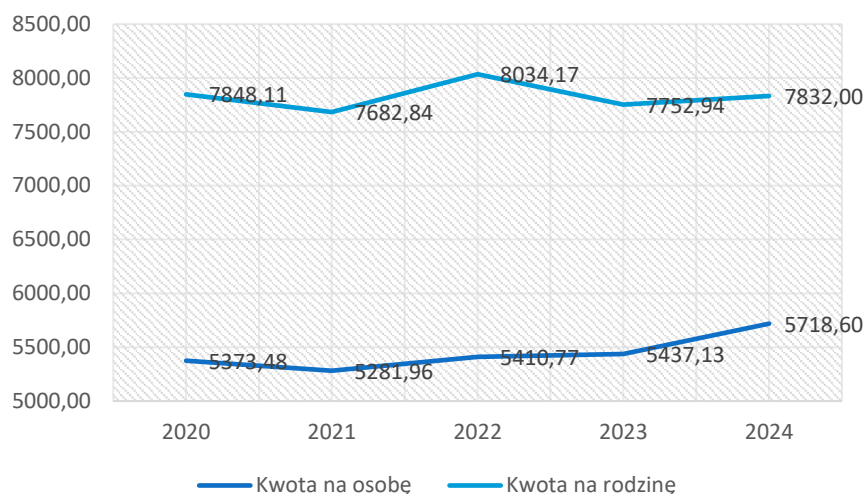
W analizowanym pięcioleciu odnotowany został również spadek liczby osób i rodzin objętych świadczeniami alimentacyjnymi. Jednocześnie na w miarę stałym poziomie, oscylującym wokół wartości 7,8 tys. zł rocznie, utrzymywała się kwota świadczeń alimentacyjnych w przeliczeniu na rodzinę, nieznaczny wzrost wystąpił natomiast w przeliczeniu tej wartości na jedną osobę otrzymującą wsparcie.

Wykres 47. Statystyka świadczeń alimentacyjnych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 48. Kwoty [zł] wypłacane w ramach świadczeń alimentacyjnych (2020-2024)

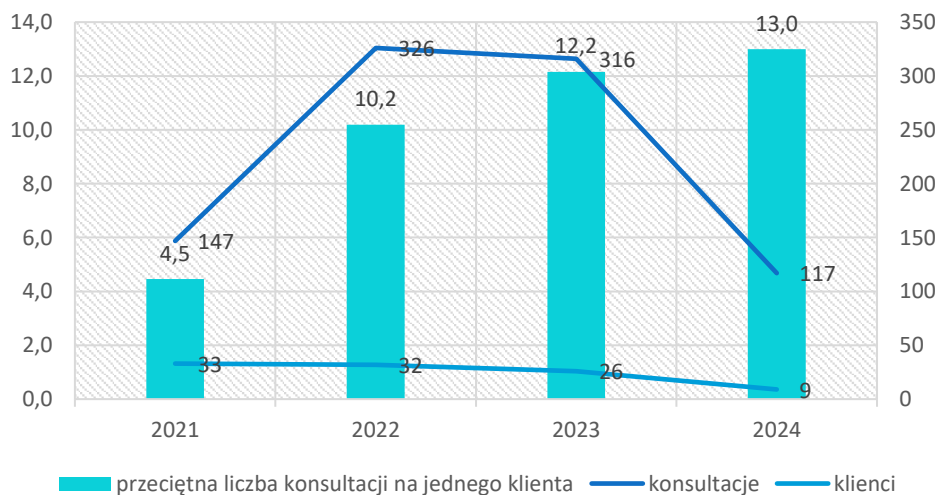

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – zjawisko przemocy w rodzinie

Począwszy od 2021 r., MOPS odpowiada za funkcjonowanie Punktu Pomocy Rodzinie w Sytuacji Kryzysowej. Na przestrzeni lat 2021-2024 zauważalny jest spadek liczby osób, które korzystają z konsultacji, przy jednoczesnym wzroście przeciętnej liczby konsultacji, udzielanych jednemu klientowi.

Wykres 49. Statystyka działalności Punktu Pomocy w Rodzinie w Sytuacji Kryzysowej w Zakopanem (2021-2024)

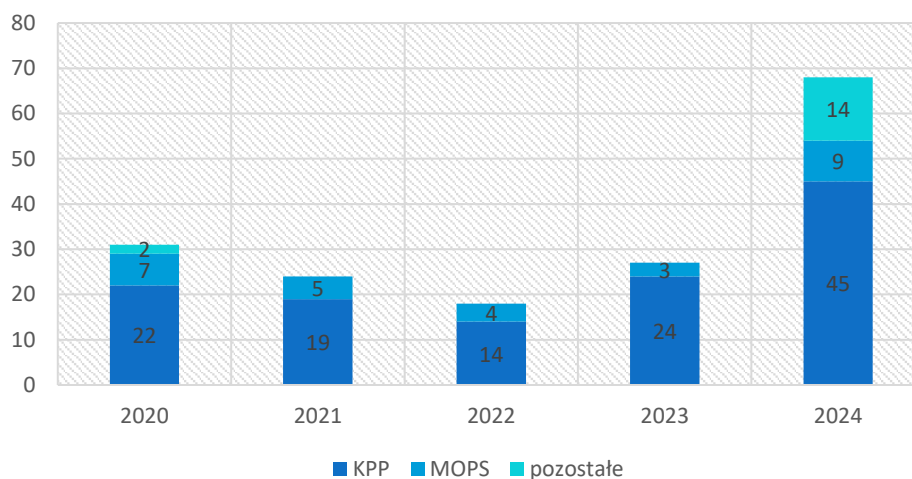

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Uzupełnienie dla PPRwSK stanowił Punkt Konsultacyjny dla Osób i Rodzin Uwikłanych w Przemoc. Działanie punktu było nieciągłe (głównie z uwagi na zatrudnianie konsultantów w niepełnym wymiarze czasowym - np. kilka miesięcy w skali całego roku), wskutek czego statystykę jego działalności należy traktować co najwyżej pomocniczo. Zwraca jednak uwagę fakt, że w samym tylko 2024 r. dostępni w Punkcie specjaliści udzielili 407 konsultacji 37 osobom, a psycholodzy 108 konsultacji 15 osobom, co wydaje się wskazywać na konieczność utrzymywania tej formy wsparcia.

Dane statystyczne wskazują, że problem przemocy w rodzinach nasila się, lub staje się bardziej widoczny, o czym może świadczyć zauważalny wzrost liczby Niebieskich Kart zakładanych rocznie przez właściwe do tego instytucje (głównie Komenda Powiatowa Policji). Liczba wydanych Niebieskich Kart w 2024 r. stanowiła ponad dwukrotność wartości notowanych w poprzednich latach. Jest to związane w szczególności ze zmianami prawnymi na poziomie lokalnym - przyjęcie Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Miasta Zakopane oraz powołaniem Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wykres 50. Liczba założonych Niebieskich Kart w podziale na instytucję zakładającą (2020-2024)

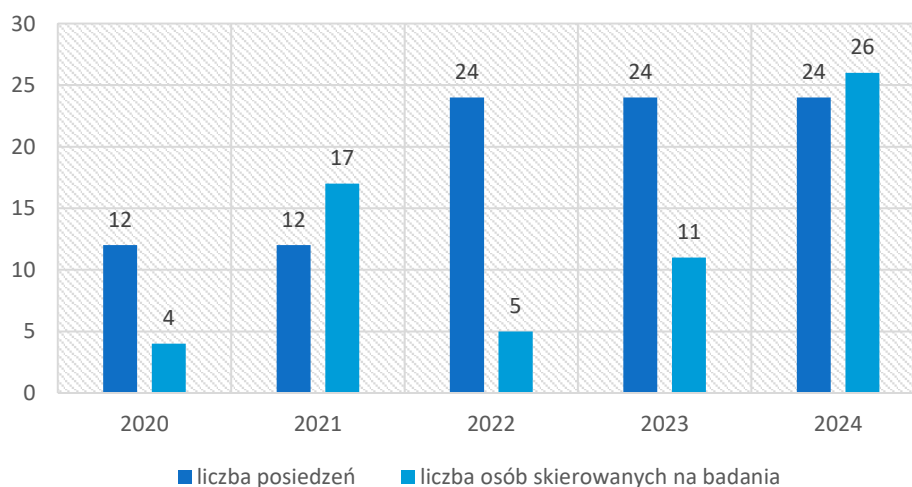

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – problemy alkoholowe

Statystyka działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za ostatnie 5 lat wskazuje na występujący problem alkoholizmu, nasilony szczególnie w ostatnich trzech latach. O ile utrzymującą się na stałym, wysokim poziomie liczba posiedzeń GKRPA jedynie w części może potwierdzać tę tezę, o tyle niepokoi wysoka liczba osób, skierowanych przez to gremium na badania w 2024 r., jak również ciągły wzrost wartości parametru, począwszy od roku 2022.

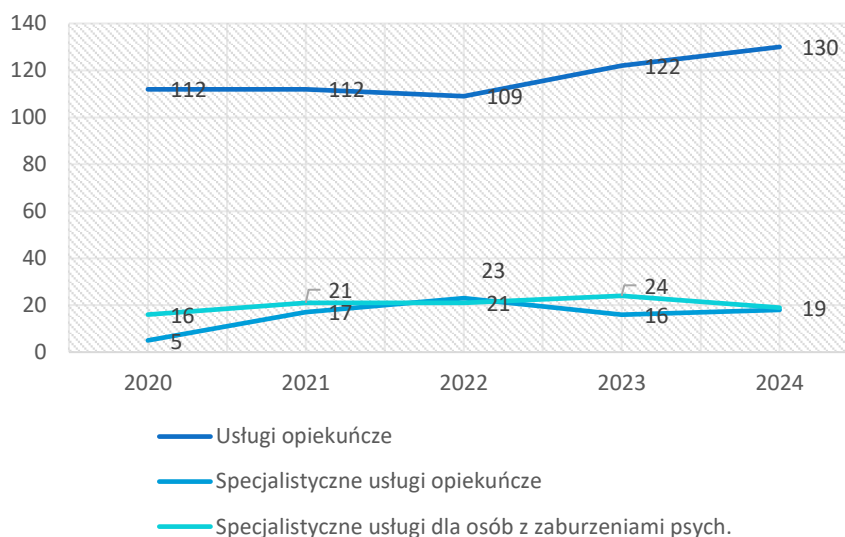
Wykres 51. Statystyka wybranej działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Zakopane

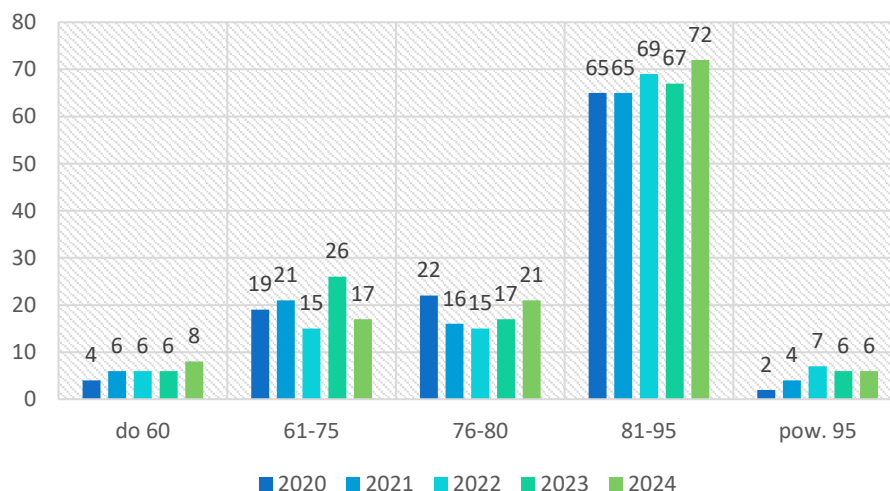
Pomoc społeczna – usługi opiekuńcze

Dane z lat 2020-2024 wskazują na wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, co można przynajmniej częściowo wiązać z opisywaną wcześniej sytuacją demograficzną Zakopanego. Odnotowana w 2024 r. liczba 130 osób, korzystających z usług opiekuńczych, była najwyższą w analizowanym okresie. Jednocześnie zwraca uwagę utrzymująca się na w miarę stałym poziomie w analizowanym okresie liczba korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wykres 52. Statystyka usług opiekuńczych (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Zestawienie osób korzystających z usług opiekuńczych MOPS Zakopane pod względem ich wieku wskazuje, że najliczniejsze grono odbiorców mieści się w przedziale wiekowym 81-95. Zwraca uwagę także i to, że liczebność tej właśnie grupy wiekowej w największym stopniu wzrosła pomiędzy rokiem 2020 a 2024.

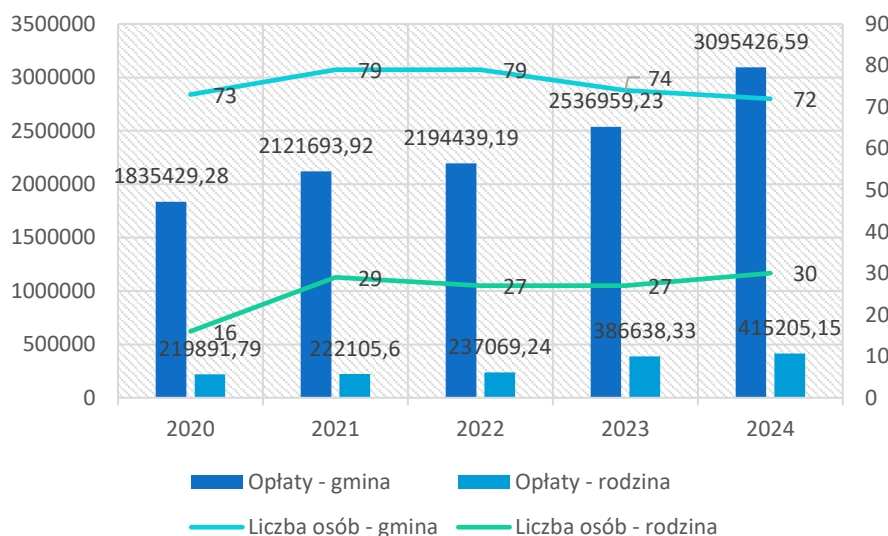
Wykres 53. Beneficjenci [liczba osób] usług opiekuńczych w podziale na przedziały wiekowe (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Opłatami za pobyt osób z terenu miasta Zakopane w domach pomocy społecznej obciążany jest zarówno budżet miasta, jak i rodziny pensjonariuszy. W pierwszym przypadku liczba opłacanych osób w okresie 2020-2024 utrzymywała się na w miarę stałym poziomie, w drugim natomiast dość zauważalnie wzrosła. Zarówno w przypadkach wydatków miasta, jak i rodzin, w analizowanym pięcioleciu zauważalny stał się wzrost nakładów, ponoszonych na pobyty osób w DPS.

Wykres 54. Statystyka osób i opłat [zł] dotyczących pobytów w domach pomocy społecznej (2020-2024)

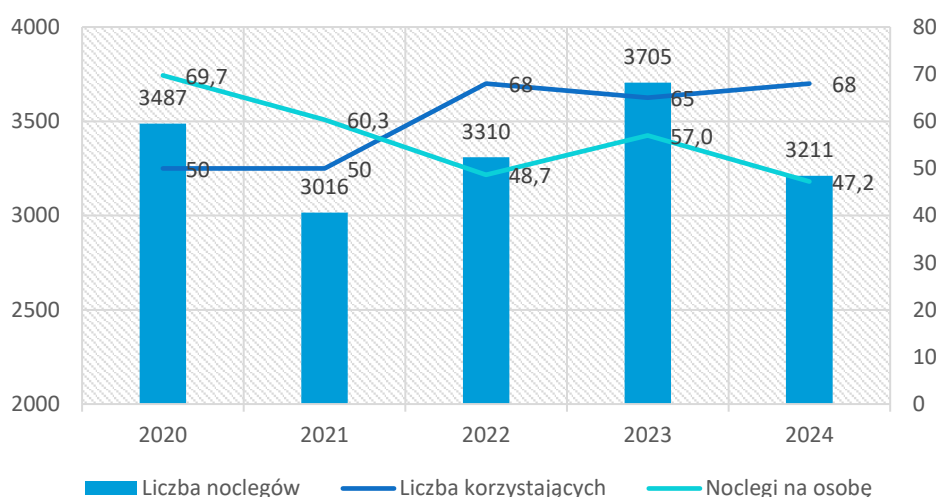

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – zjawisko bezdomności

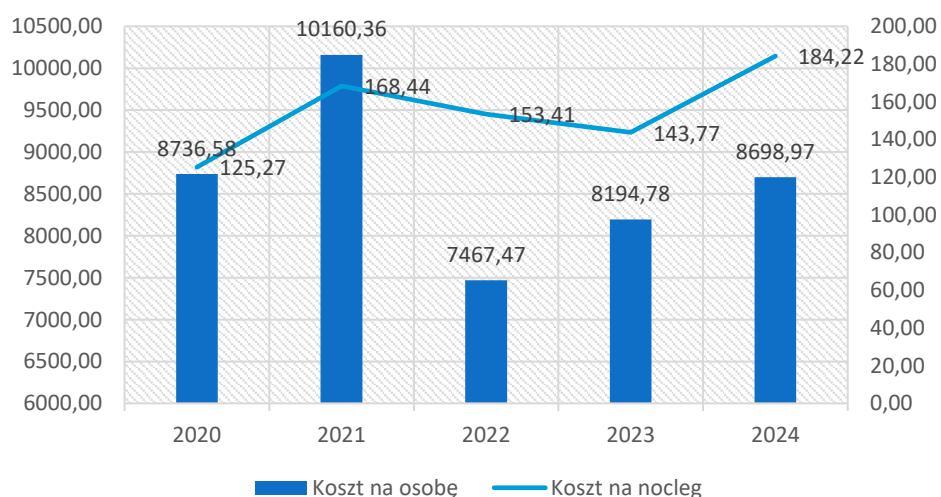
Problem związany z bezdomnością na terenie miasta Zakopane w pewnym stopniu przybliża statystyka dotycząca funkcjonowania noclegowni, prowadzonej przez samorząd miejski. Wynika z niej, że w okresie 2020-2024 nieregularnym trendem charakteryzowała się liczba udzielanych noclegów, wzrosła natomiast liczba osób bezdomnych, które z tych noclegów korzystały. W efekcie przeciętna liczba noclegów dla jednej osoby, korzystającej z noclegowni, wynosząca w 2024 r. 47,2, była najniższa w całym analizowanym pięcioleciu - co jednak, z uwagi na wzrost liczby osób bezdomnych korzystających z noclegowni, nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie o malejącej skali tego problemu społecznego.

Wykres 55. Statystyka funkcjonowania noclegowni w Zakopanem (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 56. Koszty [zł] funkcjonowania noclegowni w Zakopanem

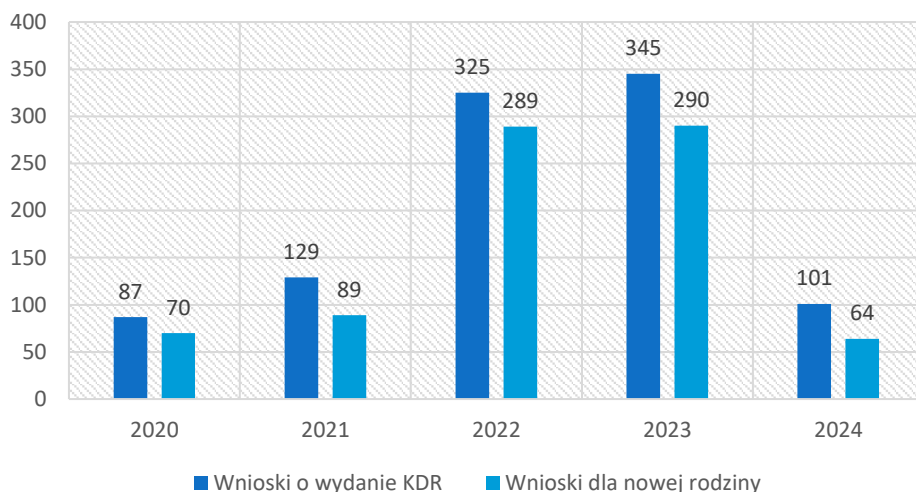

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – zjawisko wielodzielności

Popularność mechanizmu Kart Dużej Rodziny w skali Zakopanego jest trudna do określenia, z uwagi na niepełne dane statystyczne (brak możliwości ewidencjonowania rodzin, którym wygasły uprawnienia) oraz na nieregularny trend w obrębie tych danych, które są dostępne. Z całą pewnością najwyższa liczba wniosków o wydanie KDR (w tym dla nowych rodzin) przypadła na lata 2022-2023, rok 2024 przyniósł w tym zakresie spadek.

Wykres 57. Statystyka mechanizmu Kart Dużej Rodziny w Zakopanem (2020-2024)

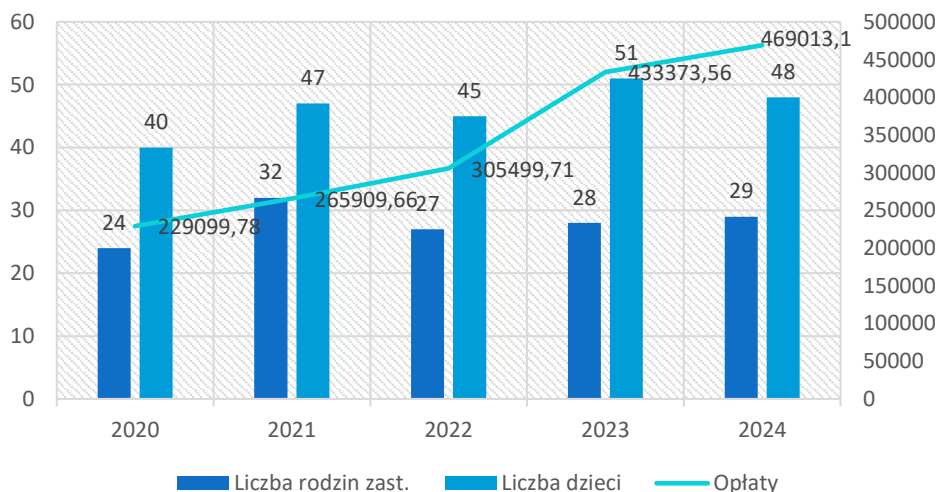

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – rodzicielstwo zastępcze

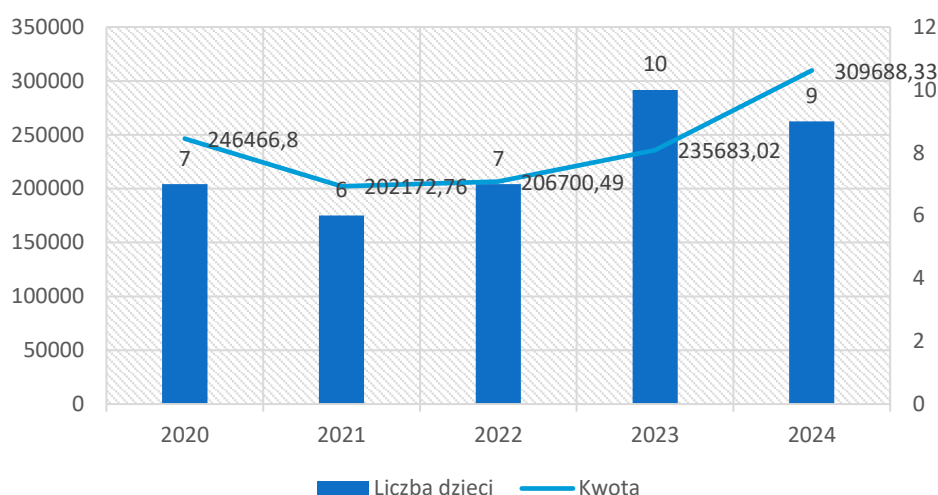
W okresie 2020-2024 zarówno liczba rodzin zastępczych, jak i dzieci, korzystających z tej formy opieki, utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Rokrocznie wzrastała natomiast kwota, jaką budżet miasta ponosił z tytułu rodzinnej pieczy zastępczej. Podobne wnioski można wysnuć na podstawie analizy danych, dotyczących liczby dzieci w domach dziecka i kwoty, jaka przeznaczana jest na ich utrzymanie.

Wykres 58. Statystyka działalności rodzin zastępczych w Zakopanem (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Wykres 59. Statystyka dotycząca pobytu dzieci z Zakopanego w domach dziecka (2020-2024)

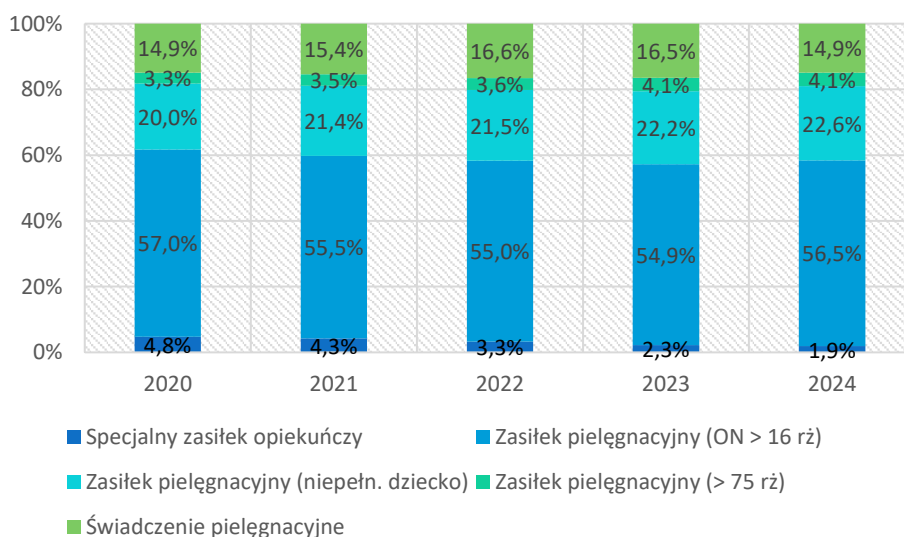
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Pomoc społeczna – świadczenia opiekuńcze i pielęgnacyjne

W strukturze świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych pod względem wspieranych osób zdecydowana większość obejmuje zasiłki pielęgnacyjne, kierowane do osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia. Wartość parametru wynosiła około 55% każdego roku. Warto nadmienić, że na przestrzeni analizowanego okresu nie wystąpiły istotniejsze zmiany, struktura charakteryzowała się dość dużą stabilnością.

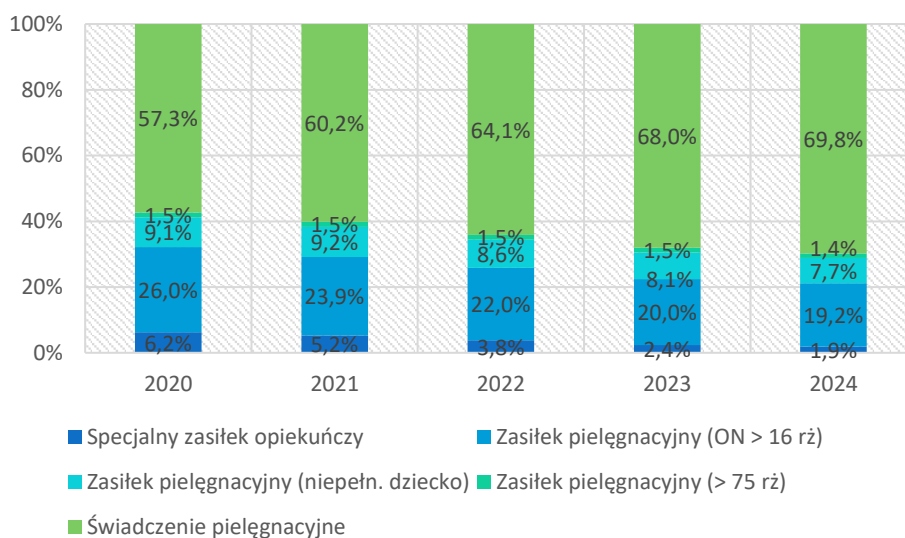
Z kolei w strukturze pod względem wysokości wypłacanych świadczeń dominowały świadczenia pielęgnacyjne, z rosnącym ich udziałem (z 57,3% w 2020 r. do 69,8% w 2024 r.). Świadczenie pielęgnacyjne jest waloryzowane corocznie.

Wykres 60. Struktura świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych pod względem liczby wspieranych osób (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Wykres 61. Struktura świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych pod względem wypłacanej kwoty (2020-2024)

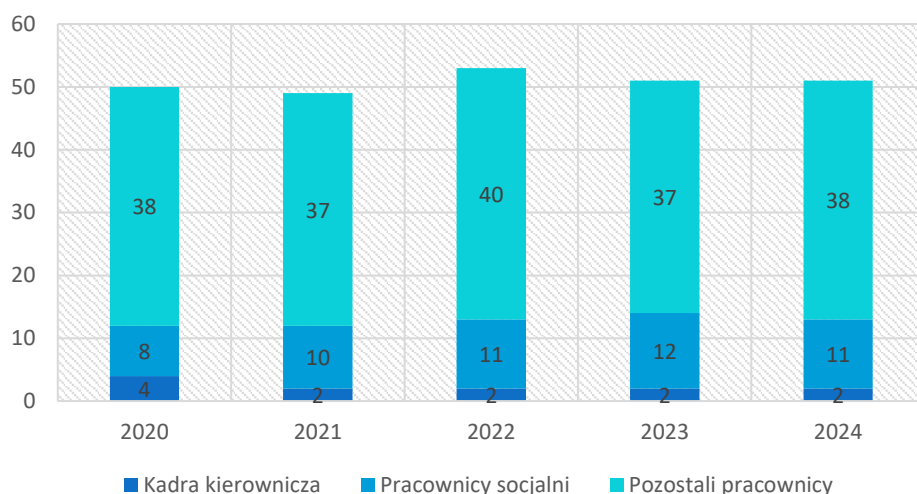
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Pewnym uzupełnieniem obrazu sytuacji w zakresie niepełnosprawności są dane GUS, z których wynika, że na koniec 2023 r. miasto Zakopane charakteryzowało się wskaźnikiem 86 osób niepełnosprawnych (w rozumieniu przepisów prawa) w przeliczeniu na 1 tys. ludności. Wartość ta była znacząco wyższa niż w pozostałych gminach powiatu tatrzańskiego – Poroninie (65), Kościelisku (54), Bukowinie Tatrzańskiej (69) i Białym Dunajcu (75), jej wysokość można przynajmniej w części powiązać ze zdiagnozowaną wcześniej sytuacją demograficzną miasta. Należy jednocześnie nadmienić, że w skali całego województwa sytuacja prezentowała się jeszcze mniej korzystnie (95).

MOPS Zakopane

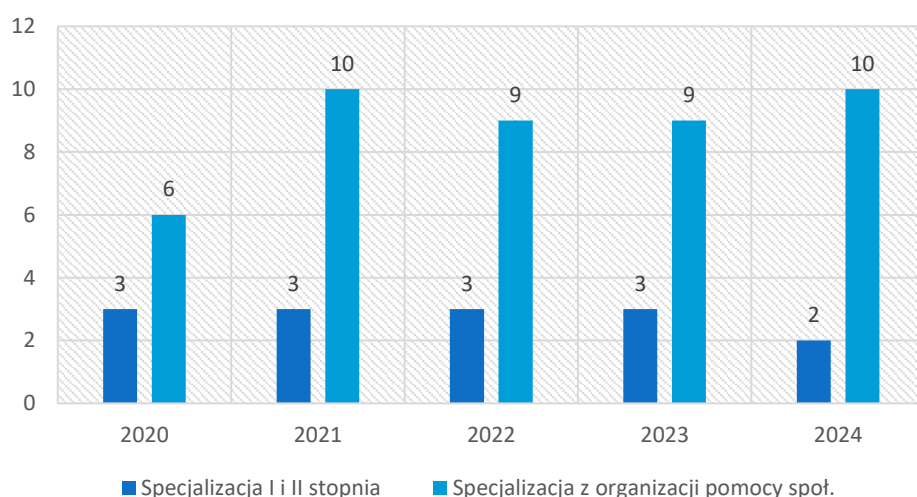
Struktura zatrudnienia w MOPS Zakopane w okresie 2020-2024 charakteryzowała się dość dużą stabilnością – liczba pracowników oscylowała wokół poziomu 50 osób, z czego niemalże przez cały analizowany okres dwie zaliczały się do kadry kierowniczej, a 10-12 do grona pracowników socjalnych. Wśród zatrudnionych pracowników specjalizację z organizacji pomocy społecznej posiadało 9-10 osób (za wyjątkiem roku 2020, z 6 takimi pracownikami), natomiast specjalizację I oraz II stopnia – 3, a w 2024 r. 2 osoby.

Wykres 62. Struktura zatrudnienia MOPS Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

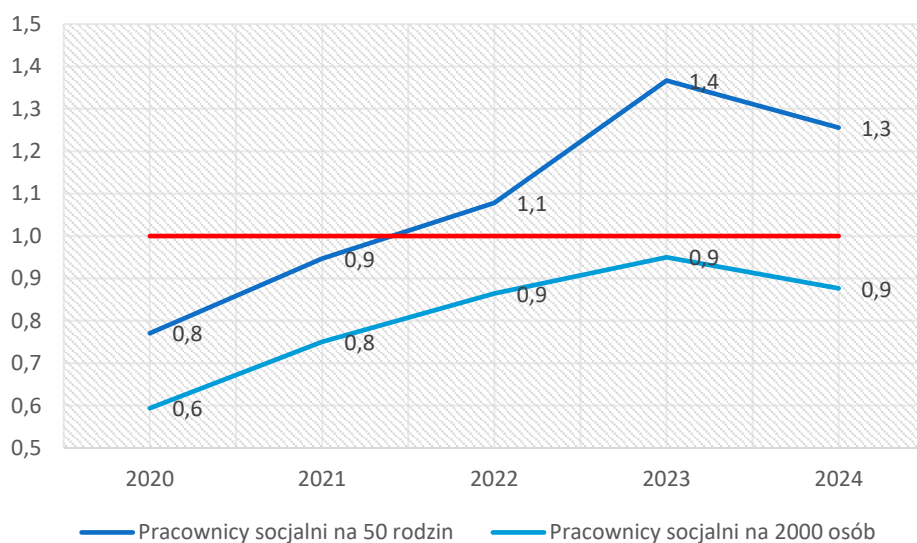
Wykres 63. Specjalizacje pracowników MOPS Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Dopiero w 2022 r. MOPS Zakopane spełnił ustawowe kryterium, dotyczące pracowników socjalnych, dysponując liczbą 1,1 pracownika przypadającą na każde 50 rodzin otrzymujących wsparcie. Wartość tę udało się w kolejnych latach nieznacznie zwiększyć. Jednocześnie przez całe analizowane pięciolecie liczba pracowników socjalnych w przeliczeniu na 2000 mieszkańców miasta utrzymywała się poniżej ustawowego progu 1 osoby.

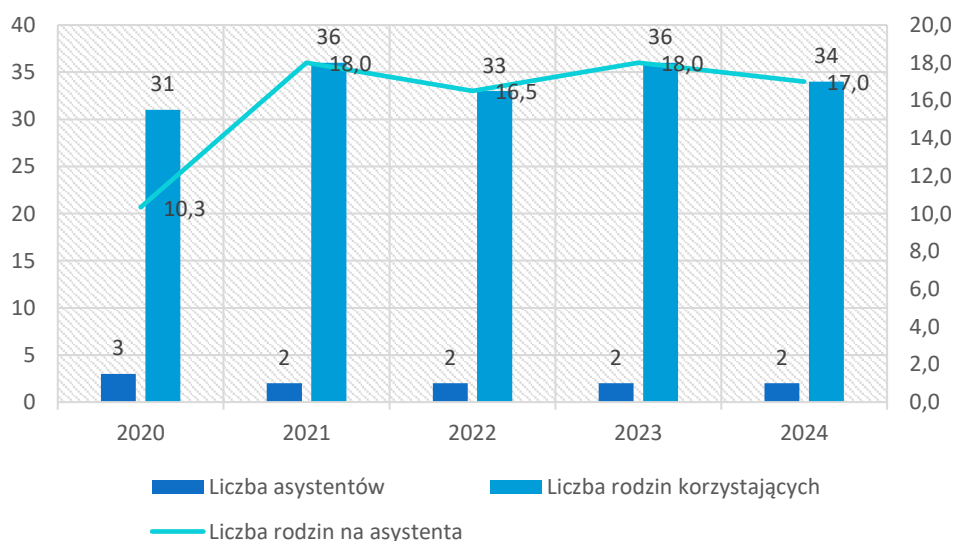
Wykres 64. Kryterium ustawowe dotyczące pracowników socjalnych w MOPS Zakopane (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

Począwszy od 2021 r. ustabilizowała się liczba rodzin, przypadających na jednego asystenta (wartość oscylująca wokół poziomu 17 rodzin). Na stałym poziomie utrzymywała się także liczba asystentów rodziny, jakimi dysponował MOPS Zakopane. Zmiana pomiędzy 2020 a 2021 r. wynikała z jednoczesnego zmniejszenia się liczby dostępnych asystentów oraz wzrostu liczby rodzin korzystających z tej formy wsparcia.

Wykres 65. Statystyka wsparcia w formie asystentów rodziny (2020-2024)

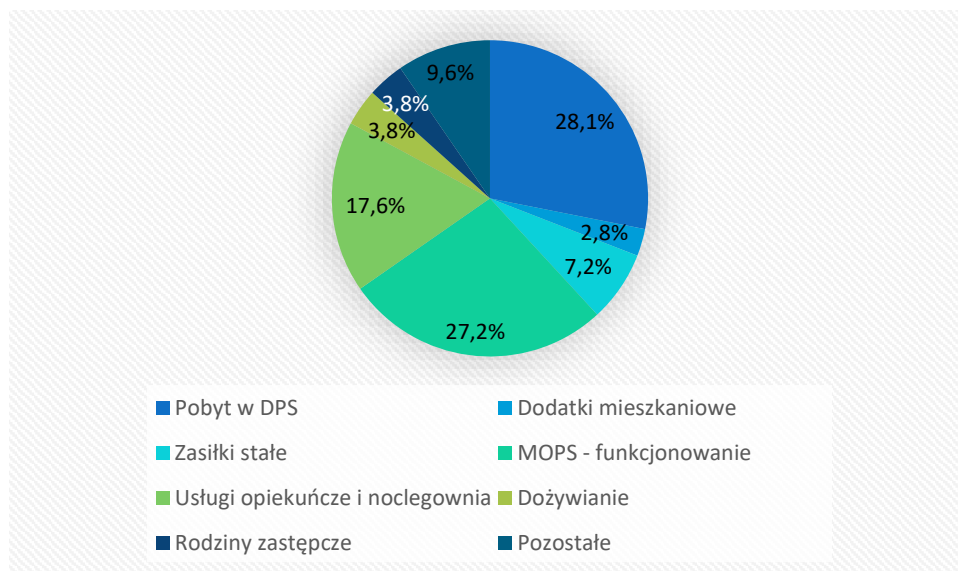

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS MOPS Zakopane

MOPS Zakopane – budżet

W 2024 r. w strukturze wydatków ponoszonych na realizację zadań własnych dominowały te, związane z pokryciem kosztu pobytów mieszkańców miasta w domach pomocy społecznej (28,1%) oraz funkcjonowaniem MOPS (27,2% ogółu). Wysokość pozostałych nie przekroczyła poziomu kilku procent. Z kolei w przypadku zadań zleconych, największy odsetek wydatków w 2024 r. przypadł na wypłaty świadczeń rodzinnych oraz w ramach funduszu alimentacyjnego, stanowiąc blisko 90% ogółu.

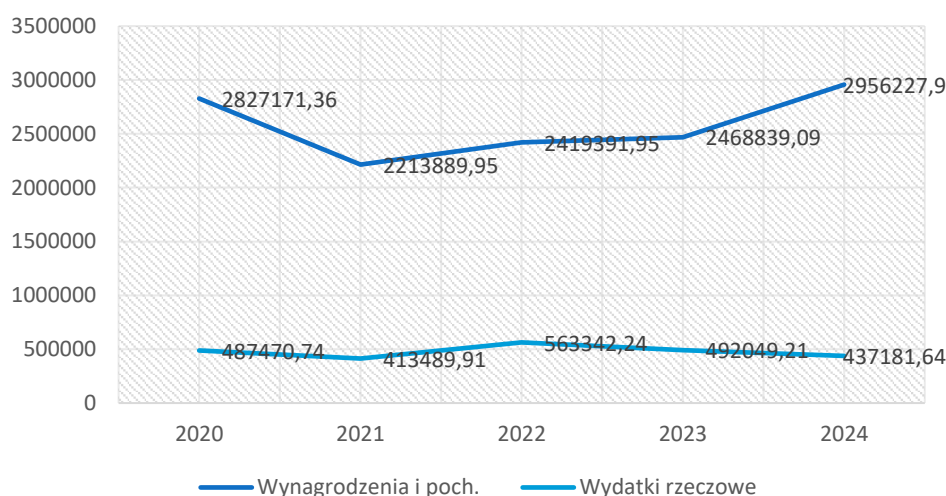
Wykres 66. Struktura wydatków MOPS Zakopane na realizację zadań własnych (2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

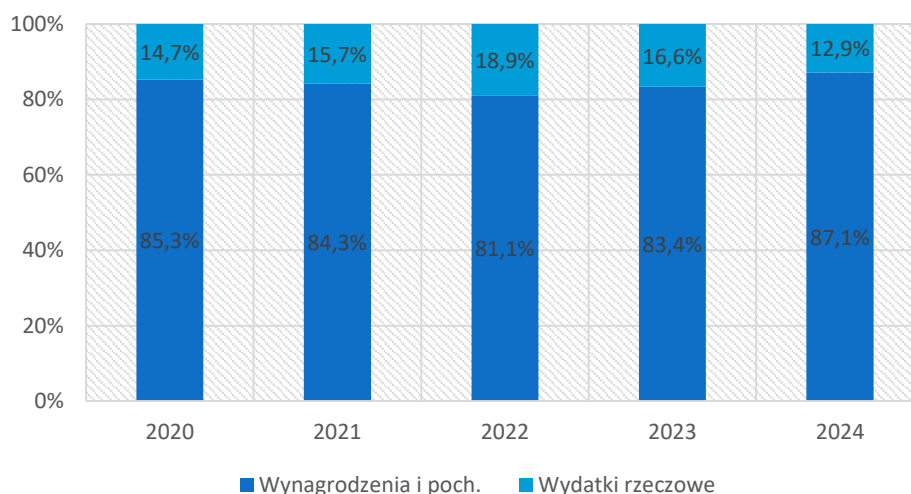
Wśród wydatków związanych z utrzymaniem MOPS Zakopane, zdecydowaną większość (około 85%) stanowią wynagrodzenia i ich pochodne. Wartość odsetka na przestrzeni lat 2020-2024 nie podlegała większym wahaniom, aczkolwiek należy odnotować, że 87,1% w 2024 r. było wartością najwyższą w analizowanym pięcioleciu.

Wykres 67. Wysokość [zł] wydatków MOPS Zakopane, ponoszonych na utrzymanie instytucji (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Wykres 68. Struktura wydatków MOPS Zakopane, ponoszonych na utrzymanie instytucji (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS Zakopane

Ochrona zdrowia

Zakopane, co wynika z jego liczby mieszkańców, rangi stolicy powiatu oraz dużej atrakcyjności wypoczynkowej, posiada rozbudowaną sieć placówek ochrony zdrowia. Poza gabinetami prywatnej praktyki lekarskiej i zakładami opieki zdrowotnej, na terenie miasta funkcjonują:

- placówki prowadzone przez powiat tatrzański: SP ZOZ – Szpital Powiatowy im. T. Chałubińskiego,
- placówki prowadzone przez samorząd wojewódzki: Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny im. S. Jasińskiego oraz Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. K. Jelskiej,
- placówka resortowa: Uniwersytecki Szpital Ortopedyczno-Rehabilitacyjny.

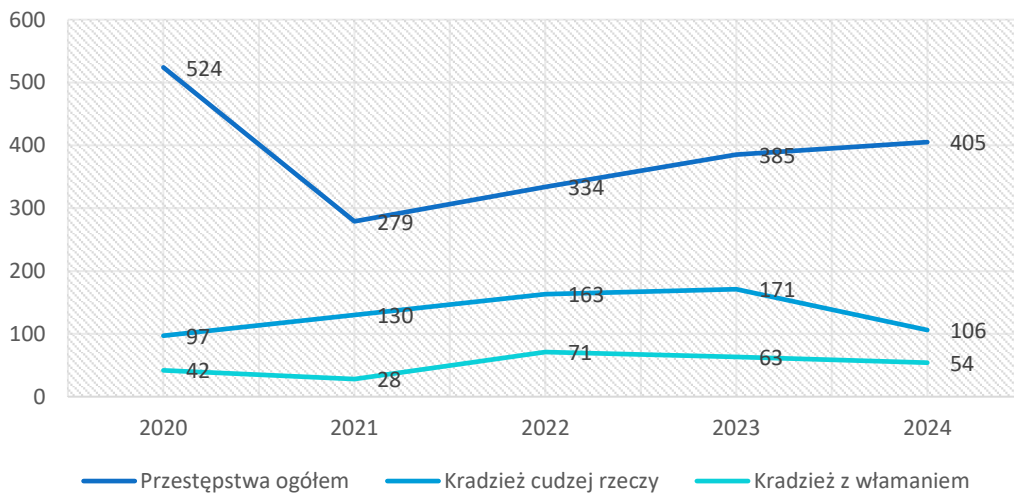
Przy szpitalu powiatowym działa Szpitalny Oddział Ratunkowy, Zakopane jest także miejscem stacjonowania dwóch Zespołów Ratownictwa Medycznego (ZRM), obejmujących swoim zasięgiem działania miasto oraz okoliczne gminy. Dwa kolejne ZRM, mające w obszarze swojego działania Zakopane, stacjonują w Bukowinie Tatrzańskiej (w letnim i zimowym sezonie turystycznym). Wzmocnienia w zakresie reagowania w sytuacjach nagłych wynikają z natężenia ruchu turystycznego oraz niebezpieczeństw związanych z turystyką górską i aktywnym wypoczynkiem. Zakopane jest także miejscem głównej siedziby Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Bezpieczeństwo

W zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego Zakopane posiada specyfikę trudną do jednoznacznego zdefiniowania i porównania z jakimkolwiek innym miastem Polski, zarówno z uwagi na bardzo duży ruch turystyczny (którego natężenie przypada na letni oraz zimowy sezon wypoczynkowy), a w związku z tym zwiększoną liczbę osób przebywających na terenie miasta, jak również specyfikę zagrożeń środowiskowych (ze strony przyrody ożywionej i nieożywionej), typowych dla obszarów wysokogórskich. Utrzymanie porządku publicznego i reagowanie na bieżące zagrożenia wymaga zatem zaangażowania znacznie większych sił i środków, niż w przypadku innego typowego miasta powiatowego średniej wielkości.

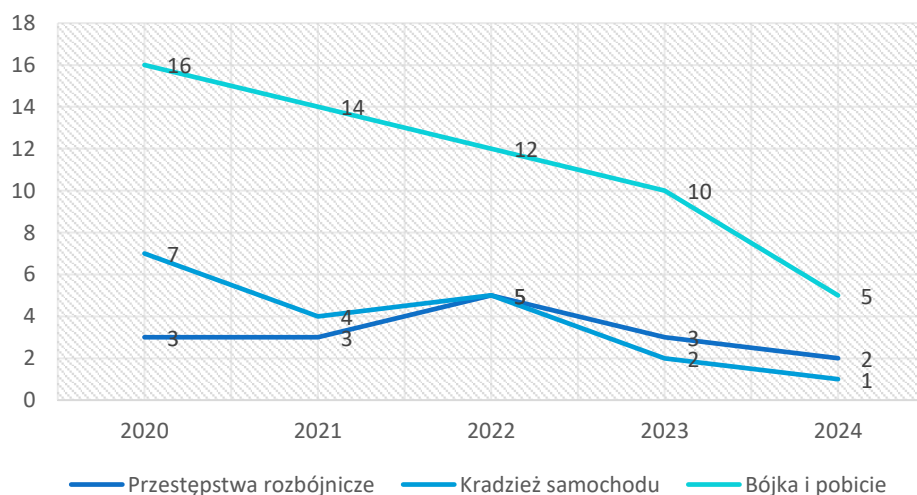
Statystyki, posiadane przez Komendę Powiatową Policji w Zakopanem wskazują na wzrost liczby przestępstw ogółem, począwszy od roku 2021. Na w miarę stałym poziomie pozostaje liczba kradzieży, spada natomiast liczba przestępstw rozbójniczych czy bójek oraz pobić.

Wykres 69. Liczba przestępstw ogółem i kradzieży stwierdzanych na terenie Zakopanego (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane

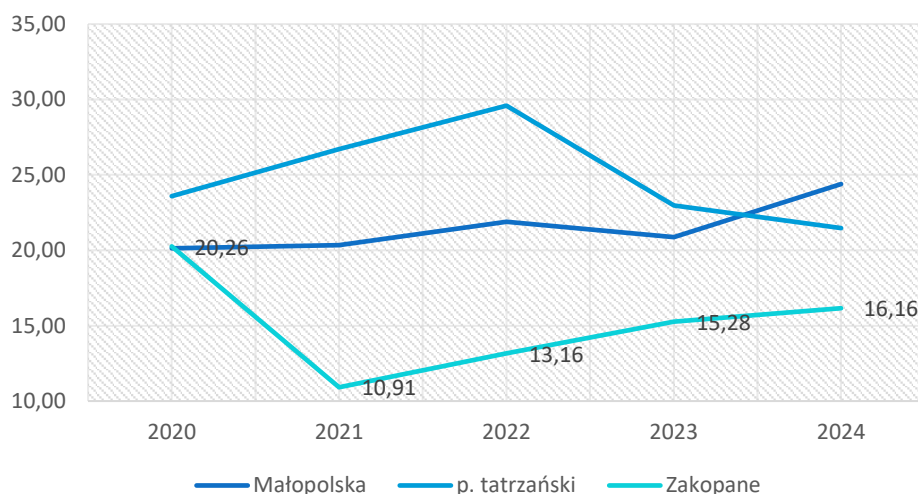
Wykres 70. Liczba wybranych przestępstw stwierdzanych na terenie Zakopanego (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane

Porównanie sytuacji w zakresie przestępczości Zakopanego i wybranych jednostek samorządu terytorialnego umożliwia wskaźnik, obrazujący liczbę przestępstw stwierdzonych przez policję w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Pod tym względem Zakopane prezentuje się dość korzystnie, notując wartości znacznie niższe niż powiat tatrzański oraz Małopolska przez cały analizowany okres.

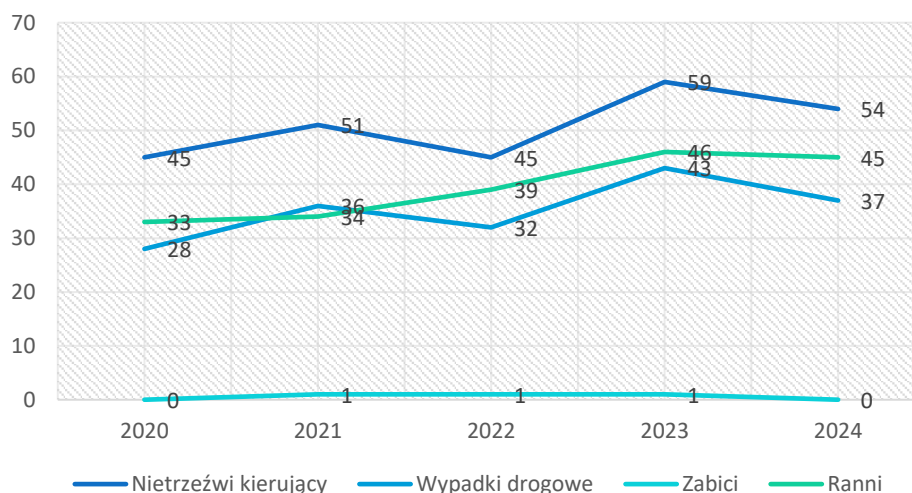
Wykres 71. Przestępstwa stwierdzone przez policję w przeliczeniu na 1 tys. ludności (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane i BDL GUS

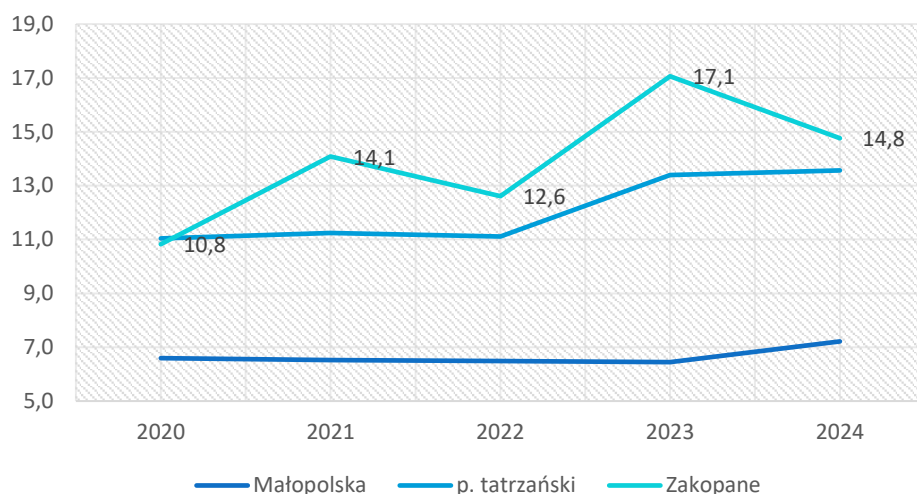
W statystykach miasto Zakopane wypada natomiast znacznie gorzej niż powiat oraz województwo pod względem bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Na przestrzeni lat 2020-2024 liczba wypadków wzrosła, choć nie był to wzrost ciągły. Niemniej jednak, w skali pięcioletnia rok 2024 był rekordowym pod względem liczby rannych i jednym z pierwszych, jeśli rozpatrywać liczbę wypadków. Nieznacznie zwiększyła się także liczba zatrzymanych kierujących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających. Miasto Zakopane przez cały analizowany okres notowało natomiast wyższe wartości wypadków oraz kolizji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców niż powiat tatrzański oraz cała Małopolska.

Wykres 72. Statystyka zdarzeń drogowych na terenie Zakopanego (2020-2024)

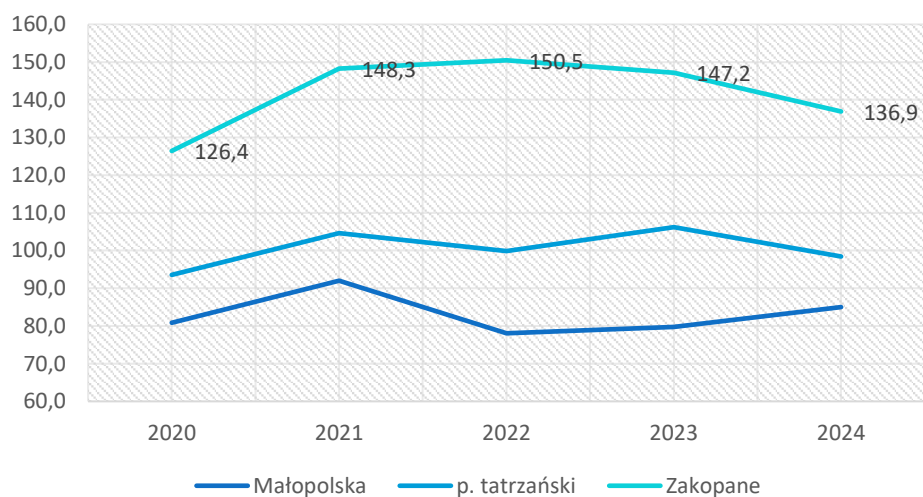
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zakopane

Wykres 73. Wypadki drogowe w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wybranych jednostkach (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 74. Kolizje drogowe w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wybranych jednostkach (2020-2024)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

ANALIZA SWOT W ZAKRESIE SYTUACJI I POLITYKI SPOŁECZNEJ MIASTA ZAKOPANE

Analiza SWOT stanowi jedno z kluczowych narzędzi diagnostycznych wykorzystywanych w procesie planowania strategicznego. Umożliwia usystematyzowanie i syntetyczne przedstawienie informacji dotyczących wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania lokalnej polityki społecznej.

Analiza polega na uporządkowaniu czynników wpływających na lokalną politykę społeczną w czterech komplementarnych kategoriach, określanych zgodnie z angielskim akronimem SWOT:

- S (Strengths) – mocne strony, czyli wewnętrzne atuty i zasoby miasta sprzyjające realizacji celów społecznych,
- W (Weaknesses) – słabe strony, czyli czynniki wewnętrzne ograniczające skuteczność działań lub wymagające poprawy,
- O (Opportunities) – szanse, czyli zewnętrzne okoliczności i trendy, które mogą wspierać rozwój społeczny miasta,
- T (Threats) – zagrożenia, czyli czynniki zewnętrzne mogące negatywnie oddziaływać na realizację celów polityki społecznej.

Zastosowanie analizy SWOT umożliwiło zidentyfikowanie kluczowych obszarów wymagających interwencji, określenie potencjałów możliwych do wykorzystania oraz sformułowanie adekwatnych i zintegrowanych celów oraz kierunków działań służących budowie spójnej i skutecznej polityki społecznej miasta w perspektywie roku 2030.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy SWOT w zakresie polityki społecznej dla gminy Zakopane, przygotowane na podstawie diagnozy i warsztatów z udziałem interesariuszy lokalnych.

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT w zakresie polityki społecznej dla gminy Zakopane.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Demografia, kapitał i problemy społeczne oraz organizacja systemu pomocy społecznej	
• Struktura i zjawiska społeczne typowe dla Podhala – silne więzi rodzinne, mocno akcentowane przywiązanie do wiary i tradycji i chęć do jej kultywowania; • Zauważalna, aktywna działalność organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych (ze szczególnym uwzględnieniem środowisk seniorów, jak Podhalański Uniwersytet Trzeciego Wieku, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasto Zakopane, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Zakopanem) w obszarze polityki społecznej; • Zadowalający poziom bezpieczeństwa publicznego, mimo charakteru centrum turystycznego - liczba przestępstw	• Pogarszająca się sytuacja demograficzna, skutkująca wzrostem odsetka osób starszych – a w konsekwencji nasileniem problemów społecznych związanych z zaawansowanym wiekiem; • Uwidaczniające się zjawisko opuszczania Zakopanego przez dotychczasowych mieszkańców na rzecz okolicznych gmin, przy jednoczesnym korzystaniu z usług publicznych i komercyjnych na terenie miasta – utrata dochodów z podatków, przy jednoczesnym obciążeniu komunikacyjnym i ludnościowym; • Wzrost odsetka świadczeń udzielanych z tytułu problemów ze zdrowiem („długotrwała lub ciężka choroba”,

w przeliczeniu na mieszkańców niższa niż średnio w powiecie i regionie; • Trwały spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich kilku lat – poprawa sytuacji mieszkańców gminy; • Dostępna kadra w obszarze szeroko pojętej polityki społecznej (MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły i placówki oświatowe itd.) – zaangażowana, o wysokim poziomie kwalifikacji, wieloletnim doświadczeniu, znajomości zagrożeń i potrzeb środowiska lokalnego; • Wsparcie działalności instytucji lokalnych przez podmioty powiatowe (m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Rodzinny Dom Dziecka w Zakopanem, Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tatrogród”, Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem) i pozarządowe (m.in. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencjalną Koło w Zakopanem) – bardziej kompleksowe wsparcie dla potrzebujących.	„niepełnosprawność”) oraz obciążenie finansowe dla budżetu gminy z tytułu opłacania pobytów mieszkańców w domach pomocy społecznej – wypadkowa sytuacji demograficznej, w jakiej znalazła się gmina, z perspektywą wzrostu zapotrzebowania na pomoc społeczną z tych przyczyn; • Wciąż duży odsetek świadczeń udzielanych w związku z trudnościami natury ekonomicznej („ubóstwo”, „bezrobocie”); • Wzrost liczby dzieci i młodzieży z orzeczeniem o niepełnosprawności w kontekście zasobów infrastrukturalnych i kadrowych – konieczność opracowania i wdrożenia odpowiednich rozwiązań i mechanizmów wsparcia; • Zauważalny problem związany z uzależnieniami, w tym od alkoholu, zapotrzebowanie na wsparcie w tym zakresie dla osób dotkniętych nałogiem oraz ich rodzin, jednocześnie rozbudowa oferta napojów alkoholowych, ich niska cena i pierwszoplanowa ekspozycja, a także brak izby wytrzeźwień na całym Podhalu; • Problem z przemocą w rodzinach, wyrażony rosnącą liczbą aktywnych procedur Niebieskie Karty oraz poradami, udzielanymi przez Punkt Konsultacyjny; • Brak terapii dla rodzin zmagających się z różnorodnymi problemami społecznymi; • Brak możliwości pełnego zdiagnozowania skali oraz zasięgu terytorialnego części problemów społecznych (np. związanych z uzależnieniami, przemocą domową), w związku z brakiem szczegółowych danych, ukrywaniem problemów wewnątrz rodzin, niechęcią do przyznawania się do problemu (bariery mentalne) itp.; • Nieefektywna informacja adresowana dla osób i rodzin dotycząca możliwych miejsc i form uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia sytuacji problemowej; • Niewystarczająca współpraca między instytucjami pomocy społecznej, oświatą, ochroną zdrowia, wymiarem
--	---

	sprawiedliwości i podmiotami bezpieczeństwa, w pierwszym rzędzie w zakresie wymiany i analizy informacji, wczesnej diagnozy i zintegrowanej interwencji; • Rosnące zapotrzebowanie na mieszkania komunalne w gminie, przy jednoczesnym braku możliwości pełnego ich pokrycia; • Brak mieszkań treningowych i wspomaganych w zasobie gminnym.
Gospodarka i rynek pracy	
• Korzystny wskaźnik przedsiębiorczości, rozumiany jako liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na mieszkańców (większa niż średnio w powiecie i regionie), potwierdzający pozycję Zakopanego jako wiodącego ośrodka gospodarczego w tej części Małopolski, z wieloma możliwościami zarobkowania; • Bardzo duża rozpoznawalność turystyczna Tatr oraz Zakopanego jako „zimowej stolicy Polski”, przekładające się m.in. na podstawowe lub dodatkowe źródło utrzymania mieszkańców, olbrzymi potencjał marketingowy; • Szeroka skala oddziaływania Zakopanego (zasięg powiatowy, a w niektórych przypadkach subregionalny) jako ośrodka gospodarczego i usługowego; • Położenie przygraniczne ułatwiające wymianę handlową, usługową, turystyczną oraz umożliwiające skorzystanie z funduszy na rozwój współpracy transgranicznej; • Działalność placówek kształcenia zawodowego, przygotowujących kadry dla lokalnego i regionalnego rynku pracy.	• Niepokojące wskaźniki dotyczące bezrobocia, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu liczby zarejestrowanych bezrobotnych w ostatnim roku; • Trudności w poprawnym zdiagnozowaniu sytuacji na lokalnym rynku pracy, wynikające z powszechności mechanizmu pracy „na czarno” (szczególnie w turystyce, budownictwie i branżach pokrewnych), przy jednoczesnym wykorzystywaniu mechanizmów wsparcia osób bezrobotnych przez faktycznie aktywnych zawodowo; • Deficyt atrakcyjnej, rozwojowej i dobrze płatnej pracy, przy jednoczesnej konkurencji w tym zakresie ze strony metropolii (np. Kraków) oraz zagranicy; • Podwyższone koszty życia, wynikające z turystycznego profilu miasta; • Rynek pracy niesprzyjający aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami; • Brak podmiotów ekonomii społecznej oraz wiedzy i zainteresowania społecznego w tym zakresie.
Pozostałe usługi publiczne	
• Łatwa dostępność do usług publicznych i komercyjnych podstawowego oraz wyższego rzędu (m.in. oświatowych i medycznych), wynikająca z miejskiego charakteru Zakopanego oraz jego roli jako ośrodka o oddziaływaniu subregionalnym –	• Oferta czasu wolnego dedykowana głównie osobom z zewnątrz, deficyty w zakresie zajęć i wydarzeń dla osób i rodzin zamieszkujących gminę, budujących jej atrakcyjność osadniczą.

czynnik podnoszący atrakcyjność osadniczą jednostki; • Żywa kultura ludowa, obecna w bardzo wielu aspektach (m.in. muzyka i taniec, architektura, rękodzieło, kuchnia) podtrzymywana i pielęgnowana przez organizacje pozarządowe i nieformalne – bogactwo zasobu niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz jego autentyczność, bezpretensjonalność i szeroka rozpoznawalność; • Rozwinięta baza sportowa, w szczególności w odniesieniu do sportów zimowych, wraz z warunkami klimatycznymi i pogodowymi sprzyjającymi ich uprawianiu (dla mieszkańców oraz dla turystów i gości).	
Infrastruktura, przestrzeń i środowisko	
• Relatywnie dobrze rozwinięty system transportu publicznego, zarówno w obrębie miasta (m.in. komunikacja miejska), jak i pomiędzy nim a stolicą regionu i okolicznymi ośrodkami miejskimi (Nowy Targ) – obniżenie ryzyka zjawiska wykluczenia komunikacyjnego; • Przystosowanie części pojazdów zbiorowego transportu publicznego do osób o zwiększonych potrzebach (starsi, chorzy, niepełnosprawni); • Cenne i dobrze zachowane zasoby środowiskowe w gminie i jej sąsiedztwie (m.in. Tatry i Tatrzański Park Narodowy), podnoszące atrakcyjność osadniczą, a także turystyczną i wypoczynkową; • Zadowolający (zwłaszcza w zestawieniu ze średnią powiatową i regionalną) poziom dostępności do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej – czynniki zwiększające atrakcyjność osadniczą gminy i minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.	• Specyfika lokalnego rynku mieszkaniowego, z wysokimi cenami mieszkań, dużym ich odsetkiem przeznaczanych na wynajem krótkoterminowy i inwestycje – bariera dla ludzi młodych, „wypychająca” ich poza granice miasta; • Niewydolność lokalnego systemu komunikacji drogowej (drogi, miejsca parkingowe), nasilająca się w okresach wzmożonego ruchu turystycznego – uciążliwości akustyczne i środowiskowe, zagrożenie bezpieczeństwa związane z wypadkami i kolizjami; • Zauważalnie wysoka liczba wypadków i kolizji drogowych, wynikająca ze skokowego natężenia ruchu drogowego, w szczególności w okresach wakacji i ferii zimowych; • Wciąż obecne trudności w korzystaniu z komunikacji zbiorowej przez osoby o dodatkowych potrzebach, wynikające z nieprzystosowania połączeń, infrastruktury oraz taboru użytkowanego przez przewoźników – ryzyko wykluczenia komunikacyjnego w odniesieniu do wybranych grup społecznych; • Nawracające dni – pomimo wdrożenia działań naprawczych i generalnej poprawy

	sytuacji na przestrzeni ostatnich kilku lat – ze złym stanem powietrza, powodowanym „niską emisją” w sezonie jesienno-zimowym – negatywny wpływ na atrakcyjność osadniczą, turystyczną i rekreacyjną jednostki oraz na zdrowie i samopoczucie jej mieszkańców, przy jednocześnie ograniczonych możliwościach działania samorządu gminnego w tym zakresie; • Niski poziom segregowania odpadów – wymagająca poprawy świadomość ekologiczna wśród mieszkańców oraz turystów i gości; • Uciążliwości, wynikające z dużej liczby osób przebywających na terenie miasta, związane z zapewnieniem bezpieczeństwa, usługami komunalnymi oraz komfortem życia mieszkańców (hałas, zatłoczenie miasta); • Bariery architektoniczne w przestrzeniach i budynkach użyteczności publicznej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• łagodniejsze niż w przypadku wielu innych gmin Małopolski (głównie w jej zachodniej części) następstwa zmian demograficznych, związanych ze spadkiem liczby ludności oraz starzeniem się społeczeństwa; • Zmiana świadomości społecznej w zakresie diagnozowania, wykrywania i rozwiązywania problemów społecznych – w odniesieniu do siebie samych, własnych rodzin, jak i najbliższego otoczenia; • Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania programów społecznych, m.in. w zakresie funduszy rządowych i unijnych, w perspektywie finansowej 2021-2027; • Programy uruchamiane na poziomie centralnym, skierowane na rozwiązanie problemów społecznych, związanych m.in. z opieką nad osobami starszymi, mieszkalnictwem, dostępnością; • Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i/lub chorych w odpowiedzi na sytuację demograficzną w całym regionie – szansa na stworzenie miejsc pracy dla	• Nowe wzorce zachowań - konsumpcyjny styl życia, pracoholizm, „atomizacja” życia, rozpad więzi społecznych i rodzinnych, załamanie tradycyjnego modelu rodziny; • Problem nowych uzależnień, w tym od telefonu, Internetu, mediów społecznościowych, narastania i kumulacji powiązanych z tym problemów, jak cyberprzemoc, zarówno wśród osób młodych, jak i dorosłych, problem pokoleniowy; • System pomocy społecznej, częściowo powodujący bierność i uzależnienie od ciągłego wsparcia, jednocześnie występujące luki, które powodują korzystanie przez osoby i rodziny, które tego nie potrzebują; • Nieatrakcyjne warunki pracy w sferze pomocy społecznej, w szczególności w kontekście sytuacji w innych branżach (m.in. niski poziom wynagrodzeń, wymagające obowiązków, wysoki poziom stresu),

mieszkańców gminy przy jednoczesnym rozwiązaniu problemu opieki nad osobami tego wymagającymi; • Wzrost partycypacji społecznej i zaangażowania w sprawy lokalne, napędzany odpowiednimi mechanizmami sterowanymi z poziomu samorządowego; • Realizacja inwestycji transportowych poza obszarem jednostki, „przybliżających” Podhale do Krakowa i centrum kraju (droga ekspresowa S7, linia kolejowa Podłęże – Piekietko), w znaczący sposób podnoszących dostępność komunikacyjną gminy oraz jej atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjną; • Współpraca międzysamorządowa w obrębie Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny – zagwarantowane środki na wybrane inwestycje i działania rozwojowe, w tym m.in. z zakresu pomocy społecznej i edukacji.	• Zbyt mała systemowa uwaga na działania w zakresie monitorowania, prewencji i profilaktyki pojawiania się zagrożeń społecznych, odchyłeń i problemów zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży – reagowanie systemowe dopiero w sytuacjach wystąpienia niekorzystnych zjawisk, chorób czy niepełnosprawności; • Problemy w asymilacji uchodźców z Ukrainy – konieczność stosowania dodatkowych, kosztownych programów integracyjnych, szczególnie w odniesieniu do dzieci i młodzieży szkolnej; • Rosnące trudności w usamodzielnianiu się młodych osób i rodzin, wynikające z bariery finansowej, uniemożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkaniowych; • Nasilenie problemów społecznych i psychicznych wskutek czynników zewnętrznych (np. pandemia COVID-19 i jej długofalowe skutki, niestabilna sytuacja międzynarodowa), szczególnie wśród najmłodszych i najstarszych grup wiekowych – konieczność intensyfikacji działań pomocowych, przekładające się na większe zapotrzebowanie na finanse oraz specjalistyczną kadrę, brak możliwości przewidzenia rodzaju tych problemów oraz ich skali; • Współistnienie występujących w skali całego kraju, pogłębiających się trudności w dostępie do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych, wynikających m.in. z braku dofinansowania świadczeń czy niedoborów kadry medycznej, oraz procesu starzenia się społeczeństwa gminy i wzrostem zapotrzebowania na takie usługi; • Fatalna sytuacja psychiatrii dzieci i młodzieży przy stwierdzonym kryzysie psychicznym dotyczącym kilkudziesięciu procent polskich dzieci i nastolatków; • Fiskalizm państwa, wysokie koszty pracy dla pracodawców, utrudniające rozwój oraz wzrost zatrudnienia;
---	--

	• Narażenie wiodącej branży gospodarki gminy – turystyki, stanowiącej główne źródło utrzymania sporej części mieszkańców na szereg ryzyk zewnętrznych, związanych m.in. z klimatem (bezsnieżne, deszczowe zimy) lub sytuacją ekonomiczną społeczeństwa (konieczność ograniczenia wydatków w budżetach domowych, w tym na wypoczynek), oraz sezonowość rynku pracy; • Konsekwencje atrakcyjności turystyczno-osadniczej Podhala oraz gminy, w tym m.in. obniżenie poziomu bezpieczeństwa, problem środków odurzających, docierających do Zakopanego wraz z dużym potokiem odwiedzających, wzrost zapotrzebowania na rozmaite usługi publiczne oraz dynamiczny rozrost zabudowy mieszkaniowej (także o charakterze letniskowym i rezydencjalnym), skutkujący chaosem przestrzennym, degradacją środowiska naturalnego oraz osłabieniem więzi społecznych, wskutek napływu nowych mieszkańców, z innych regionów kraju.
--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników diagnozy i dyskusji warsztatowej z udziałem interesariuszy lokalnych

WIZJA I MISJA POLITYKI SPOŁECZNEJ MIASTA ZAKOPANE

Wizja stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości społecznej obszaru gminy w perspektywie roku 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą wszyscy zaangażowani partnerzy, wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań. Zaproponowane brzmienie wprost nawiązuje do dotychczasowej wizji rozwoju, określonej w poprzednim dokumencie obowiązującym do 2025 r., akcentując nowe wyzwania i priorytety, wynikające ze zmian w gminie i jej otoczeniu.

**Gmina Miasto Zakopane –
zapewniająca dobre warunki do życia oraz
wielowymiarowego rozwoju indywidualnego
i wspólnotowego, otwarta, bezpieczna, odporna na
kryzysy, nastawiona na współpracę, stawiająca
w centrum człowieka, rodzinę i ich potrzeby.**

Natomiast misja definiuje naczelny cel polityki społecznej w gminie, wokół którego powinny koncentrować się działania samorządu i instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych, mieszkańców i innych interesariuszy systemu polityki społecznej. Podobnie jak wizja, stanowi aktualizację misji określonej w dotychczasowym dokumencie strategicznym.

**Partnerska współpraca, solidarność i otwartość na
człowieka, rodzinę i ich potrzeby, jako podstawa
skutecznej polityki społecznej, zapobiegającej wszelkim
formom marginalizacji i wykluczenia, poprawiającej
jakość życia wszystkich mieszkańców
Gminy Miasta Zakopane.**

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030

Obszary strategiczne, wyszczególnione w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane, wynikają z przyjętej wizji rozwoju społecznego w perspektywie roku 2030. Zdefiniowano 4 kluczowe obszary polityki społecznej gminy, wyodrębnione za pomocą głównych grup odbiorców działań lub sfer współdziałania, z uwzględnieniem procesów współpracy:

- **DZIECKO I RODZINA,**
- **OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI,**
- **INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM,**
- **WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO.**

Należy podkreślić, że podział na poszczególne obszary strategiczne ma charakter umowny i służy jedynie uporządkowaniu działań w ramach lokalnej polityki społecznej. Poszczególne obszary wzajemnie się przenikają i uzupełniają, tworząc spójny system interwencji społecznych. Efektywna realizacja założeń niniejszej strategii wymaga zatem kompleksowego, zintegrowanego i komplementarnego podejścia do planowania i wdrażania działań. W szczególności dotyczy to ostatniego obszaru o charakterze horyzontalnym, który wspiera i wzmacnia osiągnięcie celów w pozostałych częściach dokumentu, zapewniając spójność polityki społecznej miasta.

Dla każdego z obszarów określono cel strategiczny (w perspektywie do 2030 roku), a także cele operacyjne, które wyznaczają kierunki działań w krótszym horyzoncie czasowym. Ich realizacji służą kierunki interwencji – zestaw kluczowych działań, programów i projektów, stanowiących ramy koncentracji aktywności programowej, organizacyjnej, finansowej i partnerskiej interesariuszy polityki społecznej w Zakopanem. Wskazane kierunki interwencji mają charakter ramowy, co umożliwia elastyczne dostosowanie planów wdrożeniowych do zmieniających się uwarunkowań.

System monitorowania i ewaluacji strategii oparty został na zestawie rekomendowanych mierników, przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych. Dla części z nich – w osobnej tabeli - określona została wartość bazowa i docelowa. Pozwalają one na bieżącą ocenę postępów realizacji działań, skuteczności podejmowanych interwencji oraz stopnia osiągania zakładanych rezultatów. Lista ma charakter otwarty i może być modyfikowana lub uzupełniana w toku realizacji strategii – w ramach okresowych przeglądów, zgodnie z zasadą ciągłego doskonalenia polityki społecznej.

Przyjęte podejście umożliwia koordynację działań wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację lokalnej polityki społecznej, wzmacnia efektywność wykorzystania środków publicznych, a także wspiera aplikowanie o środki zewnętrzne na przedsięwzięcia ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców Zakopanego.

Poniższy schemat prezentuje strukturę celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030.

Schemat 1. Obszary i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030.

DZIECKO I RODZINA	OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
Cel strategiczny 1: Skuteczna, systemowa polityka gminy względem dziecka i rodziny, budująca jej atrakcyjność osadniczą i wzmacniająca spójność społeczną.	Cel strategiczny 2: Kompleksowa i adekwatna do rosnących potrzeb polityka gminy wobec osób starszych, zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin i bliskich.	Cel strategiczny 3: Efektywne wsparcie, aktywizacja i integracja osób bezrobotnych, w trudnej sytuacji mieszkaniowej lub w kryzysie bezdomności.
Cele operacyjne: 1.1. Doskonalenie usług w zakresie oświaty i wychowania wraz ze wzmocnieniem ich wymiaru profilaktycznego, diagnostycznego, wspomagającego i interwencyjnego. 1.2. Wsparcie osób i rodzin w prawidłowym rozwoju oraz efektywne przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych.	Cele operacyjne: 2.1. Doskonalenie usług dla osób starszych wraz z ich wieloaspektową aktywizacją oraz wsparciem ich otoczenia. 2.2. Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób, rodzin i środowisk zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami.	Cele operacyjne: 3.1. Integracja oraz aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudnej sytuacji na rynku pracy i pozbawionych zatrudnienia. 3.2. Prospołeczna polityka mieszkaniowa gminy w wymiarze inwestycyjnym i integracyjno-aktywizującym.
WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO		
Cel strategiczny 4: Zapewnienie komfortu i wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze społecznym, zdrowotnym i publicznym. Cele operacyjne: 4.1. Profesjonalizacja działań i rozwój współpracy w obszarze polityki społecznej. 4.2. Rozwój nowoczesnego, holistycznego i efektywnego systemu profilaktyki i ochrony zdrowia. 4.3. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników diagnozy, ewaluacji dotychczasowej strategii i dyskusji warsztatowej z udziałem interesariuszy lokalnych

OBSZAR PRIORYTETOWY:

DZIECKO I RODZINA

Cel strategiczny 1.

Skuteczna, systemowa polityka gminy względem dziecka i rodziny, budująca jej atrakcyjność osadniczą i wzmacniająca spójność społeczną.

Cele operacyjne:

1.1. Doskonalenie usług w zakresie oświaty i wychowania wraz ze wzmocnieniem ich wymiaru profilaktycznego, diagnostycznego, wspomagającego i interwencyjnego.

1.2. Wsparcie osób i rodzin w prawidłowym rozwoju oraz efektywne przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych.

Uzasadnienie i strategia postępowania:

Obszar „Dziecko i rodzina” stanowi fundament polityki społecznej miasta Zakopane, wpisując się jednocześnie w założenia dokumentów nadrzędnych, jak m.in. Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży „Przyjazna szkoła” w latach 2025-2027, Strategia Rozwoju Usług Społecznych 2021–2030, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), czy Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Sytuacja społeczno-demograficzna Zakopanego, ze spadającą liczbą mieszkańców, odpływem młodych osób i rodzin (co uwidacznia się szczególnie w zestawieniu ze średnią regionalną, gdzie saldo migracji pozostaje dodatnie) tworzy zobowiązanie do prowadzenia aktywnej, systemowej i zintegrowanej polityki ukierunkowanej na poprawę atrakcyjności osadniczej miasta, rozwój kapitału ludzkiego i wzmacnianie spójności społecznej. Wyzwania takie jak rosnące potrzeby edukacyjne i zdrowotne dzieci, wyrażane m.in. rosnącą liczbą opinii i orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, niewystarczające kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodzin, wysokie koszty utrzymania i trudna sytuacja mieszkaniowa, będące konsekwencją popularności turystycznej miasta, współczesne zagrożenia cyfrowe uzasadniają konieczność rozwoju usług wspierających rodzinę w jej podstawowych funkcjach, wzmocnienia profilaktyki, wczesnej interwencji oraz przeciwdziałania problemom społecznym i rodzinnym.

Celem strategicznym działań prowadzonych w ramach obszaru jest umocnienie Zakopanego jako miejsca atrakcyjnego do życia, wychowania i edukacji dzieci oraz zakładania i rozwijania rodziny, z dostępem do szerokiego wachlarza usług i systemowych form wsparcia. Polityka lokalna będzie mieć charakter prorodzinny, będzie ukierunkowana na promocję rodziny i rodzicielstwa, zmianę postaw społecznych i prokreacyjnych w kierunku wiązania swojej przyszłości z miastem oraz zwiększenia dzietności rodzin, a także wsparcie rodziny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb i rozwiązywaniu problemów. To właśnie rodzina, jako podstawowa jednostka społeczna, zapewnia zastępowalność pokoleń oraz w dużej mierze przesądza o szansach i możliwościach rozwojowych każdej gminy.

Pierwszy cel operacyjny (1.1.) w ramach tego obszaru zawiera zadania dedykowane dzieciom i młodzieży szkolnej w obszarach opieki, wychowania i edukacji, wsparcia ich rozwoju oraz integracji i wieloaspektowej aktywizacji. W warunkach rosnących potrzeb rozwojowych młodego pokolenia, nowych zagrożeń cyfrowych oraz zwiększonej skali trudności społeczno-emocjonalnych i zdrowotnych, priorytetem jest rozwój szkół jako środowisk wspierających, bezpiecznych, pracujących w duchu równości szans i indywidualizacji procesu kształcenia oraz zdolnych do prowadzenia wczesnej interwencji. Najważniejsze działania w ramach celu obejmują rozwój infrastruktury, cyfryzację oraz wyposażenie szkół i placówek oświatowych w pomoce służące pracy z dziećmi o zróżnicowanych potrzebach, a jednocześnie poszerzenie oferty zajęć dodatkowych przygotowujących młodych mieszkańców do aktywnego życia rodzinnego, społecznego i zawodowego, wzmocnienie systemu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, w tym współpracę ze specjalistami i poradnią, zapewnienie opieki i edukacji dostosowanej do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, wsparcie językowe i adaptacyjne uczniów z Ukrainy, wreszcie kontynuację i rozwój lokalnych programów stypendialnych. Strategia postępowania uwzględni również rozwój edukacji zdrowotnej, żywieniowej i proaktywnej profilaktyki zdrowia psychicznego, realizację programów wychowawczo-profilaktycznych, w tym przeciwdziałających uzależnieniu od ekranów, podejmowaniu zachowań ryzykownych w sieci, cyberprzemocy, a także wulgaryzacji języka i przemocy rówieśniczej. Działaniem horyzontalnym będzie rozwój i doskonalenie kompetencji kadr oświatowych, zgodnie z lokalną diagnozą potrzeb i standardami krajowymi.

Drugi cel operacyjny (1.2.) koncentruje się na działaniach promujących i wspierających funkcjonowanie rodziny w jej podstawowych rolach oraz na zapobieganiu, wczesnym wykrywaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych i rodzinnych. Kluczowa pozostaje profilaktyka uprzedzająca, szybkie diagnozowanie problemów i zagrożeń, niwelowanie ich już na pierwszym etapie powstawania, skuteczne wspomaganie potrzebujących osób i rodzin, we współpracy różnych podmiotów. Najważniejsze zaplanowane działania obejmują wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów, także w odniesieniu do nowych wyzwań i zagrożeń, pomoc finansową i rzeczową dla ubogich osób i rodzin, rozwój pracy środowiskowej oraz wsparcie i poradnictwo specjalistyczne dla rodzin przeżywających trudności o charakterze opiekuńczo-wychowawczym. Jedną z form wsparcia będzie rozwój placówek dziennych dla dzieci i młodzieży znajdujących się w niekorzystnym położeniu społecznym i doświadczających różnego rodzaju problemów, z ofertą dostosowaną do ich rozpoznanych potrzeb, zainteresowań i możliwości. Dla osób i rodzin w sytuacji kryzysowej, traumatycznej przewidziano pomoc psychologiczną, terapeutyczną, rehabilitacyjną, poradnictwo oraz inne formy, według pogłębionej diagnozy. Szczególnym wyzwaniem pozostaje dalszy rozwój działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy, w tym edukacyjnych, informacyjnych i pomocowych. W przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania dzieci przez rodziców przewidziano współpracę z powiatem w zakresie pieczy zastępczej. Poza tym, zakłada się tworzenie warunków do powstawania i działania grup wsparcia dla różnych odbiorców. Działaniem uzupełniającym będzie rozwój różnego rodzaju zajęć i imprez dedykowanych dzieciom i młodzieży oraz całym rodzinom, zamieszkującym miasto, niezależnie od imprez dedykowanych turystom i gościom odwiedzającym Zakopane. Zgodnie z powyższym, opracowywane i podejmowane będą dedykowane dokumenty wdrożeniowe, jak gminny program wspierania rodziny oraz gminny program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Realizacja celu pozwoli wzmocnienie zakopiańskich rodzin w ich naturalnych funkcjach, zwiększenie ich odporności na kryzysy oraz ograniczanie zjawisk takich jak ubóstwo, bezradność wychowawcza, przemoc domowa, zaburzenia zdrowia psychicznego dzieci i rodziców czy bierność i wykluczenie społeczne.

Tabela 3. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: DZIECKO I RODZINA

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
1.1 Doskonalenie usług w zakresie oświaty i wychowania wraz ze wzmocnieniem ich wymiaru profilaktycznego, diagnostycznego, wspomagającego i interwencyjnego.		- Liczba uczniów i/lub rodziców objętych programami profilaktycznymi, w tym rekomendowanymi – dane szkół i placówek oświatowych, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, - Liczba dzieci przypadających na etat specjalisty, w tym pedagoga, psychologa, pedagoga specjalnego, logopedy, w odniesieniu do opinii i orzeczeń w skali wszystkich placówek w gminie – dane szkół i placówek oświatowych, - Liczba dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy Zakopane, które skorzystały z oferty Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zakopanem – dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zakopanem, - Liczba dzieci i młodzieży szkolnej, objętych programami stypendialnymi – dane Urzędu Miasta Zakopane, szkół i placówek oświatowych, - Liczba dzieci i młodzieży szkolnej, objętych programem dożywiania – dane szkół i placówek oświatowych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.1.1.	Modernizacja i rozwój infrastruktury, cyfryzacja i doposażenie szkół i placówek oświatowych, głównie pod kątem dzieci i uczniów ze szczególnymi potrzebami oraz uzdolnieniami.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Strategii i Rozwoju, Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.1.2.	Rozwój oferty i zajęć dodatkowych w szkołach i placówkach oświatowych, przygotowujących dzieci i młodzież do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym w dorosłym życiu.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Instytucje kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Uczelnie i instytucje naukowe
1.1.3.	Prowadzenie edukacji na rzecz rodziny, rodzicielstwa, wartości i postaw rodzinnych wśród młodzieży.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media
1.1.4.	Edukacja, promocja i wsparcie zdrowia w szkołach i placówkach oświatowych, w tym kampanie i programy zdrowego żywienia, aktywizacji ruchowej, dbałości o dobrostan psychiczny dzieci i młodzieży szkolnej.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	Administracja rządowa, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanem, Instytucje kultury, Placówki ochrony zdrowia, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.1.5.	Realizacja programów wychowawczo-profilaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych, zgodnie z cyklicznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji, w tym realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych w bazach PARPA, KCPU, ORE (programy o udokumentowanej skuteczności) oraz programów przeciwdziałających uzależnieniu od ekranów, podejmowaniu zachowań ryzykownych w sieci, cyberprzemocy, w tym zjawisku hejtu, a także wulgaryzacji języka i przemocy rówieśniczej i itp.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Instytucje kultury Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe Kościoły i związki wyznaniowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem
1.1.6.	Rozwój oferty wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, w tym zapewnienie w szkołach i placówkach oświatowych dostępu do pedagogów, logopedów, doradców zawodowych, terapeutów pedagogicznych i innych specjalistów, aby możliwa była praca systemowa a nie reaktywna z potrzebującymi tego dziećmi i ich rodzinami, rozwój współpracy z poradnią.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Szkoly i placówki oświatowe	Kuratorium Oświaty w Krakowie
1.1.7.	Kontynuacja realizacji miejskich programów stypendialnych i wdrożenie stypendiów szkolnych, pozwalających na bardziej systemową pracę z uczniem, zarówno zdolnym, jak i o szczególnych potrzebach (stypendia socjalne, sportowe, artystyczne, naukowe itp.).	Koordynacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Instytucje kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Mecenas i sponsorzy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.1.8.	Realizacja programu dożywiania dzieci i młodzieży szkolnej.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe	Administracja rządowa
1.1.9.	Zapewnienie odpowiedniej oferty wychowania i kształcenia na poziomie podstawowym dla dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (oddziały dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim czy spektrum autyzmu).	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	Kuratorium Oświaty w Krakowie
1.1.10.	Wsparcie oraz integracja językowa i społeczna uczniów z Ukrainy, w tym nauka języka oraz kultury polskiej.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Zakopiańskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem	Administracja rządowa, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Organizacje pozarządowe

1.1.11.	Zapewnienie odpowiedniej liczebności i przygotowania kadr oświatowych, w tym wsparcie w zakresie podnoszenia oraz nabywania nowych kompetencji i kwalifikacji zawodowych (szkolenia, warsztaty i kursy, w oparciu o diagnozę potrzeb i ewaluację systemu doskonalenia), w szczególności w zakresie realizacji wczesnej diagnozy, zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży szkolnej, kształcenia i wspierania prawidłowego rozwoju zgodnie z indywidualnym potencjałem dziecka (praca zarówno z uczniem zdolnym, jak i uczniem o szczególnych potrzebach, w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami), rozwoju w deficytowych specjalizacjach i zawodach, a także kierowania dzieci i rodzin do instytucji pomocy społecznej i placówek ochrony zdrowia oraz współpracy z nimi.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe	PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem Placówki ochrony zdrowia, Ośrodki szkoleniowo-doradcze
CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
1.2. Wsparcie osób i rodzin w prawidłowym rozwoju oraz efektywne przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów społecznych i rodzinnych.		- Liczba uczestników programów edukacyjnych dla rodziców (np. szkoły dla rodziców) oraz zmiana poziomu kompetencji w wyniku udziału w programie – dane szkół i placówek oświatowych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba osób/rodzin z terenu gminy Zakopane, które uzyskały wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba rodzin objętych pracą socjalną i/lub wsparciem asystenta rodziny w gminie Zakopane - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w gminie Zakopane – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem, szkół i placówek oświatowych, Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem, - Liczba osób z terenu gminy Zakopane, które skorzystały ze wsparcia Tatrzańskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

		– dane Tatrzańskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej, • Liczba wydarzeń dedykowanych dzieciom i młodzieży oraz całym rodzinom oraz liczba ich uczestników w skali roku – dane Zakopiańskiego Centrum Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Zakopanym. • Przyrost naturalny na 1000 ludności – dane Urzędu Miasta Zakopane, BDL GUS.	
		Kluczowe kierunki działań	Główna odpowiedzialność Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Działania edukacyjne i promocyjne, mające na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów, także w odniesieniu do nowych wyzwań i zagrożeń, jak uzależnienia od ekranów, różnorodne zagrożenia w sieci, cyberprzemoc, postępująca wulgaryzacja języka, przemoc rówieśnicza, problemy zdrowia psychicznego, oraz trudnych sytuacji rodzinnych, jak np. choroba czy niepełnosprawność, w tym szkoła dla rodziców (np. warsztaty Szkoła dla Rodziców i Wychowawców) w wybranych lub wszystkich szkołach na terenie gminy Zakopane.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Realizacja: Szkoły i placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Rodzice, rady rodziców, Media
1.2.2.	Realizacja gminnego programu wspierania rodziny, zgodnie z cyklicznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.2.3.	Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób i rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej, w tym udzielenie pomocy w formie posiłku, produktów żywnościowych lub środków na ten cel.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Organizacje charytatywne, Kościoły i związki wyznaniowe
1.2.4.	Rozwój pracy środowiskowej z osobami i rodzinami (pomoc socjalna, asystentura rodzin), od pomocy w funkcjonowaniu i rozwiązywaniu codziennych problemów oraz nawigacji przez systemy pomocowe, po wsparcie w rozwoju kompetencji i wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
1.2.5.	Wsparcie i poradnictwo specjalistyczne dla rodzin przeżywających trudności o charakterze opiekuńczo-wychowawczym.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
1.2.6.	Rozwój oferty w zakresie wsparcia dziennego, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży znajdujących się w niekorzystnym położeniu społecznym i doświadczających różnego rodzaju problemów, dostosowanej do ich rozpoznanych potrzeb, zainteresowań i możliwości.	Koordynacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Strategii i Rozwoju, Stowarzyszenie Honestus	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.2.7.	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna, poradnictwo oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w sytuacji kryzysowej, traumatycznej.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem, Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
1.2.8.	Realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, zgodnie z cyklicznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji, w tym edukacja, informacja oraz udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom, przy założeniu ciągłego doskonalenia pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem	Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, Szkoły i placówki oświatowe, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Sądy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.2.9.	Współpraca z powiatem tatrzańskim w zakresie zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Rodzinny Dom Dziecka w Zakopanem, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tatrogród”	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Sądy
1.2.10.	Tworzenie warunków do powstawania i działania grup wsparcia dla różnych odbiorców, według zdiagnozowanych potrzeb (grupy profilaktyczne i celowe w miejscach, które zajmują się danym zagadnieniem problemowym).	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

1.2.11.	Udział w programie Karta Dużej Rodziny.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Partnerzy Karty Dużej Rodziny
1.2.12.	Organizacja, wspieranie i promocja różnego rodzaju zajęć i imprez dedykowanych dzieciom i młodzieży oraz całym rodzinom, niezależnych od imprez turystycznych, budujących atrakcyjność osadniczą miasta oraz integrujących i aktywizujących mieszkańców, w tym również wsparcie promocja i rozwój czytelnictwa, jako sposób przeciwdziałania rosnącym deficytom językowym.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej, Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Zakopiańskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanym	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne, Media

OBSZAR PRIORYTETOWY:

OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel strategiczny 2.

Kompleksowa i adekwatna do rosnących potrzeb polityka gminy wobec osób starszych, zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin i bliskich.

Cele operacyjne:

2.1. Doskonalenie usług dla osób starszych wraz z ich wieloaspektową aktywizacją oraz wsparciem ich otoczenia.

2.2. Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób, rodzin i środowisk zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami.

Uzasadnienie i strategia postępowania:

Zmiany społeczno-demograficzne obserwowane w Zakopanem, w szczególności dynamiczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, powodują narastające zapotrzebowanie na szeroki katalog usług opiekuńczych, pomocowych, zdrowotnych, integracyjnych i aktywizujących. Jednocześnie malejąca liczba osób młodych i trudności mieszkaniowe sprzyjają migracji tych osób oraz rodzin z dziećmi (bardzo wysokie ceny nieruchomości znacząco utrudniają znalezienie lokum dla osób będących na dorobku i młodym rodzinom, stąd często emigrują one do większych miast, gdzie łatwiej znaleźć odpowiednią pracę i mieszkanie), co ogranicza potencjał opiekuńczy środowiska naturalnego seniorów. Podobne wyzwania dotyczą rodzin osób chorych i z niepełnosprawnościami, które wymagają długofalowego, wieloaspektowego i skoordynowanego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz w zakresie integracji oraz aktywizacji społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Sytuacja ta znajduje odzwierciedlenie również w kierunkach interwencji wskazanych w dokumentach krajowych, w tym Polityce Społecznej wobec Osób Starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność oraz Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030. Wszystko to wskazuje na konieczność budowy kompleksowego, zintegrowanego systemu wsparcia – odpowiadającego na wyzwania współczesnego starzenia się i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami. Zakopane, jako ośrodek o specyficznej strukturze migracyjno-demograficznej, doświadcza tych zjawisk w ponadprzeciętnej skali, co wymaga strategicznego podejścia do organizacji usług społecznych i współpracy podmiotów lokalnych.

Cel nadrzędnym w ramach obszaru jest więc kompleksowa i adekwatna do rosnących potrzeb polityka gminy wobec osób starszych, zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami oraz ich bliskich, koncentrująca się na zagwarantowaniu możliwości godnego, samodzielnego i aktywnego życia seniorom, osobom chorym i z niepełnosprawnościami, z równoczesnym zapewnieniem właściwego wsparcia ich rodzinom, opiekunom i środowisku społecznemu.

Pierwszy cel operacyjny (2.1.) w ramach obszaru koncentruje się na doskonaleniu usług dla osób starszych wraz z ich wieloaspektową aktywizacją oraz wsparciem ich otoczenia. Rozwijanie kompleksowej polityki senioralnej jest kluczowe w kontekście rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym w Zakopanem oraz coraz częstszej konieczności łączenia opieki instytucjonalnej, środowiskowej i rodzinnej. Oznacza to potrzebę poszerzania oferty usług opiekuńczych, pomocowych i specjalistycznych, tworzenia miejsc dziennego i całodobowego wsparcia, a także rozwijania działań sprzyjających aktywnemu, zdrowemu i bezpiecznemu starzeniu się, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych. W związku z tym, w ramach zaplanowanej strategii postępowania szczególny nacisk położono na: budowanie pozytywnego wizerunku starzenia się i postaw empatycznych w społeczności lokalnej, wspieranie możliwości jak najdłuższego pozostawania seniorów w środowisku zamieszkania, rozwój dedykowanych usług, profesjonalne i systemowe wsparcie opiekunów rodzinnych i zawodowych, przeciwdziałanie izolacji społecznej i promowanie aktywizacji, integracji oraz samooorganizowania się seniorów, przy współpracy z samorządem. Zadania obejmują m.in. świadczenie i pomocy finansowej i niefinansowej, w tym w postaci pracy socjalnej, zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, adekwatnych do potrzeb, wraz z oceną ich jakości, rozwój usług sąsiedzkich, wspierających osoby samotne i niesamodzielne, pomoc udzielaną opiekunom rodzinnym i zawodowym, w tym informacyjną, szkoleniową, w postaci poradnictwa czy przyznawania świadczeń pielęgnacyjnych, celem wsparcia i odciążenia w obowiązkach sprawowania opieki nad osobą starszą, rozwój dziennych i całodobowych placówek zapewniających profesjonalną opiekę oraz różne formy animacji, w tym we współpracy z samorządem powiatowym.

Szczególnie ważne będzie kreowanie odpowiednich warunków i oferty dla wieloaspektowej aktywności seniorów. Zaplanowano otwarcie klubu seniora na terenie Zakopanego oraz tworzenie innych miejsc integracji, rozwoju pasji i aktywnego spędzania czasu przez osoby starsze, organizację zajęć i wydarzeń edukacyjnych (szczególnie w zakresie kształcenia kompetencji cyfrowych), kulturalnych i rekreacyjnych, profilaktycznych i zdrowotnych. Samorząd będzie promował i wspierał różne formy samoorganizowania się seniorów, koordynując dostępną na terenie miasta ofertę wsparcia i spędzania czasu wolnego, wykorzystując jednocześnie wiedzę, doświadczenia i umiejętności seniorów dla rozwoju innych grup społecznych. Osobnym wyzwaniem pozostaje przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu seniorów, w tym rozwój i dostosowanie usług transportowych. Kluczowe znaczenie w kontekście powyższych będzie miała współpraca z Gminną Radą Seniorów, celem lepszego dostosowania gminnej polityki senioralnej do realnych potrzeb i oczekiwań osób starszych.

Drugi cel operacyjny (2.2.) w ramach obszaru dotyczy wspomagania, aktywizacji i integracji osób, rodzin i środowisk zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami. Polityka wobec osób z niepełnosprawnościami powinna być wieloaspektowa i obejmować szereg działań informacyjnych, organizacyjnych, pomocowych, medycznych, psychologicznych, edukacyjnych i technicznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, co w konsekwencji przełożyć się powinno na jakość życia tych osób. Pozostawienie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin bez adekwatnej i wieloaspektowej pomocy powodować może pogłębianie się nie tylko stopnia niepełnosprawności, ale także przyczynić się do wzrostu izolacji takich osób od reszty społeczeństwa. Stąd zaplanowane do realizacji działania ukierunkowane są na wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, obejmują zarówno przedsięwzięcia mające na celu rozwój systemu wsparcia, wzrost dostępności usług i przestrzeni publicznych oraz dedykowanej oferty czasu wolnego, jak i działania ukierunkowane na podnoszenie świadomości społecznej, szczególnie celem wyeliminowania stereotypów i uprzedzeń wobec osób z niepełnosprawnościami. Strategia postępowania uwzględnia m.in. zadania obejmujące zapewnienie usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami oraz usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, wraz z oceną ich jakości, a także innych finansowych i niefinansowych form wsparcia takich osób, rozwój sieci placówek dziennego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w różnym wieku i o różnych potrzebach, rozwój działań zwiększających ich aktywność edukacyjną, zarówno na poziomie podstawowym, jak i ponadpodstawowym, oraz zawodową, w tym stymulowanie przedsiębiorców do zatrudniania oraz wspieranie realizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami w zakładach aktywności zawodowej, zakładach pracy chronionej i na otwartym rynku pracy, a jednocześnie pomoc udzielaną opiekunom rodzinnym i zawodowym, w tym informacyjną, szkoleniową, psychologiczną, wytchnieniową, by zapobiec ich wypaleniu. Kontynuowane będą działania dotyczące likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz przestrzeniach wspólnych i komunikacyjnych. Uzupełnieniem tych przedsięwzięć będzie rozwój dedykowanej oferty czasu wolnego, w tym różnego rodzaju zajęć i wydarzeń integrujących i aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami.

Tabela 4. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
2.1 Doskonalenie usług dla osób starszych wraz z ich wieloaspektową aktywizacją oraz wsparciem ich otoczenia.		- Liczba osób starszych z terenu gminy Zakopane, korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba rodzin objętych wsparciem szkoleniowym i doradczym w procesie opieki domowej - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba osób starszych z terenu gminy Zakopane, korzystających z całodobowych form wsparcia – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, Starostwa Powiatowego w Zakopanem, Domu Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba członków ogólnodostępnego klubu seniora - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba zajęć stałych dla seniorów w ofercie instytucji kultury oraz liczba korzystających w skali roku – dane Zakopiańskiego Centrum Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, - Liczba organizacji seniorskich na terenie gminy Zakopane oraz liczba ich członków – dane Urzędu Miasta Zakopane, - Liczba opinii i stanowisk przedstawionych przez Gminną Radę Seniorów Gminy Miasta Zakopane – dane Gminnej Rady Seniorów Gminy Miasta Zakopane.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	Różne formy wsparcia finansowego i niefinansowego osób starszych, w tym w postaci pracy socjalnej.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościół i związki wyznaniowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.1.2.	Zapewnienie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, dopasowanych do rozpoznanych problemów, potrzeb i możliwości seniorów, wraz z systematyczną oceną opiekunów i świadczonych usług.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
2.1.3.	Rozwój usług sąsiedzkich, jako możliwej formy pomocy społecznej o charakterze opiekuńczym, świadczonych przez osoby z najbliższego otoczenia osobom starszym, samotnym i niesamodzielnym, które potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
2.1.4.	Systemowe wsparcie opiekunów rodzinnych i zawodowych, w tym informowanie o prawach i możliwościach pomocy, np. dotyczących wypożyczenia specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego niezbędnego do sprawowania opieki nad osobami starszymi, realizowanej w warunkach domowych, organizacja szkoleń/warsztatów, m.in. w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji/dietetyki, tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, zapewnienie możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego), przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia, Wypożyczalnie specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego, Podmioty prywatne, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.1.5.	Rozwój dziennych domów pobytu i centrów wytchnieniowych, zapewniających opiekę, rehabilitację, terapię zajęciową i integrację społeczną.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
2.1.6.	Zapewnienie osobom niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w środowisku domowym, miejsc w ramach opieki całodobowej.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
2.1.7.	Współpraca z powiatem w zakresie organizacji środowiskowego domu samopomocy dla osób starszych z problemami pamięciowymi, chorobami otępiennymi, depresją i innymi zaburzeniami psychicznymi.	Koordynacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem	Gminy powiatu tatrzańskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.1.8.	Rozwój miejsc integracji, rozwoju pasji i aktywnego spędzania czasu wolnego dla seniorów, oferujących jednocześnie różnego rodzaju wsparcie, w tym organizacja ogólnodostępnego klubu seniora na terenie Zakopanego (m.in. zajęcia prozdrowotne, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne i opiekuńcze).	Koordynacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Strategii i Rozwoju, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe
2.1.9.	Organizacja, wspieranie i promocja różnego rodzaju zajęć i wydarzeń dedykowanych seniorom.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej, Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Zakopiańskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanym	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościół i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
2.1.10.	Promocja i wsparcie różnych form samoorganizowania się seniorów, stymulowanie i koordynowanie współpracy pomiędzy licznymi organizacjami zajmującymi się seniorami w zakresie wzajemnego uzupełniania oferty dla osób starszych.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kościół i związki wyznaniowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.1.11.	Animacja i integracja międzypokoleniowa, w tym działania mające na celu wykorzystanie wiedzy, doświadczeń i umiejętności seniorów dla innych grup społecznych, realizowane we współpracy szkół i placówek oświatowych, organizacji seniorskich i instytucjami kultury.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe, Podhalański Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zakopanem, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane Zakopiańskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
2.1.12.	Działania na rzecz likwidacji wykluczenia komunikacyjnego seniorów, w tym modernizacja infrastruktury obsługi podróżnych i taboru oraz rozwój i dostosowanie opcji transportowych do potrzeb osób starszych, np. nowe dedykowane trasy przejazdów, transport na żądanie.	Koordinacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Drogownictwa i Transportu, Wydział Strategii i Rozwoju, „TESKO” Tatrzańska Komunalna Grupa Kapitałowa Sp. z o.o.	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminy powiatu tatrzańskiego, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane
2.1.13.	Rozwój i promocja oferty edukacyjnej dedykowanej seniorom, szczególnie w zakresie kształcenia kompetencji cyfrowych.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej Realizacja: Podhalański Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zakopanem, Zakopiańskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem	Administracja rządowa, Szkoly i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.1.14.	Wsparcie i rozwój współpracy z Gminną Radą Seniorów, szczególnie w zakresie lepszego dostosowania gminnej polityki senioralnej do realnych potrzeb osób starszych.	Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane	Urząd Miasta Zakopane
2.1.15.	Budowanie pozytywnego wizerunku starości i starzenia się oraz rozwijanie kompetencji społecznych (wiedzy, umiejętności, empatycznych postaw) wobec starości u osób w każdym wieku, w tym działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne i animacyjne.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej Realizacja: Podhalański Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zakopanem, Zakopiańskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane, Media
CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
2.2. Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób, rodzin i środowisk zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami.		- Liczba osób/rodzin z terenu gminy Zakopane, które uzyskały wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem ze względu na niepełnosprawność – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba osób z terenu gminy, które korzystają z usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy Zakopane, korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy Zakopane, korzystających z środowiskowego domu samopomocy – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, Starostwa Powiatowego w Zakopanem, Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zakopanem,	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

		- Liczba osób z niepełnosprawnościami, objętych programami aktywizacji zawodowej – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, - Liczba osób, które skorzystały z opieki wytchnieniowej w różnych formach – Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Zakopane – dane Urzędu Miasta Zakopane, - Liczba wydarzeń integrujących i aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami oraz liczba korzystających w skali roku – dane Zakopiańskiego Centrum Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Zakopanem.	
		Kluczowe kierunki działań	Główna odpowiedzialność Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Zapewnienie usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami oraz innych finansowych i niefinansowych form wsparcia takich osób.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne
2.2.2.	Zapewnienie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, dopasowanych do rozpoznanych problemów, potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami, również usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wraz z systematyczną oceną opiekunów i świadczonych usług.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.2.3.	Rozwój oferty zwiększającej samodzielność i poprawiającej funkcjonowanie w społeczeństwie osób z niepełnosprawnościami w różnym wieku, w tym m.in. stworzenie na terenie miasta placówek pobytu dziennego - środowiskowego domu samopomocy, ośrodka wsparcia dziennego dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób powyżej 25 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną, warsztaty terapii zajęciowej, świetlica.	Koordinacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zakopanem	PFRON, Urząd Miasta Zakopane, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
2.2.4.	Aktywizacja edukacyjna osób z niepełnosprawnościami, w tym prowadzenie ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego oraz współpraca w zakresie rozwoju oferty kształcenia zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami (np. dzięki zaangażowaniu Branżowej Szkoły I stopnia Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Zakopanem, Zespołu Szkół Budowlanych im. dra Władysława Matlakowskiego w Zakopanem czy Zespołu Szkół Hotelarsko-Turystycznych im. Władysława Zamoyskiego w Zakopanem).	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Szkoły ponadpodstawowe Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zakopanem	Kuratorium Oświaty w Krakowie
2.2.5.	Działania mające na celu zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, w tym stymulowanie przedsiębiorców do zatrudniania oraz wspieranie realizacji zawodowej w zakładach aktywności zawodowej, zakładach pracy chronionej i na otwartym rynku pracy.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zakopanem	PFRON, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Pracodawcy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.2.6.	Systemowe wsparcie opiekunów rodzinnych i zawodowych, w tym informowanie o prawach i możliwościach pomocy, tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, usługi opieki wytchnieniowej w różnych formach, np. organizacja opieki krótkookresowej, konsultacje, porady i opieka psychologiczna, by zapobiec wypaleniu.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, PFRON, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne
2.2.7.	Zapewnienie dostępności, w szczególności likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach wspólnych oraz komunikacyjnych.	Urząd Miasta Zakopane i inne instytucje użyteczności publicznej	Administracja rządowa, PFRON
2.2.8.	Budowanie pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami, ukazywania niepełnosprawności jako naturalnej części codziennego życia, rozwijanie kompetencji społecznych (wiedzy, umiejętności, empatycznych postaw) wobec niepełnosprawności u osób w każdym wieku, w szczególności eliminowania stereotypów i uprzedzeń wobec osób z niepełnosprawnościami, w tym poprzez działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne i animacyjne.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe, Zakopiańskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem	PFRON, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

2.2.9.	Organizacja, wspieranie i promocja różnego rodzaju zajęć i wydarzeń integrujących i aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Kultury i Komunikacji Społecznej Realizacja: Zakopiańskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanym	PFRON, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne
--------	---	---	---

OBSZAR PRIORYTETOWY:

INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cel strategiczny 3.

Efektywne wsparcie, aktywizacja i integracja osób bezrobotnych, w trudnej sytuacji mieszkaniowej lub w kryzysie bezdomności.

Cele operacyjne:

3.1. Integracja oraz aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudnej sytuacji na rynku pracy i pozbawionych zatrudnienia.

3.2. Prospołeczna polityka mieszkaniowa gminy w wymiarze inwestycyjnym i integracyjno-aktywizującym.

Uzasadnienie i strategia postępowania:

W Zakopanem, podobnie jak w całym subregionie podhalańskim, istotnym wyzwaniem polityki społecznej pozostaje sytuacja osób dotkniętych lub zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem, w szczególności osób bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem, żyjących w trudnych warunkach mieszkaniowych oraz osób zagrożonych lub doświadczających kryzysu bezdomności. Pomimo relatywnie wysokiej aktywności gospodarczej mieszkańców Zakopanego i dynamicznego rozwoju sektora turystycznego, lokalny rynek pracy charakteryzuje się sezonowością, niestabilnością zatrudnienia oraz występowaniem pracy nierejestrowanej, co ogranicza poczucie bezpieczeństwa socjalnego wielu osób i rodzin. Jednocześnie rosnące koszty utrzymania oraz ograniczona dostępność mieszkań, w tym lokali komunalnych i socjalnych, powodują zwiększoną liczbę gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej. Wyzwania te wpisują się w tendencje ogólnopolskie, wskazujące na wciąż znaczącą liczbę gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem i niedostatkiem, w tym wśród osób młodych, rodzin z dziećmi oraz osób z niepełnosprawnościami. Znajduje to odzwierciedlenie również w dokumentach krajowych, m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030. Odpowiedzią na te zjawiska jest konieczność prowadzenia przez gminę zintegrowanych działań aktywizujących i wspierających, uwzględniających rozwój usług społecznych, interwencji mieszkaniowych oraz wsparcia integracyjno-zawodowego.

Celem strategicznym w ramach obszaru jest zatem stworzenie spójnego, proaktywnego systemu wsparcia, który łączy działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące oraz inwestycyjne, umożliwiając osobom i rodzinom odzyskanie samodzielności i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz zawodowym. Realizacja celu opiera się na współpracy wielu podmiotów – w szczególności samorządu, instytucji pomocy społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, podmiotów ekonomii społecznej, organizacji pozarządowych i sektora prywatnego.

Pierwszy cel operacyjny (3.1.) w ramach obszaru to integracja oraz aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudnej sytuacji na rynku pracy i pozbawionych zatrudnienia. Kluczowe zagadnienia stanowią: zmiana lub podniesienie kompetencji zawodowych, wzmocnienie motywacji do podjęcia zatrudnienia i ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia, a także rozwój przedsiębiorczości. Wspomniane czynniki, jak sezonowość lokalnej gospodarki, dominacja sektora turystycznego oraz wysokie koszty życia powodują, że część mieszkańców doświadcza trudności w utrzymaniu stabilności dochodowej i życiowej. Zgodnie z tym, zaplanowane wsparcie będzie obejmowało nie tylko instrumenty rynku pracy, gdzie głównym realizatorem pozostaje Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, odpowiedzialny za działania w zakresie promocji i wsparcia przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia oraz zwiększania aktywności zawodowej wśród osób bezrobotnych, lecz także działania dotyczące rozwoju kompetencji miękkich, wzmocnienia samodzielności życiowej oraz integracji i aktywizacji społecznej osób bezrobotnych, gdzie główna odpowiedzialność spoczywa na Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zakopanem, zgodnie z zasadą kompleksowości usług społecznych. Miasto będzie wdrażało program prac społecznie użytecznych, robót publicznych i prac interwencyjnych oraz inne działania na rzecz integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, także we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem. Kontynuowane będą działania ukierunkowane na promocję i wsparcie rozwoju na terenie miasta i całego subregionu ekonomii społecznej. To szansa na zatrudnienie i reintegrację osób, które znajdują się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej oraz są zagrożone lub dotknięte marginalizacją i wykluczeniem społecznym, jak np. osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotni oraz

niektórzy seniorzy. Praca, pozwalająca zabezpieczyć bazę materialną i samodzielność ekonomiczną, a w konsekwencji dająca poczucie bezpieczeństwa, powinna stanowić podstawę funkcjonowania każdej osoby i rodziny. Jest nie tylko źródłem utrzymania, ale także jednym z podstawowych i zarazem najbardziej znaczących przejawów społecznej egzystencji człowieka, stanowiących fundament dla ludzkiej godności. Jej brak powoduje poczucie beznadziei, apatię, niechęć do jakiejkolwiek aktywności, zamknięcie się w sobie czy wreszcie syndrom wyuczonej bezradności. Aktualna sytuacja na lokalnym rynku pracy jest pozytywna, natomiast na szczeblu krajowym zaczynają się pojawiać symptomy jej pogorszenia, co sprawia że powyższe działania należy traktować jako wyzwanie o rosnącym znaczeniu.

Drugi cel operacyjny (3.2.) w ramach obszaru sformułowano jako prospołeczną politykę mieszkaniową gminy w wymiarze inwestycyjnym i integracyjno-aktywizującym. Mieszkanie pozostaje podstawowym dobrem pierwszej potrzeby. Jego brak pozbawia człowieka bezpieczeństwa (biologicznego, społecznego, ekonomicznego itd.), natomiast jego posiadanie sprzyja decyzjom o założeniu rodziny i jej prawidłowemu funkcjonowaniu, działaniom z zakresu samorozwoju i wiązaniu przyszłości z danym miejscem zamieszkania. W ramach celu chodzi o zapewnienie osobom i rodzinom trwałego, bezpiecznego i dostępnego mieszkania jako podstawowego elementu stabilizacji życiowej oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Zakopane, jako miasto o bardzo wysokiej presji turystycznej i mieszkaniowej, doświadcza deficytu lokali o umiarkowanym czynszu oraz znaczących barier wejścia na rynek mieszkaniowy dla osób o niskich dochodach, młodych rodzin i osób w kryzysie życiowym. Wiele mieszkań na terenie miasta przeznaczonych jest na wynajem krótkoterminowy, a ceny pozostałych są bardzo wysokie. Dodatkowym wyzwaniem pozostaje zapewnienie odpowiednich form wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności, które przyjeżdżają do stolicy Tatr również z innych rejonów kraju. W zaplanowanej strategii postępowania podkreśla się znaczenie zintegrowanego podejścia, łączącego inwestycje infrastrukturalne, usługi społeczne oraz działania integracyjne i aktywizujące. Główne przewidziane zadania obejmują rozwój i modernizację systemu mieszkań socjalnych oraz komunalnych, a także stworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych, wsparcie rozwoju i modernizacji oraz promocję mieszkalnictwa czynszowego, a jednocześnie prowadzenie badań, diagnoz i ocen sytuacji lokatorów oraz programów wspierających, w celu zwiększenia efektywności wsparcia oraz wykluczenia jednostek nadużywających pomocy i nieszanujących własności wspólnotowej. Prowadzony będzie również monitoring i udzielane wielowymiarowe wsparcia osobom zagrożonym eksmisją i osobom w kryzysie bezdomności, w tym zapewniane schronienie i usługi wspierające, zwłaszcza zimą. Prospołeczna gospodarka mieszkaniowa gminy będzie zatem obejmować wsparcie dla tej części społeczności samorządowej gminy, która nie jest w stanie zapewnić sobie mieszkania metodami rynkowymi, działania zmierzające do zagwarantowania takiej efektywności organizacyjnej lokalnego rynku mieszkaniowego, by mógł on zapewnić lokum różnym pod względem siły nabywczej grupom ludności, a jednocześnie kompleksowe wsparcie dla osób doświadczających największych trudności związanych z sytuacją mieszkaniową i ekonomiczną.

Tabela 5. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
3.1. Integracja oraz aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudnej sytuacji na rynku pracy i pozbawionych zatrudnienia.		- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Zakopane, w tym długotrwale bezrobotnych – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, BDL GUS, - Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie Zakopane - dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, BDL GUS, - Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy Zakopane – dane BDL GUS, - Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Zakopane, które skorzystały z różnorodnych programów aktywizacyjnych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, - Liczba osób/rodzin z terenu gminy Zakopane, które uzyskały wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem z powodu bezrobocia – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	Współpraca Gminy Miasto Zakopane z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem w zakresie promocji i wsparcia przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia wśród mieszkańców gminy, w szczególności tych, którzy pozostają bez zatrudnienia.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem	Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Instytucje otoczenia biznesu, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne, rozpoczynające działalność i przedsiębiorcy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

3.1.2.	Współpraca Gminy Miasto Zakopane z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem w zakresie zwiększania aktywności zawodowej wśród osób bezrobotnych, w tym realizacja programów na rzecz zatrudnienia osób zaliczanych do grup defaworyzowanych na rynku pracy.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem	Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne, Pracodawcy
3.1.3.	Program prac społecznie użytecznych, robót publicznych i prac interwencyjnych oraz inne działania na rzecz integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w szczególności we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Zakopanem .	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem Realizacja: Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem
3.1.4.	Promowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w tym promocja oferty OWES.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	PFRON, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Organizacje pozarządowe, Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej
3.1.5.	Kompleksowe wsparcie dla osób bezrobotnych, w tym pomoc w formie pracy socjalnej, pomoc materialna i finansowa, wsparcie informacyjne i poradnictwo (usługa psychologiczna, prawna i inne).	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
3.2. Prospołeczna polityka mieszkaniowa gminy w wymiarze inwestycyjnym i integracyjno-aktywizującym.		- Liczba i powierzchnia mieszkań socjalnych / komunalnych / treningowych i wspomaganych na terenie gminy Zakopane – dane Urzędu Miasta Zakopane, - Liczby gospodarstw domowych, którym udzielano dodatków mieszkaniowych w skali roku oraz sumaryczna wartość wypłaconego wsparcia - dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba osób, które uzyskały wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem ze względu na bezdomność – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Saldo migracji ogółem na 1000 ludności – dane Urzędu Miasta Zakopane, BDL GUS.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Rozwój i modernizacja systemu mieszkań socjalnych oraz komunalnych dla osób i rodzin, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych.	Koordinacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego, Wydział Strategii i Rozwoju	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, „Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
3.2.2.	Zabezpieczenie mieszkań treningowych i wspomaganych o odpowiednich standardach usług i pomieszczeń dla osób z różnymi niepełnosprawnościami oraz problemami w zakresie zdrowia psychicznego.	Koordinacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Wydział Mienia i Nadzoru Właścicielskiego, Wydział Strategii i Rozwoju, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną Koło w Zakopanem i inne organizacje pozarządowe	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, „Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

3.2.3.	Wsparcie rozwoju i modernizacji oraz promocja mieszkalnictwa czynszowego, szczególnie dla młodych osób i rodzin z dziećmi.	Koordynacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: „Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o.	Administracja rządowa, Krajowy Fundusz Mieszkaniowy, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Miasta Zakopane, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem
3.2.4.	Badania i programy dedykowane osobom korzystającym z gminnego zasobu mieszkaniowego, np. okresowa ocena sytuacji osobistej i rodzinnej, w tym w kontekście przysługującego prawa do lokalu oraz określenia właściwej ścieżki wsparcia (pomoc, ale również ewentualne obowiązki), a także dedykowane działania informacyjno-edukacyjne, integrujące i aktywizujące, w tym propagujące dbałość o stan, czystość i właściwe użytkowanie zajmowanej infrastruktury oraz utrzymanie dobrych relacji z otoczeniem.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	„Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o., Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
3.2.5.	Monitorowanie sytuacji oraz kompleksowe wsparcie osób w trudnej sytuacji mieszkaniowej, zagrożonych eksmisją i dotkniętych bezdomnością, z priorytetem na wsparcie i wyprowadzenie ich z tego kryzysu, w tym działania informacyjne, terapeutyczne i aktywizacyjne oraz zabezpieczenie schronienia, szczególnie w okresie zimowym.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Noclegownia dla bezdomnych w Zakopanem	Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem

OBSZAR PRIORYTETOWY:

WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO

Cel strategiczny 4.

Zapewnienie komfortu i wysokiego poziomu bezpieczeństwa
mieszkańców w wymiarze społecznym, zdrowotnym
i publicznym.

Cele operacyjne:

4.1. Profesjonalizacja działań i rozwój
współpracy w obszarze polityki społecznej.

4.2. Rozwój nowoczesnego, holistycznego
i efektywnego systemu profilaktyki
i ochrony zdrowia.

4.3. Zapewnienie porządku
i bezpieczeństwa publicznego.

Uzasadnienie i strategia postępowania:

Dynamiczny rozwój Zakopanego jako ośrodka turystycznego, zmiany społeczno-demograficzne, jak m.in. spadek liczby mieszkańców i starzenie się populacji, rosnące wyzwania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i zdrowotnego oraz coraz bardziej złożone problemy społeczne wymagają nowej jakości działania oraz współpracy między instytucjami systemu wsparcia. Widoczne jest to również na poziomie regionalnym i krajowym, w tym zaznaczone w treści dokumentów jak m.in. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, Narodowy Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030, czy Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej na lata 2025-2028. Niniejszy obszar zakłada więc rozwój profilaktyki społecznej i zdrowotnej oraz zwiększanie odporności mieszkańców – zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i wspólnotowym, profesjonalizację funkcjonowania służb oraz usług, a także wzmacnianie współpracy wielosektorowej. Celem strategicznym jest zapewnienie mieszkańcom Zakopanego komfortu i wysokiego poziomu wielowymiarowo rozumianego bezpieczeństwa.

Pierwszy cel operacyjny (4.1.) w ramach obszaru wprost dotyczy profesjonalizacji działań i rozwoju współpracy w obszarze polityki społecznej. Efektywna polityka społeczna w gminie wymaga stałej aktualizacji diagnozy, dostosowania i integracji działań wielu podmiotów oraz profesjonalnie przygotowanych kadr. Zakopane, jako gmina o wysokiej dynamice społecznej i dużej presji turystycznej, potrzebuje sprawnego systemu wymiany informacji, koordynacji interdyscyplinarnej oraz nowoczesnego podejścia pomocy i do zarządzania usługami społecznymi. Zgodnie z tym, partnerstwo pozostaje jednym z podstawowych założeń dla prowadzenia polityki społecznej w mieście i jest rozumiane jako tworzenie i wzmacnianie partnerstw międzyorganizacyjnych i międzysektorowych, by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych i rodzinnych. Dzięki temu polityka społeczna może być prowadzona w sposób racjonalny i adekwatny do realnych potrzeb oraz zmian struktury społecznej. Zaplanowana na kolejne lata strategia postępowania obejmuje prowadzenie lokalnych badań i diagnoz problemów społecznych, umożliwiających zastosowania właściwych i skutecznych mechanizmów zapobiegania i przeciwdziałania, sprawozdawczość z prowadzonej polityki i ocenę efektywności interwencji, zapewnienie odpowiedniej liczebności i przygotowania kadr, głównie poprzez odpowiadające na deficyty kompetencyjne szkolenia, warsztaty i kursy, ze względu na zmieniające się problemy i wyzwania społeczne, nowe instrumenty przeciwdziałania i interwencji czy nowelizowane przepisy prawa. Równie ważny będzie rozwój systemu informacji o dostępnych usługach i miejscach pomocy, wykorzystującego tradycyjne i nowoczesne formy przekazu, dostosowane do konkretnych grup odbiorców. Jak zaznaczono, stale doskonalona będzie współpraca między instytucjami pomocy społecznej, oświatą, ochroną zdrowia, wymiarem sprawiedliwości i podmiotami bezpieczeństwa, w pierwszym rzędzie w zakresie wymiany oraz analizy informacji na temat osób i rodzin potrzebujących, wczesnej diagnozy i interwencji, kompleksowego wsparcia. Elementem tego systemu będzie koordynacja współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz zapewnienie im stabilnych warunków działania, w tym poprzez współpracę finansową. Organizacje te są ważnym elementem systemu polityki społecznej w Zakopanym i powinny być aktywnie wspierane we własnych działaniach statutowych, realizując tym samym część zadań społecznych samorządu terytorialnego. Zwrócono również uwagę na konieczność dalszej promocji i strategicznego zarządzania wolontariatem na terenie miasta.

Drugi cel operacyjny (4.2.) w ramach obszaru dotyczy rozwoju nowoczesnego, holistycznego i efektywnego systemu profilaktyki i ochrony zdrowia. Zdrowie stanowi podstawową wartość dla każdego człowieka, dzięki której może on realizować swoje aspiracje prywatne i zawodowe, adaptować się do zmian i radzić sobie z nimi, środek do codziennego życia, umożliwiający lepszą jego jakość, jednocześnie zasób gwarantującym rozwój całego społeczeństwa. Profilaktyka zdrowotna i ochrona zdrowia mieszkańców stanowią jeden z kluczowych obszarów interwencji gminnych, co wynika zarówno z diagnozy lokalnych potrzeb, jak i kierunków określonych we wspomnianych wcześniej dokumentach nadrzędnych. Zakopane mierzy się m.in. z wyzwaniami związanymi ze starzeniem się ludności, z koniecznością reagowania na skutki chorób cywilizacyjnych, z rosnącą liczbą mieszkańców wymagających wsparcia psychologicznego. Wymaga to stworzenia zintegrowanego, dostępnego systemu profilaktyki, diagnostyki i opieki. Strategia postępowania obejmuje więc działania z zakresu profilaktyki, edukacji i promocji zdrowia oraz aktywizację ruchową mieszkańców, zgodnie z prawidłowością, że choć zdrowie jest pożądane i cenione, niejednokrotnie bywa lekceważone i nieszanowane. Szczególną grupą docelową w ramach niniejszego celu pozostają dzieci. Rodzina, przy wsparciu samorządu i instytucji publicznych, ma obowiązek dbać o rozwój dziecka, wspomagać go i ukierunkowywać. Szczególny akcent w tym zakresie zostanie położony na śledzenie i ocenę stanu zdrowia dzieci, wspomagające wczesne wykrywanie ewentualnych nieprawidłowości i podejmowanie stosownych interwencji, w ramach szerokiej współpracy różnorodnych partnerów. Drugą ważną grupą docelową stanowią coraz liczniejsi seniorzy. Zaplanowano więc adaptację systemu ochrony zdrowia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, skupiającą się przede wszystkim na profilaktyce oraz leczeniu chorób przewlekłych i rehabilitacji. Ostatnim priorytetem jest rozwój oferty usług w zakresie opieki psychologicznej i psychiatrycznej, w szczególności dla dzieci i młodzieży szkolnej, rodzin i seniorów, co staje się coraz bardziej dotkliwym wyzwaniem zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnopolskim. Strategia postępowania akcentuje ponadto konieczność zapewnienia odpowiedniej liczebności i przygotowania kadr medycznych, w szczególności w zakresie leczenia chorób dziecięcych i wieku starczego oraz problemów zdrowia psychicznego, a także kierowania pacjentów do instytucji pomocy społecznej (np. po zakończonym okresie opieki ambulatoryjnej) i współpracy z nimi, aby uniknąć niepotrzebnych problemów społecznych. Wreszcie zaplanowana interwencja obejmuje kompleksowe działania – informacyjne, edukacyjne, pomocowe, terapeutyczne itp. - w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych i uzależnień behawioralnych, które dookreśli dedykowany program gminny.

Ostatni cel operacyjny (4.3.) w ramach obszaru dotyczy zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta. Bezpieczeństwo stanowi kluczowy element jakości życia mieszkańców i jest istotne także z perspektywy funkcjonowania Zakopanego jako jednego z głównych ośrodków turystycznych kraju. W okresach wzmożonego ruchu turystycznego konieczne jest zwiększenie efektywności działań służb i infrastruktury bezpieczeństwa. Znaczenie tych działań wzmacnia ponadto aktualna sytuacja międzynarodową oraz nowe obowiązki gminy w zakresie obronności. Stąd strategia postępowania obejmuje rozwój systemu monitoringu wizyjnego, inwestycje, przedsięwzięcia organizacyjne i kontrolne na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a także działania informacyjne i edukacyjne oraz kształtowanie nawyków i zachowań u mieszkańców, wzmacniających ich osobiste bezpieczeństwo, głównie dotyczące dzieci i młodzieży oraz seniorów, będących w ostatnich latach grupą szczególnie narażoną na przestępstwa i wyłudzenia, które często dotyczą utraty oszczędności życia lub kradzieży danych osobowych. Mając na względzie turystyczny charakter Zakopanego i związane z tym ogromne migracje osób z zewnątrz, sprzyjające zagrożeniom, podejmowane będą wysiłki i negocjacje na rzecz zwiększenia liczby funkcjonariuszy policji w szczytowych okresach sezonu turystycznego. Działaniem uzupełniającym będzie wspieranie funkcjonowania i rozwoju służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w tym ich wyposażenie.

Tabela 6. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
4.1. Profesjonalizacja działań i rozwój współpracy w obszarze polityki społecznej.		- Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem w skali roku oraz zmiana poziomu kompetencji w wyniku udziału w programie – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem; - Liczba spotkań informacyjno-koordynacyjnych podmiotów uczestniczących w systemie polityki społecznej w gminie Zakopane w skali roku, liczba zaangażowanych podmiotów oraz uczestniczących osób – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu polityki społecznej na terenie gminy Zakopane, przy wsparciu środków publicznych – dane Urzędu Miasta Zakopane; - Suma środków publicznych przeznaczonych na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu polityki społecznej na terenie gminy Zakopane – dane Urzędu Miasta Zakopane; - Liczba wolontariuszy w szkołach na terenie gminy Zakopane – dane szkół i placówek oświatowych.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.1.1.	Prowadzenie lokalnych badań i diagnoz problemów społecznych.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem	Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Szkoły i placówki oświatowe, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Sądy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

4.1.2.	Coroczna sprawozdawczość z prowadzonej polityki przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem	Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Szkoly i placówki oświatowe, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Sądy
4.1.3.	Zapewnienie odpowiedniej liczebności i przygotowania kadr polityki społecznej, w tym wsparcie w zakresie podnoszenia oraz nabywania nowych kompetencji i kwalifikacji zawodowych (szkolenia, warsztaty i kursy dla różnych grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych, w oparciu o diagnozę potrzeb i ewaluację systemu doskonalenia).	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Administracja rządowa, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Ośrodki szkoleniowo-doradcze, Organizacje pozarządowe
4.1.4.	Współpraca instytucji pomocy społecznej, szkół i placówek oświatowych, placówek ochrony zdrowia, organów sądowych oraz innych pomiotów zaangażowanych w politykę społeczną, w pierwszym rzędzie w zakresie wymiany oraz analizy informacji na temat osób i rodzin potrzebujących, wczesnej diagnozy i interwencji, kompleksowego wsparcia (wspólne bazy, cykliczne spotkania, zintegrowane działania itp.).	Koordinacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Instytucje kultury, Kościoły i związki wyznaniowe, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

		Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Rodzinny Dom Dziecka w Zakopanem, Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tatrogród”, Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem, Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Sądy, Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem i inne placówki ochrony zdrowia, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencją w Zakopanem i inne organizacje pozarządowe	
--	--	--	--

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

4.1.5.	Rozwijanie polityki informacyjnej w zakresie możliwych miejsc i form uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia sytuacji problemowej, w tym aktualizacja i promocja stron internetowych instytucji, współpraca z mediami lokalnymi, materiały cyfrowe i tradycyjne, np. dedykowany informator gminny/powiatowy, oraz inne rozwiązania, np. organizacja w szpitalu punktu informacyjnego z pracownikiem socjalnym kierującym osoby potrzebujące do odpowiednich placówek pomocowych (osoby po leczeniu szpitalnym, osoby i rodziny osób niesamodzielnych, rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami itp.).	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Rodzinny Dom Dziecka w Zakopanem, Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tatrogród”, Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem, Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Sądy,	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Instytucje kultury, Kościoły i związki wyznaniowe, Media
--------	--	---	---

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

		Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem i inne placówki ochrony zdrowia, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Zakopanem i inne organizacje pozarządowe	
4.1.6.	Kompleksowe wsparcie, w tym w zakresie zaplecza lokalowego, pomocy technicznej, szkoleń, doradztwa i informacji, pozyskiwania środków, a także integracja i promocja środowiska oraz stała, partnerska współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze polityki społecznej, obejmująca finansowe i pozafinansowe formy współdziałania, w tym powierzanie i wspieranie realizacji zadań publicznych.	Koordinacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe Instytucje kultury
4.1.7.	Wsparcie i promocja, np. poprzez dedykowane wydarzenia i przyznawanie wyróżnień, oraz strategiczna koordynacja wolontariatu, szczególnie wśród młodzieży oraz seniorów.	Koordinacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe	Instytucje kultury, Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
4.2. Rozwój nowoczesnego, holistycznego i efektywnego systemu profilaktyki i ochrony zdrowia.		- Liczba kampanii profilaktycznych oraz ich zasięg – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, - Liczba osób objętych działaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym skierowanych na leczenie odwykowe – dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Liczba punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy Zakopane w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – dane Urzędu Miasta Zakopane, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Liczba osób/rodzin z terenu gminy Zakopane, które uzyskały wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem z powodu uzależnienia i/lub współuzależnienia – dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, - Liczba porad w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej na terenie gminy Zakopane – dane Szpitala Powiatowego im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, - Czas oczekiwania na przyjęcie w Centrum Zdrowia Psychicznego – dane Szpitala Powiatowego im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.2.1.	Działania z zakresu profilaktyki, edukacji i promocji zdrowia, w szczególności w kontekście chorób cywilizacyjnych, w tym promocja i wsparcie organizacji bezpłatnych badań profilaktycznych oraz konsultacji z lekarzami-specjalistami dla mieszkańców gminy.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych, Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Realizacja: Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem i inne placówki ochrony zdrowia, Firmy farmaceutyczne	Narodowy Fundusz Zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Media

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

4.2.2.	Aktywizacja ruchowa mieszkańców, w tym organizacja wydarzeń krajoznawczych, rekreacyjnych i sportowych, w szczególności przy wykorzystaniu istniejącej bazy.	Koordynacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanem	Instytucje kultury, Placówki ochrony zdrowia, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe
4.2.3.	Działania na rzecz wczesnej diagnozy (do 4 miesiąca życia dziecka), terapia logopedyczna i sensoryczna od pierwszych dni życia, współpraca różnych podmiotów, działania na rzecz utworzenia ośrodka wczesnego wspomagania.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Placówki ochrony zdrowia, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencją Koło w Zakopanem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Szkoły i placówki oświatowe
4.2.4.	Rozwój oferty usług w zakresie opieki psychologicznej i psychiatrycznej, w szczególności dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz rodzin (terapia rodzin) i seniorów, w tym usługi świadczone bezpośrednio u osób potrzebujących i w formie zdalnej, również realizacja kampanii i programów na rzecz zdrowia psychicznego.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem i inne placówki ochrony zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem	Narodowy Fundusz Zdrowia, Gminy powiatu tatrzańskiego, Organizacje pozarządowe, Media

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

4.2.5.	Adaptacja systemu ochrony zdrowia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, skupiająca się przede wszystkim na profilaktyce oraz leczeniu chorób przewlekłych i rehabilitacji, z wykorzystaniem najnowszych technologii i rozwiązań, w tym rozwój teleopieki i telemedycyny (np. promocja projektu Małopolski Tele-Anioł 2.0) oraz geriatrii.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem i inne placówki ochrony zdrowia	Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminy powiatu tatrzańskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe
4.2.6.	Zapewnienie odpowiedniej liczebności i przygotowania kadr medycznych, w tym wsparcie w zakresie podnoszenia oraz nabywania nowych kompetencji i kwalifikacji zawodowych (szkolenia, warsztaty i kursy, w oparciu o diagnozę potrzeb i ewaluację systemu doskonalenia), w szczególności w zakresie leczenia chorób dziecięcych i wieku starczego oraz problemów zdrowia psychicznego, a także kierowania pacjentów do instytucji pomocy społecznej i współpracy z nimi.	Koordynacja: Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Realizacja: Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem i inne placówki ochrony zdrowia	Narodowy Fundusz Zdrowia, Gminy powiatu tatrzańskiego, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Organizacje pozarządowe, Ośrodki szkoleniowo-doradcze
4.2.7.	Realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych oraz uzależnień behawioralnych i innych, zgodnie z cyklicznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji, w tym prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, zapewnienie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i innej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, kierowanie osób z problemem alkoholowym na leczenie odwykowe, monitorowanie liczby punktów, kontrola przestrzegania zasad sprzedaży i podawania alkoholu (m.in. egzekwowanie kar za sprzedaż nieletnim i nietrzeźwym) oraz przeciwdziałanie nielegalnemu obrotowi substancjami psychoaktywnymi.	Koordynacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii Realizacja: Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły i placówki oświatowe	Urząd Miasta Zakopane, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Sądy, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Placówki ochrony zdrowia, Media

CEL OPERACYJNY		PROPONOWANE MIERNIKI REALIZACJI CELU:	
4.3. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.		- Liczba kamer w przestrzeni gminy Zakopane w dyspozycji Straży Miejskiej – dane Straży Miejskiej w Zakopanem; - Liczba prelekcji dedykowanych seniorom zorganizowanych na terenie gminy Zakopane przez Policję oraz liczba osób, które wzięły udział w tych spotkaniach - dane Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem, - Liczba prelekcji dedykowanych dzieciom i młodzieży szkolnej zorganizowanych na terenie gminy Zakopane przez Policję oraz liczba osób, które wzięły udział w tych spotkaniach - dane Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem, szkół i placówek oświatowych, - Liczba przestępstw na terenie gminy Zakopane w skali roku - dane Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem; - Liczba wypadków drogowych na terenie gminy Zakopane w skali roku – dane Komendy Powiatowej Policji w Zakopanem.	
Kluczowe kierunki działań		Główna odpowiedzialność	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.3.1.	Rozwój monitoringu wizyjnego strategicznych miejsc, szlaków komunikacyjnych i infrastruktury na terenie gminy.	Koordinacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Drogownictwa i Transportu, Wydział Strategii i Rozwoju	Administracja rządowa, Straż Miejska w Zakopanem
4.3.2.	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym poprzez modernizację przejść dla pieszych i inne inwestycje, poprawę organizacji ruchu, kontrolę i ograniczanie prędkości pojazdów, szczególnie w pobliżu szkół i placówek oświatowych.	Koordinacja: Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy Realizacja: Urząd Miasta Zakopane, w szczególności Wydział Drogownictwa i Transportu, Wydział Strategii i Rozwoju	Inni właściciele i zarządcy dróg, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

4.3.3.	Lobbowanie za zwiększeniem liczby funkcjonariuszy Policji w szczytowych okresach sezonu turystycznego lub przywróceniem posterunków policji w sąsiednich gminach.	Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy	MSWiA, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem Gminy powiatu tatrzańskiego
4.3.4.	Wspieranie funkcjonowania i rozwoju służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w tym rozwój odpowiedniej infrastruktury i wyposażenie.	Burmistrz Miasta Zakopane i zastępcy	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Zakopanem i jednostki OSP
4.3.5.	Rozwój informacji i edukacji na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej, w zakresie uczestnictwa w ruchu drogowym, unikania niebezpieczeństw w życiu codziennym, a jednocześnie właściwego zachowania i reagowania w sytuacjach różnorodnych zagrożeń, udzielania pierwszej pomocy itp., w szczególności poprzez współpracę placówek oświatowych oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.	Koordinacja: Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem Realizacja: Szkoly i placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Zakopanem i jednostki OSP, Straż Miejska w Zakopanem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Instytucje kultury, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Media
4.3.6.	Działania informacyjne i edukacyjne oraz kształtowanie nawyków i zachowań u osób starszych sprzyjających ich osobistemu bezpieczeństwu, w szczególności dotyczące rozpoznawania metod przestępczych i sposobów reagowania na nie.	Koordinacja: Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem Realizacja: Gminna Rada Seniorów Gminy Miasta Zakopane, Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem, Straż Miejska w Zakopanem	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Media

ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030 Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 jest spójna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie międzynarodowym, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, jak m.in.:

1. Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, stanowiąca globalny dokument strategiczny, wyznaczający 17 celów zrównoważonego rozwoju, koncentrujących się wokół pięciu kluczowych obszarów: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 pozostaje z nią w pełni spójna, w szczególności w zakresie działań ukierunkowanych na eliminację ubóstwa i głodu, zapewnianie zdrowego i aktywnego życia, dostęp do edukacji wysokiej jakości, wspieranie równości płci, budowanie warunków dla zrównoważonego i włączającego rozwoju gospodarczego, wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego oraz rozwijanie sprawnych, efektywnych i otwartych na współpracę instytucji publicznych. Tym samym strategia miejska wzmacnia lokalny wkład w realizację globalnych zobowiązań, przyczyniając się do budowania bardziej spójnej, odpornej i włączającej wspólnoty lokalnej.
2. Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, która ustanawia standardy ochrony i zapewnienia pełnego, równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami, w duchu poszanowania ich przyrodzonej godności i niezbywalnych praw. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 jest w pełni zgodna z ideą konwencji oraz zasadami w niej określonymi, w szczególności w zakresie poszanowania autonomii i niezależności osób z niepełnosprawnościami, uznania ich różnorodności oraz bezwarunkowej akceptacji, wolnej od jakichkolwiek form dyskryminacji. Oba dokumenty przewidują zapewnienie równych szans i dostępu do usług, wsparcie w pełnym i skutecznym uczestnictwie w życiu społecznym oraz wzmacnianie środowiska lokalnego, które umożliwia osobom z niepełnosprawnościami samodzielne, godne funkcjonowanie i rozwój ich potencjału.
3. Konwencja ONZ o Prawach Dziecka, która określa katalog podstawowych praw dziecka oraz zasady ich realizacji, kierując się nadrzędną zasadą dobra dziecka, równości i poszanowania praw oraz odpowiedzialności obojga rodziców, przy jednoczesnym zobowiązaniu państwa do niesienia adekwatnej pomocy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 jest spójna z duchem konwencji, w szczególności poprzez wzmacnianie prawa dziecka do rozwoju, poszanowania jego samodzielności oraz zapewnienia mu bezpiecznego i sprzyjającego środowiska wychowawczego. Oba dokumenty podkreślają rolę rodziny jako podstawowego i najlepszego środowiska dla rozwoju dziecka, a działania instytucji publicznych postrzegają jako komplementarne wsparcie, które wzmacnia rodzinę w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Europejski filar praw socjalnych, obejmujący 20 zasad ukierunkowanych na budowę Unii Europejskiej sprawiedliwej, sprzyjającej włączeniu społecznemu oraz zapewniającej obywatelom szerokie możliwości rozwoju, stanowiący istotny punkt odniesienia dla działań podejmowanych w obszarze polityki społecznej na poziomie lokalnym. Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 pozostaje z nim spójna, w szczególności w zakresie promowania równych szans i dostępu do zatrudnienia, zapewnienia uczciwych i bezpiecznych warunków pracy, a także wzmacniania systemów ochrony socjalnej i integracji społecznej. Oba dokumenty wzmacniają również działania służące przeciwdziałaniu ubóstwu oraz zwiększeniu uczestnictwa grup narażonych na marginalizację i wykluczenie w życiu społecznym i gospodarczym.

5. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), będąca kluczowym dokument państwa w obszarze średnio- i długoterminowej polityki gospodarczej, wyznaczającym ramy dla działań wspierających rozwój społeczno-gospodarczy Polski. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 wpisuje się we wszystkie trzy zasadnicze cele tego dokumentu, czyli rozwój gospodarki i rynku pracy, w tym działania sprzyjające lepszemu wykorzystaniu potencjału kapitału ludzkiego, rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, obejmujący wzmacnianie spójności społecznej poprzez ograniczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępności usług odpowiadających na wyzwania demograficzne, a także zwiększenie skuteczności działania państwa i jego instytucji, w tym podniesienie efektywności systemów wsparcia, lepszą koordynację usług oraz rozwój partnerstw. Spójne kierunki interwencji obejmują m.in. aktywną politykę prorodziną, poprawę dostępności usług społecznych i zdrowotnych, integrację i aktywizację społeczno-zawodową osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem oraz działania wzmacniające samodzielność i uczestnictwo obywateli.
6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030, koncentrująca się na obszarach: współdziałanie, kultura, kreatywność, określająca priorytety państwa w zakresie wzmacniania kapitału społecznego i rozwijania postaw obywatelskich. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 wpisuje się w trzy zasadnicze cele SRKS 2030, obejmujące zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne, wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich, zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego jako czynnika rozwoju lokalnego. W obu dokumentach wspierane są priorytety dotyczące wzmacniania zorganizowanych form aktywności obywatelskiej, rozwoju współpracy międzysektorowej, tworzenia przyjaznych warunków dla partycypacji społecznej oraz prorozwojowego wykorzystania zasobów kultury, w tym jej funkcji edukacyjnej, integracyjnej i wspólnototwórczej oraz aktywizacyjnej.
7. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, odpowiadająca na kluczowe wyzwania kraju związane z pełniejszym wykorzystaniem potencjału ludzkiego i wzmacnianiem spójności społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 nawiązuje do wszystkich czterech celów SRKL 2030, które dotyczą budowania kompetencji i kwalifikacji obywateli, poprawy zdrowia i efektywności systemu ochrony zdrowia, zwiększenia wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy oraz redukcji ubóstwa i wykluczenia społecznego. Strategia wzmacnia działania w obszarze polityki społecznej i zatrudnienia, uwzględniając również powiązane kwestie mieszkaniowe, edukacyjne oraz szeroko rozumianej ochrony zdrowia, jako kluczowe czynniki warunkujące lokalną atrakcyjność osadniczą, aktywność zawodową i społeczne włączenie mieszkańców.

8. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, kładący nacisk na upowszechnienie ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz mechanizmu wzmacniania rozwoju lokalnego i integracji społeczno-zawodowej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 wpisuje się w te założenia poprzez promocję i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej, a także poprzez tworzenie warunków dla zatrudnienia społecznego i partnerstw międzysektorowych, wzmacniając w ten sposób lokalny potencjał integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej.
9. Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), promująca deinstytucjonalizację usług, rozwój środowiskowych form wsparcia oraz systemowe rozwiązania umożliwiające życie w społeczności lokalnej niezależnie od sprawności. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 jest z nią spójna we wszystkich pięciu obszarach priorytetowych, które dotyczą zwiększania udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci, budowy trwałego systemu usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi, przeciwdziałania bezdomności oraz włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami. Kierunki interwencji lokalnej obejmują rozwój usług środowiskowych dla dzieci i rodzin, wsparcie samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych, koordynację i standaryzację usług społecznych, rozwój kadr oraz prospołeczną politykę mieszkaniową jako istotny instrument integracji, aktywizacji i usamodzielniania.
10. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030, będąca kluczowym dokumentem krajowej polityki publicznej, wyznaczającym długofalowe kierunki działań państwa na rzecz pełnego włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne, zawodowe i obywatelskie. Jej założenia odnoszą się bezpośrednio do realizacji praw wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem zasady niezależnego życia, równości szans oraz pełnego i skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 pozostaje spójna z celami tego dokumentu, rozwijając działania w obszarach priorytetowych, obejmujących m.in. zapewnienie dostępności usług i przestrzeni publicznej, wsparcie edukacji i aktywizacji zawodowej, poprawę warunków życia i ochrony socjalnej, wzmacnianie zdrowia oraz świadomości społecznej odnośnie niepełnosprawności, a także koordynację lokalnych polityk na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
11. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność, wyznaczająca kompleksowe kierunki interwencji w odniesieniu do sytuacji osób starszych, w tym osób niesamodzielnych, dotycząca kluczowych aspektów ich bezpieczeństwa, dobrostanu i jakości życia. Dokument podkreśla znaczenie wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałania samotności oraz promocji aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 wpisuje się w założenia tego dokumentu, szczególnie w obszarach związanych z kształtowaniem pozytywnego wizerunku osób starszych i samej starości, wzmacnianiem samodzielności i sprawczości seniorów, rozwojem usług społecznych i środowiskowych, edukacją i aktywizacją, a także dostosowaniem infrastruktury oraz lokalnej oferty usług do potrzeb i możliwości tej grupy mieszkańców.

12. Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, zogniskowana na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym, akcentująca kluczową rolę rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Dokument określa kierunki polityki regionalnej wspierającej spójność społeczną, wysoki poziom jakości życia, rozwój zasobów ludzkich oraz poprawę dostępności usług publicznych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 pozostaje w pełnej zgodności z priorytetami Małopolski 2030, szczególnie w zakresie rozwoju społecznie wrażliwego i prorodzinnego. Obejmuje to działania ukierunkowane na pomoc społeczną, ochronę zdrowia, bezpieczeństwo, kulturę i dziedzictwo, sport i rekreację, edukację oraz rynek pracy – obszary kluczowe dla poprawy jakości życia mieszkańców. Ponadto dokument lokalny nawiązuje do celów dotyczących zarządzania strategicznego oraz zrównoważonego i trwałego rozwoju, podkreślając znaczenie współpracy i efektywnego wykorzystania zasobów terytorialnych.
13. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tatrzańskiego na lata 2021-2030, ukierunkowana na zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia, dostępu do kompleksowego i skutecznego wsparcia, na wzmacnianie rodzin oraz integrację i aktywizację grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem, stanowiącą istotny punkt odniesienia dla działań prowadzonych na poziomie gminnym. Dokument koncentruje się na budowaniu spójnego systemu wsparcia społecznego, obejmującego zarówno profilaktykę, jak i interwencję, uwzględniając potrzebę koordynacji działań różnych podmiotów. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 pozostaje w pełnej zgodności z pięcioma celami strategicznymi wyznaczonymi na poziomie powiatowym, dotyczącymi efektywnego wspierania rodzin, poprawy jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania przemocy i udzielania pomocy osobom jej doświadczającym, aktywizacji osób pozostających bez pracy oraz ograniczania marginalizacji społecznej i ryzyka ubóstwa. Spójność występuje zarówno na poziomie celów, jak i szczegółowych kierunków działań, co sprzyja tworzeniu zintegrowanego, lokalnego systemu wsparcia społecznego.
14. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Podhalańskiego Obszaru Podhalańskiego na lata 2021-2027, będąca kluczowym dokumentem planistycznym dla trzynastu samorządów Podhala, w tym Zakopanego, określająca wspólne cele rozwojowe, obszary interwencji oraz priorytety inwestycyjne, umożliwiającą jednocześnie skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na projekty o znaczeniu ponadlokalnym. Dokument ten wyznacza kierunki działań w obszarach społecznym, gospodarczym i środowiskowym, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy jakości infrastruktury i usług publicznych oraz rozwijania współpracy samorządowej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026–2030 wpisuje się w cele Strategii ZIT, zwłaszcza obejmujące rozwój oferty w zakresie oświaty i wychowania, wzmacnianie i rozwój usług społecznych oraz działań integracyjnych i aktywizacyjnych, budowanie kapitału społecznego oraz ożywienie sektora kultury, co manifestuje się poprzez przenikające się i uzupełniające przedsięwzięcia. Te wspólne priorytety przyczyniają się do wzmocnienia lokalnej i ponadlokalnej współpracy oraz stanowią podstawę dla planowania trwałego, zintegrowanego rozwoju społecznego miasta oraz całego Podhala.

15. Strategia Rozwoju Miasta Zakopane, wyznaczająca najważniejsze obszary, cele i kierunki działań, a także metody weryfikacji osiągniętych rezultatów polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni gminy w perspektywie długofalowej. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 jest dokumentem wykonawczym dla strategii gminnej, w szczególności w zakresie polityki aktywizacji i włączenia społecznego, profilaktyki i ochrony zdrowia, oświaty i wychowania oraz porządku i bezpieczeństwa publicznego.

SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, OCENY I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030

System wdrażania

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 odbywa się w oparciu o podejście partnerskie, ciągłość działań oraz elastyczne dostosowywanie interwencji do zmieniających się uwarunkowań. Wiodącą rolą w tym zakresie pełni Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem (MOPS), zgodnie z założeniem, że skuteczność lokalnych działań profilaktycznych i pomocowych zależy od istnienia silnego ośrodka zarządzającego procesem. Kierunki interwencji przewidziane w planie operacyjnym strategii są realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych, przy zaangażowaniu różnych partnerów. Wykorzystuje się przy tym zróżnicowane instrumenty, obejmujące narzędzia programowe i finansowe, jak m.in. dokumenty branżowe uszczegóławiające priorytety oraz strategię postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe, projekty, w tym współfinansowane ze środków zewnętrznych, porozumienia międzyorganizacyjne i międzysektorowe, w tym zlecanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.

Instytucją wiodącą odpowiedzialną za kompleksowe zarządzanie wdrażaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 pozostaje MOPS, który odpowiada za planowanie, organizowanie, realizację, monitorowanie i ocenę realizacji strategii, a także za inicjowanie współpracy i mobilizowanie lokalnych zasobów. Dyrektor MOPS, jako odpowiedzialna za kierowanie obszarem polityki społecznej w gminie, pełni jednocześnie funkcję osoby zarządzającej wdrażaniem strategii. Do zadań MOPS należy w szczególności:

- realizacja przypisanych mu kierunków interwencji,
- koordynacja współpracy z partnerami realizacyjnymi (wewnętrznymi i zewnętrznymi) oraz utrzymanie stałej komunikacji z nimi,
- pozyskiwanie nowych partnerów wspierających wdrażanie strategii,
- kreowania, a także przyjmowanie i weryfikacja propozycji nowych kierunków interwencji, wynikających z potrzeb społeczności lokalnej,
- identyfikowanie i pozyskiwanie, we współpracy z Urzędem Miasta Zakopane i innymi partnerami, pozabudżetowych źródeł finansowania działań,,
- organizacja systemu monitorowania, oceny i aktualizacji strategii,
- prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących celów i rezultatów strategii,
- stała współpraca z Burmistrzem Miasta Zakopane oraz Radą Miasta Zakopane.

Wdrażanie strategii odbywa się przy udziale szerokiego partnerstwa, obejmującego:

- Urząd Miasta Zakopane i jednostki organizacyjne, w szczególności szkoły i placówki oświatowe, miejskie instytucje kultury i sportu, jak Zakopiańskie Centrum Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną im. Stefana Żeromskiego w Zakopanem, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakopanem, spółki, jak „Zakopiańskie TBS” TKGK Sp. z o.o., TESKO” Tatrzańską Komunalną Grupę Kapitałową Sp. z o.o., a także ciała organy lokalne, jak Gminna Komisja Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Zakopanem

- organizacje pozarządowe i społeczne realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej, integracji i aktywizacji,
- Starostwo Powiatowe w Zakopanem i powiatowe jednostki organizacyjne, w tym szkoły i placówki oświatowe, jak Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zakopanem, instytucje pomocy społecznej, jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zakopanem, Rodzinny Dom Dziecka w Zakopanem, Dom Pomocy Społecznej w Zakopanem, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tatrogród”, Tatrzański Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej w Zakopanem, instytucje rynku pracy, jak Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem, placówki ochrony zdrowia, jak Szpital Powiatowy im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, a także służby bezpieczeństwa, jak Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem,
- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego i wojewódzkie jednostki organizacyjne, jak Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie,
- jednostki administracji państwowej.

Każdy z partnerów wdraża dedykowane kierunki interwencji. Kluczowa w tym zakresie pozostaje rola MOPS, a także Urzędu Miasta Zakopane i jednostek organizacyjnych gminy. Partnerzy wdrażają zbieżne ze swoimi celami funkcjonowania oraz zakresem kompetencyjnym kierunki działań lub wspierają je. Wynika to z założenia, że zadania zapisane w strategii wynikają nade wszystko ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców, a nie są prostym przełożeniem kompetencji określonych w ustawie jedynie dla gminy.

Odpowiedzialność za realizację poszczególnych kierunków interwencji została określona w planie operacyjnym strategii. W razie potrzeby może zostać doprecyzowana:

- w formie zarządzenia Burmistrza Miasta Zakopane,
- poprzez wewnętrzne regulacje MOPS (np. szczegółowe harmonogramy, zasady współpracy),
- poprzez podpisanie porozumień z podmiotami zewnętrznymi (np. samorządem powiatu i jego jednostkami) w zakresie wdrażania, monitoringu, oceny i zmian strategii.

Realizacja strategii opiera się na zasadzie partnerstwa, która obejmuje mobilizację zasobów organizacyjnych, kompetencyjnych i finansowych podmiotów zaangażowanych w politykę społeczną miasta. Założenie to wynika z faktu, że problemy i potrzeby społeczne Zakopanego są wielowymiarowe i wymagają współdziałania różnych podmiotów i sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego. Wszyscy partnerzy są zobowiązani do bieżącej i strategicznej komunikacji oraz współpracy z MOPS, a także aktywnego udziału w procesach związanych z realizacją strategii. Skuteczność prowadzonych działań będzie bowiem warunkowana sprawnością i efektywnością mechanizmów współdziałania między zaangażowanymi stronami.

Na poziomie merytorycznym ważną rolę przypisuje się Radzie Miasta Zakopane, która jest wsparciem merytorycznym dla MOPS. Do jej zadań należy w szczególności nadrzędna kontrola, podejmowanie uchwał w zakresie zmian strategii, a także zapewnienie jej spójności z innymi kluczowymi dokumentami planistycznymi miasta.

Monitoring, ocena i aktualizacja dokumentu

Monitoring i ocena stanowią kluczowy element systemu zarządzania strategią. Ich głównym celem jest śledzenie postępów wdrażania, identyfikowanie barier oraz umożliwienie reagowania na pojawiające się różnice między planowanymi a osiąganymi efektami. Bieżący monitoring pozwala ocenić stopień realizacji działań oraz wskaźników. Pogłębiona ocena jest podstawą dla ewentualnych zmian w strategii.

Narzędziem monitoringu jest coroczne sprawozdanie obejmujące w szczególności analizę wskaźników, a także przegląd wykonanych działań, ocenę zasobów i poziomu współpracy instytucjonalnej. Raport sprawozdawczy opracowuje MOPS, na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz gminę i jej jednostki, a także statystyk partnerów realizacyjnych, którzy w określonym terminie będą składali sprawozdania cząstkowe na wystandaryzowanym wzorze formularza.

Analiza powinna uwzględniać mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych, zdefiniowanych w ramach strategii. Pozwoli to na śledzenie efektów jej wdrażania. W wyborze mierników przyjęto zasadę ich ograniczonej liczby dla każdego z celów. Przy doborze wskaźników kierowano się ich adekwatnością i dostępnością. Ponadto, dla kluczowych mierników w poniższej tabeli określone zostały ich wartości bazowe oraz docelowe. Wskaźniki te wspomagają faktyczny pomiar postępów w realizacji strategii. Ocena realizacji strategii winna uwzględniać różne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wartości wskaźników (np. kondycja gospodarki lokalnej i sytuacja na rynku pracy, zmiany w kryterium dochodowym i świadczeniach z pomocy społecznej)

Tabela 7. Wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Nazwa	Wartość bazowa (2024)	Wartość docelowa (2030)
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności (dane BDL GUS lub UM)	-5,6	-5,0
Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności (dane BDL GUS lub UM)	-0,9	0,0
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej (dane MOPS)	514	500
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (dane MOPS)	236	230
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności (dane MOPS)	168	160
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (dane MOPS)	139	130
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności (dane MOPS)	77	70
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (dane MOPS)	64	60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników diagnozy, dyskusji prowadzonych podczas warsztatów oraz ustaleń z MOPS Zakopane

Dyrektor MOPS w określonym terminie składa Radzie Miasta Zakopane coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej, w tym m.in. stopień i efekty realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030.

Rekomenduje się, aby ocena pogłębiona została przeprowadzona w połowie okresu obowiązywania strategii i obejmowała analizę skuteczności, adekwatności oraz trwałości działań. Wyniki oceny będą podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian w strategii oraz modyfikacji planu operacyjnego, tak aby dokument pozostawał aktualny i odpowiadał na rzeczywiste potrzeby mieszkańców.

W przypadku stwierdzenia, że strategia wymaga zmiany (jako reakcja na zmieniające się uwarunkowania w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym), Burmistrz Miasta Zakopane (we współpracy z Dyrektorem MOPS) występuje do Rady Miasta Zakopane z wnioskiem o jej zmianę.

Zaleca się również przeprowadzenie ewaluacji strategii po zakończeniu jej realizacji, co powinno przynieść rekomendacje dla dokumentu na nową perspektywę czasową.

RAMY FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZAKOPANE NA LATA 2026-2030

Warunkiem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 jest zapewnienie potrzebnych zasobów, w tym odpowiednich środków finansowych. Finansowanie działań opisanych w strategii będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, z uwzględnieniem aktualnych i prognozowanych możliwości budżetowych gminy oraz dostępności instrumentów pomocowych i inwestycyjnych, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście należy wskazać kilka podstawowych źródeł:

- głównie źródło będą stanowiły środki pochodzące z budżetu gminy, w tym środki przeznaczone na pokrycie wkładu własnego do zadań współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z Unii Europejskiej dostępne w ramach programów krajowych (w szczególności Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027) oraz programu regionalnego (Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości, w tym priorytety: Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną, Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych),
- środki pochodzące z innych instrumentów i mechanizmów europejskich, w tym z Funduszy Norweskich i Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki z budżetu państwa (w szczególności Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, a także Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Sportu i Turystyki) oraz województwa małopolskiego i powiatu tatrzańskiego, w tym środki celowe i dotacje państwowe, dedykowane fundusze i programy,
- środki z funduszy celowych, w tym: Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- środki sektora prywatnego.

Kluczowe będą wiedza, doświadczenie i efektywność gminy i jej instytucji, głównie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem, w pozyskiwaniu środków oraz możliwości związane z zabezpieczeniem wkładu własnego.

Wedle Banku Danych Lokalnych GUS, na pomoc społeczną (łącznie w działach: 852 - Pomoc społeczna, 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i 855 - Rodzina) gmina Zakopane przeznaczyła w 2024 r. 20,91 mln zł. W latach 2019-2022 wydatki te były znacząco wyższe, co wynika z wdrożenia nowych rozwiązań i programów na szczeblu rządowym. W 2016 r. zaczął bowiem funkcjonować program „Rodzina 500+”, który przez następne lata obsługiwała gmina. Wpływało to na obraz budżetu lokalnego. W 2022 r. rozpoczął się proces stopniowego przejęcia realizacji tego programu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, co oznacza, że gmina kontynuowała wypłaty świadczeń do końca okresu, na jaki zostały przyznane, czyli do końca maja 2022 r. Od 2023 r. środki te nie przechodzą już przez budżet gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Zgodnie z Uchwałą nr XI/115/2025 Rady Miasta Zakopane z dnia 9 stycznia 2025 r. w sprawie: Budżetu Miasta Zakopane na rok 2025 planowane wydatki na pomoc społeczną wynoszą 24,87 mln zł.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 0050.192.2025 Burmistrza Miasta Zakopane z dnia 13 listopada 2025 r. planowane wydatki w dziale 852 wynoszą 14,71 ml zł oraz w dziale 855 - 9,71 mln zł (3,3 mln zł zaplanowano na inwestycje), łącznie 24,42 mln zł.

Wydatki na inne działania związane z szeroką pojętą polityką społeczną (na edukacyjną opiekę wychowawczą, na gospodarkę mieszkaniową, na ochronę zdrowia, na oświatę i wychowanie, na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową, na kulturę i sport) w latach 2019-2025 wykazano w kolejnych tabelach.

Tabela 8. Wydatki na pomoc społeczną w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
852 - Pomoc społeczna	8 875 228,70	9 094 968,41	9 603 474,68	11 731 191,42	10 708 363,94	12 381 574,41	14 365 923,00
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	103 430,38	392 032,66	14 537 004,44	4 400 809,26	473 060,92	0
855 - Rodzina	27 248 156,95	32 088 868,96	31 004 739,82	17 002 456,45	7 497 781,00	8 052 166,36	10 501 182,00 (3 580 000,00 inwestycyjne)
Wydatki łącznie	36 123 385,65	41 287 267,75	41 000 247,16	43 270 652,31	22 606 954,20	20 906 801,69	24 867 105,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Tabela 9. Wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1 545 026,23	1 523 364,22	1 705 730,75	134 341,39	122 428,21	122 983,21	135 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Tabela 10. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa	17 886 951,51 (13 293 526,60 inwestycyjne)	14 738 998,17 (9 998 008,43 inwestycyjne)	17 327 155,29 (11 524 827,31 inwestycyjne)	41 960 921,89 (36 898 403,51 inwestycyjne)	23 855 857,58 (18 572 332,55 inwestycyjne)	16 779 839,84 (10 303 651,81 inwestycyjne)	18 480 185,00 (8 902 000,00 inwestycyjne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030

Tabela 11. Wydatki na ochronę zdrowia (w tym zwalczanie narkomanii oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi) w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
Dział 851 - Ochrona zdrowia	2 989 935,47	2 307 564,56	2 811 571,61	4 916 562,52 (3 086 548,34 inwestycyjne)	7 955 789,66 (3 808 320,09 inwestycyjne)	7 777 924,29 (5 985 854,60 inwestycyjne)	8 013 000,00 (5 800 000,00 inwestycyjne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Tabela 12. Wydatki na oświatę i wychowanie w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
Dział 801 - Oświata i wychowanie	36 283 380,74	38 741 587,35	42 793 466,14	48 206 998,26	50 923 790,04	64 742 272,60	86 216 657,00 (18 362 000,00 Inwestycyjne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Tabela 13. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 446 575,14	2 726 486,47	2 585 059,52	2 537 278,21	2 510 268,09	4 099 444,02 (727 031,97 inwestycyjne)	4 165 300,00 (1 300 000,00 inwestycyjne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Tabela 14. Wydatki na ofertę czasu wolnego (kulturę i sport) w mieście Zakopane w latach 2019-2025

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (plan)
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6 068 916,26	4 711 988,40	14 053 520,82 (8 625 000,00 inwestycyjne)	6 514 933,69	6 691 310,48	7 991 165,30	10 155 500,00 (2 600 000,00 inwestycyjne)
926 - Kultura fizyczna	3 296 834,38	2 269 376,95	2 650 556,92	3 239 550,39	7 396 465,77 (3 827 248,85 inwestycyjne)	12 315 465,35 (8 005 419,27 inwestycyjne)	12 222 050,00 (7 310 000,00 inwestycyjne)
Wydatki łącznie	9 365 750,64	6 981 365,35	16 704 077,74	9 754 484,08	14 087 776,25	20 306 630,65	22 377 550,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (2019-2024) oraz UM Zakopane (2025)

Zgodnie z powyższym, szacuje się, że wydatki na realizację niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 będą wynosić rocznie ok. 155 mln zł z budżetu gminy, w tym ok. 25 mln w działach klasyfikacji budżetowej bezpośrednio powiązanych z pomocą społeczną. Ramy finansowe Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak np. sytuacja demograficzna, społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych i sytuacja makroekonomiczna, modyfikacje kryteriów dostępu do konkretnych świadczeń, zmiany prawne itp. Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej.

Planowane wydatki budżetowe gminy na pomoc społeczną obejmują w szczególności realizację 4 celów strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030:

DZIECKO I RODZINA - Cel strategiczny 1: Skuteczna, systemowa polityka gminy względem dziecka i rodziny, budująca jej atrakcyjność osadniczą i wzmacniająca spójność społeczną,

OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - Cel strategiczny 2: Kompleksowa i adekwatna do rosnących potrzeb polityka gminy wobec osób starszych, zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin i bliskich,

INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM - Cel strategiczny 3: Efektywne wsparcie, aktywizacja i integracja osób bezrobotnych, w trudnej sytuacji mieszkaniowej lub w kryzysie bezdomności,

WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO - Cel strategiczny 4: Zapewnienie komfortu i wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze społecznym, zdrowotnym i publicznym.

Cel strategiczny nr 1 obejmuje w szczególności zadania z zakresu wspierania dziecka i rodziny, w tym w zakresie przewyższania problemów, dysfunkcji i patologii, będące w kompetencjach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem i innych instytucji polityki społecznej, w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej oraz generalnie oświaty i wychowania, które pozostają w obszarze odpowiedzialności szkół i placówek oświatowych, a także w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego dedykowanej dzieciom, młodzieży i rodzinom, dlatego na jego realizację przeznaczone zostanie ok. 70% wszystkich szacowanych wydatków budżetu gminy. Jest to parytet oparty na szacunkach kosztowych dotychczasowej realizacji zadań wchodzących w skład tego celu (głównie działania z zakresu oświaty i wychowania, stanowiące prawie 80% budżetu tego celu), jak również na prognozach związanych z zapotrzebowaniem na usługi wobec dzieci i rodzin.

Cel strategiczny 2 dedykowany jest osobom starszym, a także dotkniętym i zagrożonym niepełnosprawnościami oraz ich bliskim. Realizatorami są instytucje polityki społecznej na poziomie lokalnym i powiatowym, przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, ale również inne instytucje publiczne (m.in. urząd gminy, instytucje kultury, szkoły i placówki oświatowe), a także organizacje pozarządowe, dlatego na jego realizację przeznaczone zostanie ok. 7% szacowanych wydatków.

Cel strategiczny nr 3 zawiera przede wszystkim zadania pozostające w kompetencji Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, a dodatkowo gminne działania z zakresu prospołecznej polityki mieszkaniowej, w tym inwestycje, dlatego wysokość środków gminnych planowana jest na poziomie ok. 12% wszystkich szacowanych wydatków.

Cel strategiczny nr 4 obejmuje w szczególności działania zarządcze i w zakresie bieżącego funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem oraz współpracy z innymi podmiotami polityki społecznej (w tym organizacjami pozarządowymi), zadania z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia, angażujące m.in. placówki ochrony zdrowia, a także interwencje w obszarze porządku i bezpieczeństwa publicznego, za co odpowiadają odpowiednie służby, dlatego na jego realizację zostanie przeznaczone ok. 11% wszystkich szacowanych wydatków.

Prognozowane wydatki mają charakter szacunkowy, ze względu na korelację z wieloma zmiennymi, w tym niezależnymi od gminy.

Tabela 15. Ramy finansowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 – w podziale na cele strategiczne

Każdorocznie w okresie od 2026 do 2030:		
Cel	Prognozowane wydatki [zł]	Procent wszystkich wydatków gminy na pomoc społeczną
DZIECKO I RODZINA - Cel strategiczny 1: Skuteczna, systemowa polityka gminy względem dziecka i rodziny, budująca jej atrakcyjność osadniczą i wzmacniająca spójność społeczną	108 000 000	70%
OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI - Cel strategiczny 2: Kompleksowa i adekwatna do rosnących potrzeb polityka gminy wobec osób starszych, zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin i bliskich	11 000 000	7%
INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM - Cel strategiczny 3: Efektywne wsparcie, aktywizacja i integracja osób bezrobotnych, w trudnej sytuacji mieszkaniowej lub w kryzysie bezdomności	19 000 000	12%
WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO - Cel strategiczny 4: Zapewnienie komfortu i wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze społecznym, zdrowotnym i publicznym	17 000 000	11%
RAZEM	155 000 000	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz UM Zakopane

SPISY

Spis schematów

Schemat 1. Obszary i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030.	56
---	----

Spis tabel

Tabela 1. Osoby uczestniczące w warsztatach, których celem było wypracowanie założeń projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030.....	3
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT w zakresie polityki społecznej dla gminy Zakopane.	47
Tabela 3. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: DZIECKO I RODZINA	60
Tabela 4. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: OSOBY STARSZE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	73
Tabela 5. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: INNE OSOBY ZAGROŻONE LUB DOTKNIĘTE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	86
Tabela 6. Kierunki interwencji, podmioty odpowiedzialne i rekomendowane mierniki – w ramach obszaru priorytetowego: WSPÓŁPRACA I WIELOWYMIAROWE BEZPIECZEŃSTWO	93
Tabela 7. Wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030	110
Tabela 8. Wydatki na pomoc społeczną w mieście Zakopane w latach 2019-2025.....	113
Tabela 9. Wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą w mieście Zakopane w latach 2019-2025 .	113
Tabela 10. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową w mieście Zakopane w latach 2019-2025	113
Tabela 11. Wydatki na ochronę zdrowia (w tym zwalczanie narkomanii oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi) w mieście Zakopane w latach 2019-2025	114
Tabela 12. Wydatki na oświatę i wychowanie w mieście Zakopane w latach 2019-2025	114
Tabela 13. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w mieście Zakopane w latach 2019-2025.....	114
Tabela 14. Wydatki na ofertę czasu wolnego (kulturę i sport) w mieście Zakopane w latach 2019-2025	114
Tabela 15. Ramy finansowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2026-2030 – w podziale na cele strategiczne	116

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Zakopane (2020-2024)	6
Wykres 2. Saldo przyrostu naturalnego [%] jednostek porównywanych (2020-2024)	6
Wykres 3. Saldo migracji [%] jednostek porównywanych (2020-2024).....	7
Wykres 4. Struktura demograficzna miasta Zakopane (2020-2024).....	7
Wykres 5. Struktura demograficzna jednostek porównywanych (2024).....	8

Wykres 6. Wskaźnik odciążenia demograficznego osobami starszymi [%] jednostek porównywanych (2020, 2024)	8
Wykres 7. Struktura budownictwa mieszkaniowego – odsetek budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania w gminach powiatu tatrzańskiego (2020-2024)	9
Wykres 8. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych na terenie Zakopanego w danej sekcji PKD (2020, 2024)	10
Wykres 9. Struktura gospodarcza miasta Zakopane (2020, 2024).....	10
Wykres 10. Porównanie struktury gospodarczej wybranych jednostek (2024).....	11
Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani na terenie miasta Zakopane (2021-2025).....	11
Wykres 12. Struktura bezrobocia rejestrowanego w Zakopanem ze względu na wiek (2021-2025) ...	12
Wykres 13. Struktura bezrobocia rejestrowanego w Zakopanem ze względu na czas pozostawania bez pracy (2021-2025)	12
Wykres 14. Struktura bezrobocia rejestrowanego w Zakopanem ze względu na płeć (2021-2025)	13
Wykres 15. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach (2020, 2024)	14
Wykres 16. Środki [zł] przeznaczane na realizację zadań publicznych z zakresu polityki społecznej w formie konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w Zakopanem (2020-2024).....	14
Wykres 17. Frekwencja wyborcza w niektórych wyborach ogólnopolskich (2021-2025)	15
Wykres 18. Liczba dzieci w przedszkolach działających na terenie miasta Zakopane (2020-2024).....	16
Wykres 19. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie miasta Zakopane (2020-2024)	16
Wykres 20. Liczba dzieci/uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności w przedszkolach i szkołach na terenie Zakopanego (2020-2024).....	17
Wykres 21. Liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (2020-2024)	18
Wykres 22. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (2020-2024).....	18
Wykres 23. Struktura korzystających z pomocy społecznej w Zakopanem ze względu na płeć (2020-2024).....	19
Wykres 24. Struktura korzystających z pomocy społecznej w Zakopanem ze względu na wiek (2020-2024).....	19
Wykres 25. Statystyka wybranej działalności MOPS Zakopane (2020-2024).....	20
Wykres 26. Liczba świadczeń pomocy społecznej MOPS Zakopane (2020-2024)	20
Wykres 27. Struktura świadczeń pomocy społecznej MOPS Zakopane (2020-2024)	21
Wykres 28. Osoby i rodziny pobierające świadczenia pieniężne i niepieniężne (2020-2024)	21
Wykres 29. Rodziny jednoosobowe i wieloosobowe pobierające świadczenia pieniężne i niepieniężne (2020-2024)	22
Wykres 30. Kwota [zł] przeznaczana na wypłatę świadczeń pieniężnych (2020-2024).....	22
Wykres 31. Liczba wypłacanych zasiłków stałych i okresowych (2020-2024).....	23
Wykres 32. Statystyka wypłat w ramach zasiłków stałych (2020-2024)	23
Wykres 33. Statystyka wypłat w ramach zasiłków okresowych (2020-2024).....	24
Wykres 34. Statystyka wsparcia w formie posiłków (2020-2024).....	24
Wykres 35. Statystyka wsparcia w formie udzielania schronienia (2020-2024)	25

Wykres 36. Statystyka wsparcia w formie sprawienia pogrzebu (2020-2024)	25
Wykres 37. Struktura powodów udzielania pomocy społecznej rodzinom w Zakopanem (2020, 2024)	26
Wykres 38. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby (2020-2024).....	27
Wykres 39. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu niepełnosprawności (2020-2024).....	27
Wykres 40. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu ubóstwa (2020-2024).....	28
Wykres 41. Liczba i struktura świadczeń udzielanych rodzinom z tytułu bezrobocia (2020-2024)	28
Wykres 42. Mieszkania komunalne w zasobie Zakopanego (2020-2024).....	29
Wykres 43. Statystyka zapotrzebowania na mieszkania socjalne w Zakopanem (2020-2024)	29
Wykres 44. Statystyka dodatków mieszkaniowych i gospodarstw domowych objętych tą formą wsparcia (2020-2024).....	30
Wykres 45. Statystyka kwot wypłacanych w ramach dodatków mieszkaniowych (2020-2024)	30
Wykres 46. Statystyka wsparcia w formie zasiłków rodzinnych (2020-2024).....	31
Wykres 47. Statystyka świadczeń alimentacyjnych (2020-2024).....	31
Wykres 48. Kwoty [zł] wypłacane w ramach świadczeń alimentacyjnych (2020-2024)	32
Wykres 49. Statystyka działalności Punktu Pomocy w Rodzinie w Sytuacji Kryzysowej w Zakopanem (2021-2024)	32
Wykres 50. Liczba założonych Niebieskich Kart w podziale na instytucję zakładającą (2020-2024)	33
Wykres 51. Statystyka wybranej działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2020-2024)	33
Wykres 52. Statystyka usług opiekuńczych (2020-2024)	34
Wykres 53. Beneficjenci [liczba osób] usług opiekuńczych w podziale na przedziały wiekowe (2020-2024).....	34
Wykres 54. Statystyka osób i opłat [zł] dotyczących pobytów w domach pomocy społecznej (2020-2024).....	35
Wykres 55. Statystyka funkcjonowania noclegowni w Zakopanem (2020-2024).....	36
Wykres 56. Koszty [zł] funkcjonowania noclegowni w Zakopanem.....	36
Wykres 57. Statystyka mechanizmu Kart Dużej Rodziny w Zakopanem (2020-2024)	37
Wykres 58. Statystyka działalności rodzin zastępczych w Zakopanem (2020-2024)	37
Wykres 59. Statystyka dotycząca pobytu dzieci z Zakopanego w domach dziecka (2020-2024)	38
Wykres 60. Struktura świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych pod względem liczby wspieranych osób (2020-2024)	38
Wykres 61. Struktura świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych pod względem wypłacanej kwoty (2020-2024)	39
Wykres 62. Struktura zatrudnienia MOPS Zakopane (2020-2024)	40
Wykres 63. Specjalizacje pracowników MOPS Zakopane (2020-2024).....	40
Wykres 64. Kryterium ustawowe dotyczące pracowników socjalnych w MOPS Zakopane (2020-2024)	41
Wykres 65. Statystyka wsparcia w formie asystentów rodziny (2020-2024).....	41

Wykres 66. Struktura wydatków MOPS Zakopane na realizację zadań własnych (2024)	42
Wykres 67. Wysokość [zł] wydatków MOPS Zakopane, ponoszonych na utrzymanie instytucji (2020-2024).....	42
Wykres 68. Struktura wydatków MOPS Zakopane, ponoszonych na utrzymanie instytucji (2020-2024)	43
Wykres 69. Liczba przestępstw ogółem i kradzieży stwierdzanych na terenie Zakopanego (2020-2024)	44
Wykres 70. Liczba wybranych przestępstw stwierdzanych na terenie Zakopanego (2020-2024).....	44
Wykres 71. Przestępstwa stwierdzone przez policję w przeliczeniu na 1 tys. ludności (2020-2024) ...	45
Wykres 72. Statystyka zdarzeń drogowych na terenie Zakopanego (2020-2024)	45
Wykres 73. Wypadki drogowe w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wybranych jednostkach (2020-2024)	46
Wykres 74. Kolizje drogowe w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wybranych jednostkach (2020-2024)	46

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem

ul. Jagiellońska 7, 34–500 Zakopane

tel. 18 20 147 33

e-mail: sekretariat@mopszakopane.pl

www.mopszakopane.pl

Przewodniczący Rady

Grzegorz Jóźkiewicz